

Uvodnik

Igor Gregori

Mesto, ki gleda na morje

Zapis o uvodnem filmu letošnjega Trst film festivala z naslovom *Il viaggio della signorina Vila* režiserke Elisabette Sgarbi (sestre slavnega in spornega Vittoria) velja začetni pri razčlenitvi žanrske zvrsti, kateri film pripada in ki dejansko začrtuje tirnice njegove vsebine. Ne gre namreč za preprost dokumentarec o Trstu in njegovi kulturni omiki zadnjih sto let, gre za prikaz simbolne tržaškosti preko fikcijskega elementa, ki se na podlagi miselnih izhodišč intervjuvanec razvija v sanjsko dimenzijo, s katero je režiserka hotela orisati raznovrstno, skorajda labirintsko izročilo mestne kulture zadnjih sto let. Film je torej neke vrste sublimacija literarne osnove, v kateri se prepletajo različne etnične dediščine, ki so v določenem razdobju skovale obličje Trsta. Režiserka se svojega oddaljenega, celo odtujenega pogleda zaveda in ne sili v mučno analizo razlogov, ki so v krajevno tkivo zarezali globoke rane.

Resnici na ljubo se tudi te boleče strani polpretekle zgodovine vrstijo v pripovedovanih častnih Tržačanov: v njihovih spominih pa se ravno zaradi tako oniričnega spektra razlegajo v brezčasje. Težko torej, da bo tujec, se pravi ne-Tržačan, imel jasno podobo o zapletenosti dogodkov, na katerih temelji današnji Trst. Imel bo kvečjemu izostren vpogled v statično ozračje zalivskega mesta, ki ga je sicer narava nagradila s prelepim okoljem, kar v filmu nedvomno izstopa. Najzgovornejši prikaz tržaške spokojnosti je v filmu predlagal pisatelj Claudio Magris, ko je o Trstu dejal, da se bolj kot obmorsko mesto preprosto zdi mesto, ki gleda na morje. Celo prikaz novih kitajskih priselkov ne razgiba statične povednosti filma; Azijci v tem filmu so se Borisu Pahorju, ki v svojem razdelku svobodno pripoveduje o spominih, ko je kot sedemletni otrok prisostvoval požigu Narodnega doma, zdeli s silo uvrščeni, da bi gledalca prepričali o vraščeniosti mesta v globalizacijski vsakdan.

Boris Pahor je v svojem posegu po projekciji obžaloval v filmski pripovedi neko tesnejšo vez s preteklostjo, da bi bolje dojeli ključni vzgib nekdanjega pomena našega mesta. "Kar je bilo, ne smemo odložiti na podstrežje ali prepustiti smrti. Vedeti moramo, da se v tržaški preteklosti zrcali nekdanjost Evrope". Prav zato bi bilo potrebno, da bi Pahorjevim besedam prisluhnili tisti, ki so poklicani, da pospremito današnji Trst v široko prihodnost na podlagi te preteklosti, ko se je srednjeevropska duša ravno v Trstu napajala ob Sredozemlju. Smerokaz naj odgovorni vselej iščejo v kulturi: včasih se zdi, da najzlahtnejše politično poslanstvo opravljajo ne-politične organizacije in manifestacije, kakršen je Trst film festival. Ta dogodek, ki prinaša novosti sedanjega srednjeevropskega filmskega okolja, nedvomno uvršča mesto v svoje pravišnje kulturne koordinate: tudi s takimi deli, ki bi jih drugod verjetno cenili bolj kot v Trstu.

Knjižna novost

Knjiga o Dušanu Černetu z naslovom *Zvestoba vrednotam celovito predstavi lik velikega demokrata in političnega delavca*

8

Razstava v Gorici

Dr. Tamara Griesser-Pečar je predstavila odmevno razstavo *Boj proti veri in Cerkvi*

16

Pred pomembnimi volilnimi preizkušnjami ...

... novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost v goriški palači Attems

Foto JMP

"Prihodnost je na strani tistih, ki se povezujejo in sodelujejo!"

Z nagovorom deželnega tajnika stranke Slovenska skupnost Damijana Terpina in novoletnim sprejemom je bilo v petek, 18. januarja 2013, zvečer v palači Attems v Gorici javno srečanje političnih predstavnikov Furlanije Julijske krajine, ki se ga je udeležila tudi ministrica za Slovence po svetu Ljudmila Novak z vrsto uglednih slovenskih in italijanskih politikov.

Novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost je dejansko prva javna manifestacija, na kateri se zberejo politiki iz naše dežele in sosednje Slovenije v novem letu in velja za enega tistih dogodkov, na katerem se politiki dogovarjajo med seboj, somišljeniki pa lahko v neformalnih pogovorih "iz prve roke" izvedo marsikaj. Letošnje novoletno srečanje stranke Slovenska skupnost je minilo v duhu iskanja sodelovanja in novih zavezništov pred bližnjimi italijanskimi političnimi volitvami in deželni tajnik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin je bil v svojem nagovoru zelo povezovalen, a je najprej prikazal uspehe edine sloven-

ske etnične stranke v Italiji. Govor dr. Damijana Terpina objavljamo na tretji strani v celoti.

Deželna tajnica Demokratske stranke Debora Seracchiani je v svojem nagovoru, v katerem je pozdravila v slovenščini, povabila somišljenike stranke Slovenska skupnost, naj podprejo na volitvah Demokratsko stranko.

Novoletni sprejem SSK je vodila predsednica SSK in dolinska županja Fulvia Premolin, pozdravil pa je tudi predsednik goriške Pokrajine Enrico Gherghetta, ki je dejal, da gre nadaljevati po poti sodelovanja, strpnosti, sožitja različnih narodov v skupnem prostoru, kot primer imenitne prakse medkulturnega, medetičnega in plodnega sodelovanja je pokazal palačo Attems, v kateri so mojstrovine vseh narodov Goriške.

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak pa v svojem nagovoru ni skrivala

Ljudmila Novak (foto JMP)

la velike zaskrbljenosti zaradi hude politične krize v Sloveniji, a je bila kljub temu optimistična, saj je zatrnila, da je prihodnost na strani tistih, ki se povezujejo, ki sodelujejo, prav zato je z veseljem izrecno pozdravila veliko število italijanskih in slovenskih županov ter političnih predstavnikov na novoletnem sprejemu SSK, kar po njenem kaže, na globljo težnjo po sodelovanju. Povedala je tudi, da sedanja vlada v Sloveniji nima prihodnosti, čeprav se ni dotaknila notranje krize sedanje slovenske vlade, a je ponovno izrazila vso podporo Slovincem v Italiji, podčrtala predvsem dosežanje uspeha, kot je tudi povedala, da je Ministrstvo za Slovence po svetu in v zamejstvu objavilo poseben razpis, na katerem s svojimi projekti lahko sodelujejo vsi iz zamejstva, ki danes to več ni.

Slovenija bo letos namreč namenila slovenski manjšini v Italiji enake finančne prispevke kot lani, kar je po oceni Novakove v sedanjih hudih časih zelo dobro, ker kaže na to, da ohranja pozitiven odnos do vsega svojega narodnega telesa. Novakova je tudi zatrnila, da sama še kako verjame, da bo v narodni manjšini v Italiji, kljub težavam zaradi gospodarske krize in različnim gledanjem, tudi v prihodnje prevladovala želja po enotnosti. Goriški novoletni sprejem je z igranjem Zdravljice uvedel kvartet godal Slovenskega glasbenega centra Emil Komel pod taktirko dirigenta Luigina Pistoreja.

Na tradicionalnem novoletnem srečanju Slovenske skupnosti v Gorici je bilo zares res veliko uglednih gostov: ministrico Ljudmilo Novak je spremljal slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirosič, bili so prisotni generalni konzul v Trstu Dimitrij Rupel, predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka, predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Rudi Pavšič, senatorka Tamara Blažina, parlamentarec Ettore Rosato, člana DZ RS Milan Petek in Danijel Krivec, poleg deželnega svetovaleca SSK Igorja Gabrovca še veliko deželnih svetnikov deželnega sveta FJK raznih političnih strank, vrsta slovenskih in italijanskih županov, med njimi tudi novogoriški župan Matej Arčon.

Z druženjem ob kozarcu domačega vina in s prigrizkom se je končal letošnji novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost v palači Attems; sprejem je ponovno dokazal, da je eno tistih srečanj, ki jih še kako potrebujemo.

Jurij Paljč

PODPRI
NOVI
GLAS

To lahko storiš tudi
s podporno naročnino,
ki znaša 100 evrov.

Janez Janša na srečanju z Benečani v Kobaridu

Pomen slovenske manjšine pri osamosvojitvi RS

S lavnostni govornik na 43. novoletnem srečanju Slovencev iz Videmske pokrajine in Posočja, ki ga je tokrat pripravila Občina Kobarid, je bil predsednik vlade Janez Janša. Poudaril je pomen slovenske manjšine za osamosvojitve, vse od tlej pa dajejo Slovenci iz zamejstva matični državi vztrajnost, pokončnost in neomajno vero v domovino in njene ljudi.

zbornici. Seveda pa Janša ni mogel niti mimo sedanjih gospodarskih in političnih razmer v državi: "Vlada, ki jo vodim od lanskega februarja, si je že od začetka prizadevala za javno-finančno stabilizacijo, za rešitev ključnih problemov, ki sta jih v Slovenijo prinesli gospodarska in finančna kriza, zato da se vzpostavijo zdravi in trdni temelji za

v Italiji. Pristna srečanja med obmejnimi občinami, ki so prerasla prvotne kulturne prireditve, pa pridobivajo pomen iz leta v leto.

"Naša srečanja so vedno iskrena in pristna, verjetno tudi zaradi skupne ljubezni do domovine", je v nagovoru poudarila kobarška županja Darja Hauptman.

V imenu Slovencev iz videmske

"V zamejstvu in po svetu živi okoli pol milijona Slovencev, na katere je domovina v preteklosti prevečkrat pozabljala", je dejal Janša. Poudaril je pomen ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki ga je sedanja vlada kljub krčenju ministrstev ohranila. Prav tako je pomemben pokazatelj tega, da se slovenska vlada zaveda pomena Slovencev, ki živijo izven meja matične države, tudi v tem, da je kljub krčenju finančnih sredstev skorajda vsem ohranila dosedanja višino sredstev, ki jih namenja Slovincem v zamejstvu.

»Veliko pozornosti je posvečene tudi čezmejnemu regionalnim projektom in pobudam, ki imajo pozitivne kulturne, jezikovne, gospodarske učinke in prispevajo k razvoju območij, kjer živijo slovenske manjšine. Prav zato si je vlada ob začetku mandata kot eno prioriteto postavila črpanje evropskih sredstev. V preteklem letu je bilo na tem področju veliko narejenega. Letošnji razpisi pa kličejo po še tesnejšem čezmejnem sodelovanju za učinkovito črpanje sredstev, ki jih imamo še na voljo do konca tega leta. Zaključujemo pogajanja za novo perspektivo, kjer bodo prav tako na voljo znatnejša sredstva, kot jih je sicer možno nameniti iz državnega proračuna. Tukaj je predvsem od nas odvisno, da bomo sposobni pripraviti dobre programe. Da bomo znali bolj učinkovito izkoristiti sredstva, ker bodo leta sušna, " je povedal Janez Janša.

Na problem financiranja slovenske manjšine v Italiji je Janša med lanskim srečanjem opozoril tudi nekdanjega italijanskega premierja Montija in predsednika države Napolitana, prav tako tudi na ustrezno politično zastopstvo manjšine v poslanski

prihodnji razvoj in za blaginjo Slovencev doma in tudi v zamejstvu in po svetu".

Vendar so se po njegovem mnenju nekateri politični in civilnodružbeni akterji "zbalii uspeha vlade in jo zato poskušajo strmoglaviti in s tem destabilizirati državo. Pod pretvezo etike in morale se borijo za ohranitev svojih privilegijev, cenno za to pa bodo plačali gospodarstvo in državljani Slovenije. Če komu to ni očitno, mu bo to dokazal čas".

Zaključil pa je z besedami: "V

obeh državah, kjer živimo, se bo dogajalo marsikaj. Zbrali smo se za prijetno druženje. Obujamo spomine, se pogovorimo o načrtih, ki smo jih uredili in katere predstaviti za novo obdobje. Upravičeno ste lahko ponosni na prehojeno pot. Ta skoraj nikoli ni bila lahka, vidimo pa, da je bila uspešna. Upam in verjamem, da bodo po tej dobro narejeni in utrjeni poti zakorakali tudi mladi rodovi, saj na njih stoji tisto, kar mora slediti bogati preteklosti – to pa je bogata in polna prihodnost."

Po besedah gostitelja, načelnika Upravne enote Tolmin Zdravka Likarja, je prisotnost Janše jasno sporočilo, kaj za slovensko vlado pomeni slovenska manjšina

pokrajine je spregovoril msgr. Marino Qualizza, ki je poudaril pomen podpore slovenske države Slovincem v zamejstvu: "Italijanska država vedno bolj krči sredstva za slovensko manjšino, čeprav so nam le-ta zagotovljena z zaščitnim zakonom. Prav zato je toliko bolj dragocena podpora Slovenije".

Na srečanju v soboto, 29. januarja 2013, so podelili tudi tri Gujonova priznanja, ki jih namenja zavodnim Slovincem v zamejstvu. Prejeli so jih zborovodja, skladatelj in pianist David Klodič, versko-narodni buditelj furlanskih korenin Renzo Calligaro in župan občine Tipana Elio Berra.

Predsednik slovenske vlade Janez Janša se je pred kulturnim programom srečal tudi z enotno delegacijo pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, ki so jo sestavljali dr. Drago Štoka za SSO, Rudi Pavšič za SKGZ, dr. Damijan terpin za Slovensko skupnost, prisotna pa sta bila tudi senatorka Tamara Blažina in Miha Koren za Beneško Slovenijo. Seznanili so ga z vsebino pogovorov na drugem zasedanju institucionalnega vladnega omizja za slovensko manjšino pri Ministrstvu za notranje zadeve. Spregovorili so tudi o ohranjanju finančnih sredstev v okviru proračuna.

Predsednik vlade je namreč v okviru pogovorov s predsednikom italijanske vlade izrazil pričakovanja, da bo enako storila tudi sosednja država. Prav tako so spregovorili o nadaljevanju prizadevanj za spremembo volilne zakonodaje v Italiji za zagotovitev olajšanje zastopstva manjšine. Ob tem je predsednik vlade zaželel veliko uspeha predstavnikom manjšine ob prihajajočih deželnih volitvah.

Ob zadnjih dogajanjih

Kakšna bo politična prihodnost Slovenije?

J e slovenske volivce res srečala pamet? Če gre verjeti podjetjem za raziskovanje javnega mnenja Mediana in Episcenter, se anketiranci plebiscitarno zavzemajo za odstop voditeljev obeh najpomembnejših strank v Sloveniji. Odstop Jankovića zahteva 89,5%, Janše pa 86,2% vprašanih.

Pa ne le obema voditeljema, pač pa tudi poslancem Pozitivne Slovenije in Slovenske demokratske stranke, ki so podobno kot parlamentarci Ljudstva svobode podprli Berlusconijevo "izjavo", da je Ruby Mubarakova vnučinja, so anketiranci odločno pokazali hrbet. Na predčasni parlamentarni volitvi pred slabima dvema letoma so volivci strankama Zorana Jankovića in Janeza Janše, ki ju protikorupcijska komisija obtožuje hudih prekrškov, namenili skoraj 55%, zadnji dve anketi pa sta pokazali, da bi Pozitivna Slovenija in Slovenska demokratska stranka skupaj prejeli le okrog 15%. Jankovića stranka naj bi izgubila od 21 do 25,5% - leta 2011 jih je zbrala 28,52%, Janševa pa od 13 do 17 - pred dvema letoma 26,19%. Največ bi pridobila Lukšičeva Demokratska stranka, in sicer od 10,52% na 14,3 (kot meni podjetje za raziskavo javnega mnenja Mediana), ali celo na 25 (tako napoveduje Episcenter). Virantova Državljanska lista naj bi od 8,37% napredovala na 11, dober odstotek naj bi pridobila tudi Slovenska ljudska stranka, medtem ko naj bi Desus in Nova Slovenija ohranila dobrih 6 oziroma slabih 5 odstotkov. Presenetljiva je januarska anketa dnevnika Delo, ki pripisuje Demokratski stranki 17,1%, SDS 11,7, PS 7,7, SLS 6,9, preseneča pa ocena za Virantovo Državljansko listo, ki bi s 3,2% podobno kot Desus in Nova Slovenija izpadla iz parlamenta. Med najbolj priljubljenimi politikami je na prvem mestu Borut Pahor (pred dvema letoma je njegova vlada morala odstopiti) pred Radovanom Žerjavom, na zadnji mestu pa sta padla Janković in Janša (zmagovalca zadnjih parlamentarnih volitev), ki ju prihodnji mesec torej ne bo več na lestvi-

priljubljenih politikov.

Politični analitiki menijo, da je Janković začasno zamrznil predsedstva stranke, ker mu je to na izrednem kongresu stranke svetoval prvi predsednik samostojne Slovenije, Milan Kučan. Oba sta bila pri nedavnih predsedniških volitvah odločno na strani poraženega Danila Türka. Janković pa ne name-rava odstopiti ne z županskega kot tudi ne s poslanskega stolca, češ da bi to pri ljudeh pomenilo potrditev obtožb Protikorupcijske komisije. Janša, ki je od koalicijskih strank zahteval, naj se izjasnijo, ali so se v večini ali ne, je z gospodarsko delegacijo odpotoval v Adzərbaydzan. Virantova Državljanska lista, Desus in Sls, čeprav s časovnim zamikom, zahtevajo odstop Janše. Ulične manifestacije so se pričele v Mariboru z zahtevo po odstopu župana Kanglerja. Društvo slovenskih pisateljev je takoj po prvih protestih izdalo izjavo (12. decembra 2012), s katero se je pridružil civilnim protestom in drugače javno izraženemu nezadovoljstvu s sedanjo politiko. Po kritičnem uvodu, ki v mnogih točkah spominja na Beppeja Grilla, podpisal ga je predsednik Društva, 80-letni oporečniški (tako piše v Wikipediji) kulturni delavec Venko Taufer, so v imenu svobode, enakosti in socialne pravičnosti navedene zahteve:

1. v 30 dneh odstop vlade,
2. formiranje prehodne vlade "narodne enotnosti", kar pomeni strokovno vlado, ki bo hotela in zmogla opravljati svoje naloge v imenu ljudi in za blaginjo ljudi,
3. razpis predčasni volitev, na katerih bi morale nastopiti nove politične (ne pa ideološke!) skupine (gibanja!), ki bodo s svojo politiko (vodenje javnih zadev) opravljale izključno v skladu z voljo ljudi.

V četrti točki je zapisano, da mora parlament postati resnični "dom demokracije", ki z vso odgovornostjo opravlja svoje naloge, določene z ustavo, čeprav v nasprotju z interesi predstavnikov posameznih vladajočih ali opozicijskih strank! V peti točki pa, da protest ljudi, ljudje vstaje niso "glas ulice", niso huligansko početje de-

snih ali levih ekstremistov. So glas ponižanih in razžaljenih ljudi!

Mimogrede, koliko lepše bi se brale izjave Društva slovenskih pisateljev, če v njih ne bi bilo toliko tujk (formirati=sestaviti; konflikt=napetost; interes=korist; ekstremisti=skrajneži; skorumpiran=izprijen, pokvarjen; besede resetirati (to reset) ni najti v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, ima pa, kot na primer ful, državljansko pravico v ljubljanski, ki vsebuje vedno več besed angleškega izvora.

Z večino točk, ki so nakazane v izjavi, se je dokaj lahko strinjati, vendar gre zgolj za spošna načela brez konkretnih predlogov in ukrepov, saj je od 12. decembra preteklo dober mesec, vlada še ni odstopila, daleč smo od formiranja (sestave) vlade "narodne enotnosti". Protestniki pa se, vsaj tisti, ki jih je intervjuvala RTV, niso zavzemali za vlado "narodne enotnosti" ali za tehnično vlado, podobno Montijevi. Prav obratno! Škoda, da je bilo med ljudmi vstaje, ki upravičeno izražajo svoje nezadovoljstvo nad državno in mestno (ljubljsko in mariborsko) vlado, zapaziti tudi že nekatere poznane obraze, nekdanje kandidate LDS, ki zdaj napovedujejo novo politiko v novih političnih gibanjih. In čeprav je "glas ulice" proti prehodnim vladam, se v dobro obveščenih krogih, poleg številnih drugih, vse bolj pojavlja ime Igorja Šoltesa, vnuka Edvarda Kardelja, kot morebitnega novega premierja tehnične ali vlade "narodne enotnosti". Gre za pravnika, ki je 9 let načeloval Računskemu dvoru, torej ustanovi, ki je v marsičem podobna Protikorupcijski komisiji. Še preden je bil imenovan za predsednika Računskega dvora, je bil viden predstavnik Liberalne demokracije, ki je v dobi "slovenskega čudeža" prevzela večino odločujočih mest v politiki in gospodarstvu. V istih krogih menijo tudi, da je ponudbo za vodenje prehodne vlade že zavrnil, razmišljal pa naj bi o možnosti prevzema vodstva levičarske koalicije na prihodnjih volitvah.

Saša Rudolf

Povejmo na glas

Smo dobili nov Afganistan?

Veliko vprašanje je, ali nismo z vojaškim posegom v Mali dobili nov Afganistan.

Če je res tako, se bodo dogajale podobne stvari sedaj v Afriki s poudarkom, da bodo večjo ceno plačale evropske države, se pravi tudi mi. Afganistan namreč pomeni velike vojaške stroške, ki gotovo ne bodo pomagali razreševati dejavne krize, narobe bodo izhod iz krize upočasnjevali. Afganistan nadalje pomeni veliko število žrtve domačega prebivalstva ter tudi evropskih vojakov, še posebej francoskih, ki delujejo na kopnem. Afganistan pomeni, da je še vedno v teku Busheva doktrina reševanja problemov z vojno, ki je imela po 11. septembru najprej povračilni značaj, kasneje pa se je polagoma pokazalo, da gre za kontrolo nad naravnimi surovinami, brez katerih razviti svet ne more ohraniti svojega vodilnega položaja. V tej luči Mali ni bogata država, pri čemer ne gre pozabiti, da premore nekaj urana, pomembnejše je, da meji na Alžirijo in Nigerijo, ki sta s surovinami izredno bogati. Al Kaida je z dobesedno osvojitvijo dela Malija in predvsem z atentati v Alžiriji očitno dala vedeti, da lahko ogrozi tamkajšnje energetske črpanje in novi Afganistan je posledično tu. Zanimivo pri vseh stvari pa je, da visoka politika ne pove javnosti vse resnice, ampak daje zapletene izjave, ki razumevanje dejstev le zamegljujejo. V tem smislu je sicer miroljubni Romano Prodi izjavil, da "ni mogoče dopustiti, da bi bilo tamkajšnje široko območje pod nadzorom teroristov", še značilnejša

pa je izjava Evropske unije, da je "malijaska kriza grožnja evropski varnosti in ne samo lokalni regiji". Da bi bila malijaska kriza grožnja evropski varnosti v vojaškem smislu, gotovo ni verjetno, gre torej lahko le za energetske grožnje, ki bi nas seveda destabilizirala. Zakaj torej ne poimenovati dejstev s pravim imenom? Ljudje sedanje vojaške intervencije ne bi razumeli? Očitno je politika prepričana, da javnost vojaških posegov ne odobrava, še več, da je proti vsakršni vojni kot takšni, kar je navsezadnje res. Resnica pa je, da se je vojaški poseg kar sprožil, ni bilo nobene razprave, nihče ni bil vprašan, ali se mu zdi takšno ukrepanje smotno, posebno še, ker izkušnje s Irakom in Afganistanom niso najbolj ugodne. Izvedenci namreč trdijo, da je z vojaško močjo teroristične in drugačne odpore mogoče le zmanjšati, nikakor pa ne odpraviti. Predvsem se je mogoče vprašati, ali kot razviti svet res nimamo druge možnosti, kot je ta, da urejamo zadeve s silo. Če mislimo, da druge možnosti nimamo, potem je naša prihodnost žal jasna: posegi se bodo zdaj tam gotovo nadaljevali, z njimi se bomo usodno ekonomsko izčrpavali, nemara še usodnejše pa je, da bo naša vodilna vloga pri nastajanju novega sveta vse bolj dobivala neprijeten in neprijazen priokus. Našo demokracijo bodo po svetu vse bolj istovetili z bombniki in bombardiranjem, zaupanje v nas bo hitro kopnelo ali se celo popolnoma izničilo.

Janez Povše

Nagovor deželnega tajnika SSK Damijana Terpina na letošnjem novoletnem sprejemu SSK

“Vsi bi si morali prizadevati za učinkovitost svojega političnega delovanja!”

Spodbudne dame in gospe, dragi prijatelji, cenjeni gostje, člani in prijatelji Slovenske skupnosti! Najprej lep pozdrav in dober večer v imenu stranke Slovenska Skupnost in seveda tudi v mojem.

Veseli smo, da Vas lahko tudi letos pozdravimo na našem, že tradicionalnem novoletnem sprejemu, ki je, glede na bližajoče se politične in deželne volitve, tokrat pridobil še dodaten politični pomen. Čeprav želimo s to našo tradicionalno pobudo članom naše stranke, našim izvoljenim predstavnikom, našim političnim partnerjem, kulturnikom, gospodarstvenikom in širšemu krogu ljudi v našem prostoru, ki se kakorkoli javno udeležujejo, pa še zlasti našim italijanskim sodelavcem iz političnega življenja, kakor tudi seveda političnim dejavnikom v Republiki Sloveniji, nuditi priložnost, da se z nami srečajo, pogovorijo in da si izmenjamo voščila ob novem letu, pa moram priznati, da smo na teh srečanjih večkrat tudi spletili nova zaveznitva in “skovali” marsikatero politično akcijo, včasih celo volilni dogovor. In glede na to, da smo zelo blizu parlamentarnim in kasneje tudi deželnim volitvam, ocenjujem, da se lahko kaj takega zgodi tudi noč, še zlasti zato, ker dogovore in sporazume Slovenci najraje sklepamo ob kozarcu dobrega vina, ki ga tudi noč ne bo zmanjkalo, kot se za novoletni sprejem pač spodobi!

Mogoče je tudi to čar naših srečanj, ki postajajo iz leta v leto vse bolj obiskana. Morda tudi zato, ker segajo že v zgodovino naše stranke, ko smo jih najprej prirejeli na Plešivem pri Krminu, v prekrasni starodavni kleti takratnega predsednika stranke, žal že pokojnega Mira Gradnika. Novo kakovost so ta naša srečanja zadobila po vrnitvi v aktivno politiko dr. Mirka Špacapanu, ki nas je žal že pred petimi leti prav tako prerano zapustil. Še kako se pozna, da ne moremo več delati ob njem. Tudi meni se to precej pozna, saj ob sebi nimam več človeka, ki je znal v vseh ključnih trenutkih poslušati, razmišljati, debatirati in tudi prav odločiti, ko je bilo potrebno, pravzaprav vedno pravilno, kot smo potem ugotavljali, pa čeprav se nisem slučajno pri dotični odločitvi z njim povsem strinjal.

Sem pa seveda hvaležen vsem sedanjim sodelavcem v stranki, zlasti članom tajništva, za sodelovanje in pomoč, za vztrajnost in delo, saj omogočajo zelo majhni stranki - ki je majhna že po definiciji, saj gre za manjšinsko stranko, za stranko, ki nima kakšne posebne organizacije in skoraj nič sredstev -, da kljub temu vztraja, živi in se razvija, da se krepi. Naši uspehi pa niso le

sad trdega dela članov, voditeljev in izvoljenih predstavnikov, ocenjujem, da so tudi in predvsem sad osnovnih načel, na katerih stoji naše delo: slovenstvo, zbirnost, odprtost, predvsem pa načelnost pri naših političnih izbirah in držah, ki jih v politiki zadnje čase vse preveč pogrešamo. Odtujevanje ljudi od politike in tradicionalnih političnih strank, krepitev protestniških gibanj,

spontanih, na novo nastalih političnih strank v Italiji in njihova priljubljenost pri ljudeh so samo dokaz tega, kar sem komaj povedal.

Soglašam s tistimi, ki pravijo, da tudi slovenska narodna skupnost v Italiji ni imuna proti temu fenomenu, upal pa bi si zatrditi, da našo stranko, SSK, ta pojav bremeni bistveno manj kot vse ostale stranke, kar se ne nazadnje kaže še zlasti v tem, da vsakdo, ki pri naši stranki sodeluje, ne pričakuje in ne more pričakovati kakršnihkoli dobičkov ali ugodnosti, ampak se dobro zaveda, da ga bo aktivno sodelovanje pri SSK stalo veliko časa, najbrž pa tudi kar nekaj denarja.

Ocenjujem torej, da imamo pred volivci čiste račune in da nam nihče ne more očitati tistega, kar danes ljudje politikom v Italiji najbolj očitajo: grabežljivost, zasebni interes in nezanimanje za skupno dobro oz. za ljudi.

S tega vidika nisem zaskrbljen za naše prihodnje volilne rezultate, tudi ker ocenjujem, da so naši izvoljeni predstavniki - od dežele do rajonskih svetov - dobro opravili svojo vlogo. Mirne duše pa lahko tudi zatrdim, da so bili neprimerljivo bolj aktivni od marsikaterega od kolegov in bili po rezultatih uspešnejši.

Nadejam si zato, da bodo vztrajali, saj so nas volivci, vsaj zadnjih 10 let, vedno nagradili. Če pa preverjamo rezultate v zadnjem obdobju, ne moremo mimo dejstva, da smo potrdili izvolitev svetnika SSK Igorja Švaba v tržaški občinski svet, samostojno izvolili pokrajinskega svetnika za Pokrajino Trst, in sicer Maurizioa Vidalijskega, ki je postal tudi predsednik Pokrajinskega sveta in to vlogo odlično opravlja. Izvolili smo Maro Černic v goriški pokrajinski svet, v okrožju, v katerem leva sredina v preteklosti ni imela dobrih rezultatov. Pokrajinski predsednik Enrico Gherghetta pa jo

je tudi imenoval za odbornico in podpredsednico Pokrajine, kar je zanjo in za vse nas lepo priznanje. Doživeli pa smo tudi prijetno politično zadoščenje v Beneški Sloveniji, kjer je naš Miha Coren postal podžupan, prvi podžupan SSK v Benečiji. V lanskem letu pa smo imeli za našo narodnostno skupnost kar tri pomembne volilne preizkušnje: v občinah Devin-Nabrežina, v Gorici in Krminu.

Ocenjujemo, da je volilni uspeh župana Vladimirja Kukanje v občini Devin-Nabrežina lep rezultat za našo narodnostno skupnost, pa tudi za našo stranko. V režiji našega deželnega svetnika

ranitev lastne specifikke, predvsem pa pri pogajanjih glede državnih finančnih transferjev, ki so zaradi ostrih nacionalnih, proračunskih rezov, kot rečeno, hudo prizadeli vse ostale dežele in lokalne oblasti.

Dogovor, ki ga je npr. Južnotirolska ljudska stranka sklenila za te politične volitve z voditeljem Demokratske stranke in premierskim kandidatom Bersanijem, sloni tudi in predvsem na konceptu ohranitve njihove avtonomije, na potrditvi t. i. milanskega finančnega dogovora, ki ga je svojčas predsednik pokrajine Bocen Durnwalder sklenil s takratnim finančnim ministrom Tremontijem in zagotavlja njegovi pokrajini, da svojo avtonomijo in pristojnosti lahko tudi dejansko

izvaja ob ustreznih finančnih sredstvih. To se mi zdi, da je pravi in zdrav federalizem. Podeljevanje pristojnosti iz centra na dežele in ostale lokalne uprave ima namreč smisel le, če imajo lokalne oblasti tudi ustrezna finančna sredstva za izvajanje svojih pristojnosti, sicer te ostanejo mrtva črka na papirju, kot

izvaja ob ustreznih finančnih sredstvih. To se mi zdi, da je pravi in zdrav federalizem. Podeljevanje pristojnosti iz centra na dežele in ostale lokalne uprave ima namreč smisel le, če imajo lokalne oblasti tudi ustrezna finančna sredstva za izvajanje svojih pristojnosti, sicer te ostanejo mrtva črka na papirju, kot

se nekako dogaja z našim zaščitnim zakonom. Glede izvajanja našega zaščitnega zakona smo veseli, da je bilo na notranjem ministrstvu ustanovljeno omizje, pri katerem moramo Slovenci aktivno in vztrajno sodelovati, moramo pa biti sposobni tudi predlagati konkretne rešitve. Izogibati bi se morali nepotrebnim, včasih celo namišljenim polemikam, ki morda zadovoljijo kakšno “mokra željo” katerega od naših zamejskih veljakov, zagotovo pa ne ostanejo neopažene pri naših italijanskih sogovornikih in obenem žal tudi šibijo našo moč, ki že itak ni prav velika. Slovenska skupnost, čeprav ni direktno soudeležena kot članica tega omizja, bo še naprej, skozi Skupno predstavništvo Slovencev v Italiji, aktivno sodelovala pri oblikovanju skupnih stališč. Kot doslej, vsakokrat ko bo poklicana, pa bo tudi aktivno sodelovala preko svojih članov zlasti pri tistih temah, ki so nam bolj blizu, v prvi vrsti pri volilni zakonodaji. Dejstvo, da italijanski parlament

ni hotel, in želim poudariti NI HOTEL, spremeniti sedanjega volilnega zakona za parlament, ki ga čisto pravilno imenujemo “porcellum”, je seveda pravi škandal in bo tradicionalne politične stranke stal kar nekaj stotisoč glasov volivcev, ki se jim bodo protestno izneverili, preusmerili pa se bodo v nova, predvsem protestniška, politična gibanja. Kar nekaj milijonov volivcev pa bo preprosto ostalo doma.

Če naj izrazim zadovoljstvo zaradi posluha, ki so ga različne politične skupine v senatu, tako na levi kot na desni sredini, izkazale glede potrebe, da bi volilna zakonodaja upoštevala realnost naše manjšine in ji omogočila neko obliko olajšane izvolitve naših predstavnikov v parlament, pa prav tako z veseljem izražam tudi zadovoljstvo, da smo znotraj naše narodne skupnosti, kljub začetnim različnim gledanjem na to vprašanje, vendarle vsi spoznali, da gre za eno temeljnih potreb Slovencev v Italiji, saj so prav dogajanja okoli potrditve parlamentarne kandidature naše edine slovenske predstavnice na listi Demokratske stranke ponovno dokazala, kako krvavo potrebujemo določbe o olajšanem zastopstvu za izvolitev Slovencev v parlament.

Če torej italijanska politika ni hotela volilne spremembe, bo v to jabolko morala ugrizniti nova politična garnitura, ki bo izvoljena na februarskih volitvah, kar je zagotovil tudi sedanji predsednik vlade Mario Monti in to postavil za eno svojih ključnih prioritet. Upam, da bo vsaj on nekako bolj verodostojen od vseh ostalih italijanskih politikov, ki so si vse do

lahko pri marsikom vzbudi pričanje, da nasprotujemo sicer upravičeni in pravilni težnji po krčenju stroškov politike. Pa ni tako. Pri Slovenski skupnosti nasprotujemo takšnemu početju, ki ne upošteva realnosti našega ozemlja in prisotnosti različnih narodnosti na njem ter svete pravice naše manjšine, ki jo jamči italijanska ustava, da sodelujemo pri javnem življenju in izvolimo svoje predstavnike, seveda na način, ki nam samim prepušča izbiro. Pri tem pozivu pa nisem sam, niti Slovenska skupnost ni sama, saj smo pred nekaj dnevi podobno namig prebrali v uvodniku našega edinega slovenskega dnevnika, ki je politično zagotovo precej blizu Demokratski stranki. Slovenci v Italiji se moramo tudi zavedati, da nas ni milijon, kot pravi Vrabčeva sklada na Kajuhovo besedilo, pač pa, da je volilni potencial slovenske narodne skupnosti v Italiji omejen, morda še bolj, kot si sami domišljamo.

Če torej italijanska politika ni hotela volilne spremembe, bo v to jabolko morala ugrizniti nova politična garnitura, ki bo izvoljena na februarskih volitvah, kar je zagotovil tudi sedanji predsednik vlade Mario Monti in to postavil za eno svojih ključnih prioritet. Upam, da bo vsaj on nekako bolj verodostojen od vseh ostalih italijanskih politikov, ki so si vse do

lahko pri marsikom vzbudi pričanje, da nasprotujemo sicer upravičeni in pravilni težnji po krčenju stroškov politike. Pa ni tako. Pri Slovenski skupnosti nasprotujemo takšnemu početju, ki ne upošteva realnosti našega ozemlja in prisotnosti različnih narodnosti na njem ter svete pravice naše manjšine, ki jo jamči italijanska ustava, da sodelujemo pri javnem življenju in izvolimo svoje predstavnike, seveda na način, ki nam samim prepušča izbiro. Pri tem pozivu pa nisem sam, niti Slovenska skupnost ni sama, saj smo pred nekaj dnevi podobno namig prebrali v uvodniku našega edinega slovenskega dnevnika, ki je politično zagotovo precej blizu Demokratski stranki. Slovenci v Italiji se moramo tudi zavedati, da nas ni milijon, kot pravi Vrabčeva sklada na Kajuhovo besedilo, pač pa, da je volilni potencial slovenske narodne skupnosti v Italiji omejen, morda še bolj, kot si sami domišljamo.

lahko pri marsikom vzbudi pričanje, da nasprotujemo sicer upravičeni in pravilni težnji po krčenju stroškov politike. Pa ni tako. Pri Slovenski skupnosti nasprotujemo takšnemu početju, ki ne upošteva realnosti našega ozemlja in prisotnosti različnih narodnosti na njem ter svete pravice naše manjšine, ki jo jamči italijanska ustava, da sodelujemo pri javnem življenju in izvolimo svoje predstavnike, seveda na način, ki nam samim prepušča izbiro. Pri tem pozivu pa nisem sam, niti Slovenska skupnost ni sama, saj smo pred nekaj dnevi podobno namig prebrali v uvodniku našega edinega slovenskega dnevnika, ki je politično zagotovo precej blizu Demokratski stranki. Slovenci v Italiji se moramo tudi zavedati, da nas ni milijon, kot pravi Vrabčeva sklada na Kajuhovo besedilo, pač pa, da je volilni potencial slovenske narodne skupnosti v Italiji omejen, morda še bolj, kot si sami domišljamo.

lahko pri marsikom vzbudi pričanje, da nasprotujemo sicer upravičeni in pravilni težnji po krčenju stroškov politike. Pa ni tako. Pri Slovenski skupnosti nasprotujemo takšnemu početju, ki ne upošteva realnosti našega ozemlja in prisotnosti različnih narodnosti na njem ter svete pravice naše manjšine, ki jo jamči italijanska ustava, da sodelujemo pri javnem življenju in izvolimo svoje predstavnike, seveda na način, ki nam samim prepušča izbiro. Pri tem pozivu pa nisem sam, niti Slovenska skupnost ni sama, saj smo pred nekaj dnevi podobno namig prebrali v uvodniku našega edinega slovenskega dnevnika, ki je politično zagotovo precej blizu Demokratski stranki. Slovenci v Italiji se moramo tudi zavedati, da nas ni milijon, kot pravi Vrabčeva sklada na Kajuhovo besedilo, pač pa, da je volilni potencial slovenske narodne skupnosti v Italiji omejen, morda še bolj, kot si sami domišljamo.

Damijan Terpin (foto JMP)

Debora Serracchiani, Maria Teresa Bassa Poropat, Ettore Rosato in Igor Gabrovca (foto JMP)

Debora Serracchiani (foto JMP)

Pastoralna navodila po cerkvenem zborovanju Oglej 2

S prenovljenim zagonom v nove čase!

Sredi aprila 2012 je pod geslom *Kristusovi pričevalci v poslušanju* potekalo v Ogleju in Gradežu tridnevno cerkveno zborovanje petnajstih škofij italijanskega severovzhoda. S tem pa se "Oglej 2" ni končal, je tedaj v sklepnem posegu dejal goriški nadškof in predsednik Škofovske konference Triveneta msgr. Dino De Antoni. Pred kratkim je namreč omenjena konferenca izdala "pastoralna navodila" s smernicami za naprej.

Cerkveno zborovanje je potekalo med 13. in 15. aprilom po dveletni pripravi, med katero je naše kraje obiskal tudi Benedikt XVI. (7.-8. maja 2011). "Srečali smo se polni sreče in upanja" v zibelki krščanstva Srednje Evrope 22 let po prvem podobnem zborovanju, pišejo škofje. "Izkusili smo lepoto biti Cerkev v občestvu vseh njenih članov". Iz skupnih virov so želeli črpati novo duhovno linijo in si prizadevati za novo evangelizacijo našega ozemlja, da bi prihodnjim ro-

domom izročili dragoceno dediščino krščanske vere. V dvoletni pripravi so udeleženci zbrali pričevanja o življenju Cerkev, pripovedovali so in prepoznavali prisotnost ter delovanje Duha, sadove, ki so dozoreli na poti posameznih škofij. Na tej osnovi so poskusili razlikovati, kaj nam danes pravi Duh prek potreb in pastoralnih težav, prek izzivov in družbenokulturnih sprememb. Zlasti so se ustavili pri vprašanju, kako lahko danes posredujemo evangelij in vzgajamo v veri na naši zemlji v dialogu z zapleteno kulturo tega časa in s prenovljenim zagonom v iskanju skupnega dobrega.

Obravnali so demografske vidike, pogled na svet, nove lestvice vrednot, težave družine, pa tudi ženske, problem priseljencev in, ne nazadnje, hude ekonomske krize. "Ta je tudi etične in duhovne narave, zato nas sili k temu, da premislimo že samo antropologijo". Kljub kočljivemu trenutku "ostajamo prepričani, da človekov duh ostaja odprt za iskanje resnice in da Previdnost vodi zgodovino". O tem pričajo številni primeri velikodušnega prizadevanja v imenu evangelija, solidarnosti, pravičnosti in miru. V naših skupnostih najdemo bogato tradicijo, pa tudi številne darove, ki jih vzbujata Sveti Duh. Prehodno obdobje, v katerem živimo, spodbujata krščanske skupnosti k temu, da poglobljeno spoznavanje stvarnosti in da se odločajo za ustvarjalne prijeme v novi evangelizaciji. Potrebni so "modro skupnostno razlikovanje in pogumne programske izbire". Izzivi so skupni vsem škofijam, "zato se moramo z njimi spopadati skupaj", pa čeprav v spoštovanju različnosti posameznih krščanskih skupnosti.

Že v pripravi, pa tudi med svojim potekom je zborovanje navdihoval duh žive vere v Kristusa in Svetega Duha, ki vodi Cerkev po poteh zgodovine proti Božjemu kraljestvu. Ta duh se je napajal v molitvi in pojavljval kot zaupljiva odprtost razuma in srca do novosti v svetu. Vse se je dogajalo v slogu občestvenosti, ki so ga zaznamovali iskreni in prijateljski odnosi. Pomembna je bila tudi metoda

dejanjanju pravičnosti, v prednostni izbiri revnih, zadnjih, oddaljenih. Nova evangelizacija se začne pri prepričljivejšem pričevanju. Cerkev bo učinkovito "znanjenje", če se bo postavljala kot Cerkev, ki sprejema vse, ki hiša, ki ima vedno odprta vrata za srečanje in dialog; Cerkev naj bo tudi ustvarjalna, evangelij naj vsem oznaja s svežijo in gorečnostjo Duha, ne da bi zapadala v žalost ali vdanost.

Okrog 600 udeležencev zborovanja je obravnavalo tri osnovne perspektive pastoralne poglobitve, in sicer: novo evangelizacijo za severovzhod, dialog s kulturami našega časa, prizadevanje za skupno dobro. V 30 skupinah so zbrali 60 sestavkov na 10 različnih tem. Gre za sintezo oz. veliko bogastvo izkušenj in razmišljanj, ki lahko postane pomemben vir nadaljnjih obravnav in razlikovanj za pastoralno delovanje.

Nova evangelizacija za severovzhod

Med smernicami za novo evangelizacijo so škofje poudarili nujno spremembo mišljenja in vedenja v misijonskem duhu, da bi lahko srečevali ljudi in jim prisluhnili z odprtostjo, empatijo in sprejemajoč. Pastoralna naj izhaja iz konkretnega življenja in iz vprašanj ljudi (po zgledu Jezusovega srečanja s Samaritjanko, Jn 4,1-30, ali z učencema na poti v Emav, Lk 24,13-35). Pomembna je nadalje vzgoja v "odraslo" vero, vezana na vsakdanje življenje laikov; v različnih skupnostih Triveneta bi bilo primerno deliti številne formativne izkušnje v korist odraslih. Do mladih rodov bi morali zavzeti prenovljene pristope in nove načine sprejemanja, brez predsodkov; spoštovati njihovo osebno zgodbo, pozorno prisluhniti njihovim vprašanjem o smislu. Večjo bližino bi morali izkazati družinam, še zlasti tistim v težavah. Nazadnje je na vseh ravneh potrebno vpeljati sinodalni slog, trajno formacijo in ovrednotenje soddgovornosti.

V dialogu s kulturami našega časa

Poslušanje, vzajemno spoštovanje, dialog z različnimi kulturami in verstvi, da bi omogočili

srečanja z evangelijem in z Jezusom Kristusom; pri tem ne smemo iskati nasprotovanj in niti se odpovedovati lastni istovetnosti, temveč nastopiti s pogumom in z duhom razlikovanja ter tako spodbujati inkulturacijo vere. Pomembno je se zavedati, da smo vsi skupaj "migranti", na poti, saj nihče ni gospodar svojega življenja, svoje zemlje, svoje kulture in vere. Zato je tudi prepričljivost spodbujati versko svobodo v družbi, ki je vedno bolj večplastna. Ostanimo razpoložljivi za

primerne življenjske vzorce in stile, ki bi bili posebno transparentni, ko gre za dobrine krščanskih skupnosti. Po opravljenem delu so škofje poudarili kot posebno prioriteto poslanstvo kristjanov v posredovanju evangelija v svetu, ki se spreminja, in vzgojo k dobremu življenju po evangeliju. Zlasti je pomembno uvajati v krščansko življenje otroke, pa tudi odrasle, ki se želijo približati veri ali se vrniti k njej. Veliko lahko naredijo tudi verska sredstva množičnega obveščanja. Središčno vlogo v življenju posameznikov in skupnosti ima evharistija. Posebno pastoralno skrb in oporo je treba namenjati družini, ki temelji na zakramentu sv. zakona: to je "osnovna celica" in "skupno dobro" vse družbe. Posebno pozornost zaslužijo tudi osebe, ki se odrekajo zakonu ali so ločene; zaradi krsta ostajajo člani Cerkev, v naših skupnostih pa naj najdejo možnost spreobrnjenja in sprave. Prenoviti bi morali mladinsko pastoralno, odraščajočim nuditi kakovostno formacijo in okolja, kjer naj zori njihovi življenjski poklici. Z besedami svetega očeta v Ogleju maja 2011 škofje spodbujajo vernike, naj humanizirajo kraje civilnega sožitja, da bi v novem rodu prebudili ljudi, "ki bodo sposobni prevzeti neposredne odgovornosti v raznih družbenih okoljih, še posebej v politiki. To okolje bolj kot kdajkoli potrebuje ljudi, zlasti mlade, ki bodo sposobni graditi dobro življenje v korist in blagor vseh". Negrešljiv vir za formacijo v tem duhu lahko verniki prejmejo v cerkvenem družbenem nauku.

Znamenj življenjskosti Cerkev na našem ozemlju je še mnogo, veliko pa se lahko še naredi v sodelovanju med skupnostmi, so poudarili škofje v sklepnih misli. Po izkušnji skupaj prehojene poti zato z oživljenim upanjem v Kristusa zaupajo Vstalemu, ki vodi Cerkev, pričakovanja in prizadevanja. "Vztrajno tecimo v tekmi, ki nas čaka. Uprimo oči v Jezusa, začetnika in dopolnilca vere" (Heb 12,1-2). / DD

Zavzeti za skupno dobro

V verski formaciji je potrebno ovrednotiti odgovornost kristjanov do skupnega dobrega in državljske zavzetosti, in to z večjo preroško močjo krajevnih cerkvenih skupnosti, ki okolju prekvajajo z evangelijem. Potrebna je tudi krepkejša formacija karitativne razsežnosti, ki naj dozori v soddgovornosti do mnogih oblik revščine in v konkretnem sodelovanju med krščanskimi skupnostmi v službi najbolj potrebnih. Spodbujati je treba dobro uporabo dobrin posameznikov in skupnosti: upravljati jih je treba po kriterijih pravičnosti, treznosti in solidarnosti, sploh pa skrbeti za

primerne življenjske vzorce in stile, ki bi bili posebno transparentni, ko gre za dobrine krščanskih skupnosti.

Papeževa poslanica ob 28. svetovnem dnevu mladih

"Pojdite in naredite vse narode za moje učence"

V tej številki Novega glasa začnemo z objavo poslanice, ki jo sveti oče Benedikt XVI. namenja mladim ob 28. svetovnem dnevu. Dogodek bo meseca julija v Riu de Janeiru v Braziliji.

Dragi mladi, želim si, da vas vse doseže moj pozdrav, poln veselja in naklonjenosti. Prepričan sem, da so se mnogi od vas vrnili s svetovnega dneva mladih v Madridu (leta 2011) bolj "ukoreninjeni in sezidani v Kristusu ter utrjeni v veri" (prim. Kol 2,7). Letos smo veseli, da smo kristjani, obhajali po posameznih škofijah pod geslom: "Veselite se v Gospodu, zmeraj"! (Flp 4, 4). Sedaj se pripravljamo na prihodnji svetovni dan, ki ga bomo obhajali julija 2013 v Riu de Janeiru v Braziliji.

Predvsem bi vas rad ponovno povabil, da se udeležite tega pomembnega srečanja. Slavni kip Kristusa Odrašenika, ki stoji nad tem lepim brazilskim mestom, bo njegov zgovoren simbol: nje-

trebuje.

Vabim vas, da se na svetovni dan mladih v Riu de Janeiru pripravljate tako, da že sedaj začnete premišljevali o temi srečanja: "Pojdite in naredite vse narode za moje učence"! (prim. Mt 28,19). Gre za veliko misijonsko naročilo, ki ga je Kristus izročil celotni Cerkvi in ostaja aktualno tudi danes po dva tisoč letih. To naročilo mora močno odzvanjati v vaših srcih. Leto pripravljajte na srečanje v Riu se ujema z letom vere. Ob njegovem začetku je sinoda škofov svoje delo posebej posvetila novi evangelizaciji za posredovanje krščanske vere. Zato sem zadovoljen, da se tudi vi, dragi mladi, vključujete v ta misijonski zagon celotne Cerkev: predstaviti drugim Kristusa, je najdragocenejši dar, ki jim ga lahko poklonite.

1. Nujen klic

Zgodovina je pokazala, koliko mladih je veliko prispevalo k Božjemu kraljestvu in razvoju tega sveta, ko so preko velikodušnega darovanja samih sebe oz-

gove razprostrte roke so znamenje sprejemanja, ki ga Gospod pripravlja za vse tiste, ki bodo prišli k Njemu, njegovo srce pa predstavlja neizmerno ljubezen, s katero ljubi vsakega in vsako izmed vas. Dopusnite, da vas On pritegne! Doživite in izkusite srečanje s Kristusom skupaj s toliko drugimi mladimi, ki se bodo v Riu zbrali za prihodnje svetovno srečanje! Dovolite, da vas ljubi On, tako boste pričevalci, ki jih svet po-

nanjali evangelij. Z velikim navdušenjem so širili veselo oznanilo Božje ljubezni, ki se je razodela v Kristusu, in to z mnogo slabšimi sredstvi in možnostmi, kot jih imamo na razpolago danes. V mislih imam na primer blaženega Josėja de Anchieta, mladega španskega jezuita iz 16. stoletja, ki je z manj kot dvajsetimi leti odšel v misijone v Brazilijo in je postal velik apostol Novega sveta.

/ dalje

Slovinci imamo res čudno zgodovino Dražgoše ali sprenevedanje z zgodovino

V sakoletni shod v Dražgošah in tamkajšnji govornici me vsako leto pritegnejo, predvsem zato, ker me le zanima, kaj se tokrat govori. Letošnji govorec je bil zgodovinar, ki je seveda natrosil vse mogoče, resnice o tej nesrečni bitki pa le ne želijo privleči na svetlo. To sem napisal zato, ker sva z nekdanjim tamkajšnjim župnikom v Beogradu, fascikel št. 2,30/12. Tako sem prišel do citata iz govora, ki ga je imel Moša Pijade na prvem zasedanju AVNOJ-a v Bihaču. Glasi se: "Potrebno je zato storiti toliko mnogo bezkučnika, da ovi bezkučnici bodo večina v državi. Stoga mi moramo da palimo. Pripuščamo pa čemo se povuči. Nemci nas neče nači, ali če iz osvete da

daj z menoj, in ker je danes svet z elektronsko vragolijo postal sila majhen, saj se mi dogodi, da izvem, tu na Krasu, kaj je novega v zamejski Nici, prej prek elektroneike iz Amerike, kot o tem piše v našem časopisu, sem od njega dobil tudi namig, naj si pogledam arhiv Vojnoistorijskog instituta v Beogradu, fascikel št. 2,30/12. Tako sem prišel do citata iz govora, ki ga je imel Moša Pijade na prvem zasedanju AVNOJ-a v Bihaču. Glasi se:

"Potrebno je zato storiti toliko mnogo bezkučnika, da ovi bezkučnici bodo večina v državi. Stoga mi moramo da palimo. Pripuščamo pa čemo se povuči. Nemci nas neče nači, ali če iz osvete da

pale sela. Onda će nam seljaci, koji tamo ostaju bez krova, sami doći i mi ćemo imati narod uza se pa ćemo na taj način postati gospodari situacije. Oni, koji nemaju ni kuće ni zemlje ni stoke, brzo će se i sami priključiti nama jer ćemo im obećati veliko pljačku. Teže će biti sa onima, koji imaju neki po-

Edvard Kocbek

sed. Njih ćemo povezati uza se sa predavanjima, pozorištima, predstavama i drugim propagandom. Tako ćemo postepeno proći kroz sve pokrajine. Seljak,

koji poseduje kuću, zemlju i stoku, radnik, koji prima platu i ima hleba, za nas ništa ne vredi. Mi od njih moramo načiniti bezkučnike, proletere ... Samo nesrečnici postaju komunisti, zato mi moramo nesreču stvoriti, mase u očajanje baciti, mi smo smrtni neprijatelji svakog blagostanja, reda i mira..."

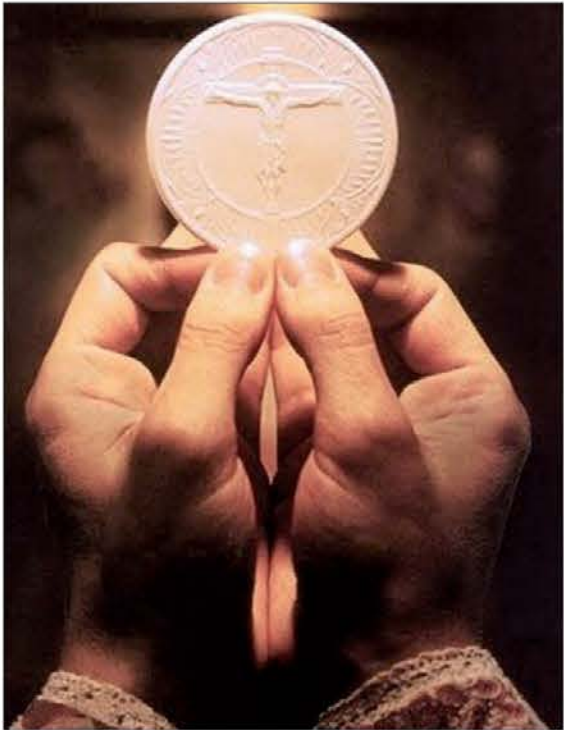
Se vam ne dozdeva, da je tu opisana tudi dražgoška tragedija? Ali lepše: ni to prerokba tamkajšnje bitke, čeprav Moša Pijade tedaj, ko je to govoril, gotovo še ni vedel za to vas? Vsi, ki so poslušali predavanja na ljubljanski univerzi pri dr. Metodu Mikužu, so tudi slišali, ko je poudarjal, da so bile Dražgoše žrtvovane. O tem se je tudi veliko pisalo okrog leta 1980. Slovenci imamo res neko čudno zgodovino - vedno bolj ko jo raziskujemo, vedno več vprašajev dobivamo in vedno globlje tonemo v lastno gnojnico.

Ambrož Kodelj

Sveta maša – vir in vrhunec (1)

Zakaj sploh o tem pisati?

Morda bo kdo zavihal nos ob tem, a nekako sem začutil potrebo (tudi nekaj bratov duhovnikov me je k temu spodbudilo), da je treba o tem pisati. Najbrž bo kdo na tem mestu dejal, da o sveti maši, o svetem bogoslužju, ki mu učeno rečemo "liturgija", v letu vere nima smisla pisati, ker poudarki morajo biti in tudi so drugje. Jaz pa mislim, da je središče prav tu, v tem pa me podpira tudi ena od najpomembnejših trditvev 2. vatikanskega cerkvenega zbora, ki o sveti maši pravi, da je: "vrhunec, proti kateremu teži delovanje Cerkve, obenem pa tudi vir, iz katerega črpa vso svojo moč" (Sacrosanctum Concilium 10). V našem času doživlja naše katoliško bogoslužje marsikaj zanimivega, za kar strokovnjak za sveto bogoslužje msgr. Nicola Bux celo pravi, da je "nevidno nasilje" (N. Bux, *Come andare a messa e non perdere la fede - sluzi mi za podlago pisanja*). To se vidi v izgubi svetosti naših obredov in bogoslužnih prostorov kakor tudi svetih simbolov. Na mesto tega smo postavili številne čisto profane geste. Zapolneno se zatekamo k že preživetim zadevam raznoraznih ideologij in njihove simbolike, kar lepo izraža npr. uporaba barv mavrične zastave - ki naj bi simbolizirala prizadevanje za mir, nastala pa je v gejevskih krogih - za

duhovniško štolo ali celo za oltarne prte. Učinkovitosti in moči zakramentov se čedalje bolj odpovedujemo, ali pa smo jih izvotlili, ker smo jih naredili po "svoji podobi", tako pa jim odvzeli vsebino. Kako pogosto ne gre več za izražanje presežnosti, ampak za samoizražanje, za neki "laični" zakrament, v smislu, da v njem ni več Boga. Svetost? Kje pa. Iz tega izhajajo zgolj apatija, ravnodušnost, zagrenjenost in

neke etične odločitve ali velike ideje, temveč iz srečanja z nekim dogodkom, z neko osebo, ki daje njegovemu življenju novo obzorje, s tem pa tudi odločilno usmeritev" (Bog je ljubezen 1). Pravo bogoslužje namreč predpostavlja, da se v ponižnosti odpovemo sami sebi in svoji volji po protagonizmu. Sestopiti moramo s pedestal, da tja spet stopi Bog in nam pokaže, kako ga moramo slaviti. To pomeni, da se je treba odpovedati svojim pravicam, po katerih smo samovoljno spreminjali bogoslužje, tako da so "zmaličenja prišla do roba še znosnega", kot pravi sveti oče v pismu škofom (st. 5) ob izdaji motu propria Summorum pontificum. Tu nimamo pravic, marveč zgolj dolžnosti, kakor nam lepo pove tudi konstitucija o svetem bogoslužju: "Nihče, četudi je duhovnik, naj si ne dovoli po svojem lastnem nagibu karkoli dodajati ali odzemanjati na liturgičnem področju" (SC 22,3). Sveti oče govori o "reformi reforme" pri bogoslužju - pač v sozvočju z geslom stalno spreobračajoče se Cerkve (Ecclesia semper reformanda). Zato se reforma začne pri osebnem spreobrnjenju, ki je, kot smo lahko videli, ključnega pomena tudi pri prizadevanju, da spet pridobimo svetost bogoslužja (liturgije). Začeti je treba, kakor lepo pravi Messori (Perché credo, st. 21), pri osebnem iskanju in prizadevanju za svetost. Nasproti tendenci "avtodeterminiranosti", ki jo nudi laicistična kultura, in nasproti "podvrženosti", ki jo pridiga Islam, nam katoliška vera ponuja

v svojem bogoslužju tisto pot sodelovanja v poslušnosti. Če želimo zares sodelovati, se moramo najprej vprašati, ali smo voljni. Liturgija namreč zahteva vernikov odgovor, osebni odgovor, in spreobrnjenje, ki mora slediti Dogodku, ki v njej poteka. Tam je navzoč Gospod Jezus - Dominus Iesus. Nihče ni manj kristjan od tistega, ki želi spremeniti ali spreobrniti liturgijo namesto samega sebe. Sveta maša je, tako v redni obliki - če jo seveda obhajamo v skladu z normami -, kakor v izredni obliki - ki jo je sveti oče Benedikt XVI. spet dal v pogon -, sposobna vzdržati pred de-formacijami in priti "v formo", v pravo obliko, kar pomeni re-formacija. Reforma je v vsakdanjem mučenstvu, neprestanem odpovedovanju samemu sebi in jemanju Jezusovega križa na svoje rame. Ni boljšega zdravila, da vzdržimo, kakor je udeležba pri maši. S pravo udeležbo pri maši, ko je torej vsak od nas tam navzoč v vsem, kar je in kar ima, vrača nazaj ceno, ki jo je plačal Odršenik za nas - življenje za življenje. Tu se rešujejo duše. Tu je predokus nebeske blaženosti. Na kocki je torej več, kot si mislimo, ker ne gre le za življenje, temveč za večno življenje. Zato moramo ponovno razumeti in si odgovoriti ne le na vprašanje, zakaj k maši, temveč tudi kako. Danes namreč tvegamo, da, kadar gremo tja - pa če se sliši še tako neverjetno -, vero celo izgubimo, namesto da bi jo pridobili. Spet moramo ugotoviti, da gremo tja, da bi slavili Boga, a ne s pomočjo takšne in drugačne "telovadbe", ampak gre tu za slavljenje, kot ga pojmuje beseda adoracija. Treba je "pasti predenj in ga slaviti", kakor so storili modri z Vzhoda (Mt 2,11) ali starešine v Razodetju (5,14). To nas npr. lepo uči tudi program "anonimnih alkoholikov", kjer je ključni element molitev na kolenih, da bi s prestola pahnili sebe in tam spet dali prostor tistemu, ki mu pripada - Bogu (J. Waters, *Lapsed agnostic*).

Andrej Vončina

Dogodek, ki so ga državni mediji povsem prezrli Civilne žrtve revolucije na Primorskem

O temni plati bratomorne vojne se je začelo pisati in govoriti in tega se ne bo dalo več zaustaviti, je na večeru koprškega Kluba krščanskih izobražencev povedal mag. Renato Podbersič. Predstavil je tudi ponatis knjige *Revolucionarno nasilje na Primorskem*, ki je bila zaradi medijskih napadov nanjo s strani Primorskega dnevnika in Radia Koper zelo hitro razprodana. Na dobro obiskanem srečanju v atriju Studentskega doma Jadro in družbenega središča Rotunda je Podbersič opisal nekaj zgornjih primerov revolucionarnega nasilja na Vipavskem in Goriškem. Umor Iva Brica sta pred očmi njegovih sinov na polju naredila 15- in 16-letna partizana domačina po ukazu Aleša Beblerja, ki ima še danes v skoraj vsakem primorskem kraju kako obeležje. Dne 2. junija 1943 sta ga hladnokrvno ustrelila v glavo z metra ali dveh metrov razdalje. V domačem Dornberku so potem partizanski sodelavci začeli širiti govorice, da je bil Bric sodelavec okupatorjev, čeprav je bil že pred vojno trn v peti fašistom, kar ga je stalo tudi konfinacije. "Njegov glavni greh je bilo odklanjanje komunizma in sodelovanje s krščansko-socialnim krogom dr. Janka Kralja", je povedal

Podbersič. Nameravali so tudi požgati njegovo domačijo, česar pa niso naredili, ker so domačini sočustvovali z žrtvijo. Še pred kapitulacijo Italije, ko domobranci sploh še niso bili niti ustanovljeni in na Primorskem ni bilo niti enega vaškega stražarja, so, kot pravi Podbersič,

Mag. Renato Podbersič in Tino Mamič

"partizanske sile na Goriškem ubile najmanj 75 dejanskih in namišljenih nasprotnikov med civilnim prebivalstvom". Uglednim posameznikom, ki so odklanjali komunizem, so najprej ponujali sodelovanje, če so to odklonili, so jih pa likvidirali, je opisal Podbersič. V knjigi je objavil tudi poimenski seznam 364 civilnih žrtev partizanskega medvojnega nasilja v nekdanjih velikih občinah Ajdovščina in

Nova Gorica. Med temi je okoli desetina Italijanov - družin, ki so se na Primorsko priselile v času fašizma. "Knjiga je imela večji odmev, kot sem ga pričakoval. Nihče ni oporekal avtentičnosti niti enega samega dokumenta ali pričevanja. Strokovnih kritik ni bilo, kar pomeni, da niso našli nobene napake. Za osebne žalitve pa sem kritikom po svoje hvaležen, saj je bila knjiga po napadih takoj razprodana", je hudo mušno povedal novogoriški avtor knjige. Besede režiserja in zgodovinarja Jožeta Možine, ki omizjem, na katerega Podbersiča sploh povabili niso. Oddajo so takole napovedali: "Knjiga je dvignila kar nekaj prahu. V njej skuša avtor Renato Podbersič razbliniti mit o enotnosti Primorcev med NOV. Te enotnosti ni bilo, meni avtor, povelečevala naj bi jo partija. Naša gesta bosta zgodovinar Branko Marušič in predsednik Zveze borcev iz Renč Miran Pahor. Oddajo pripravila Nataša Uršič". Protesti zaradi povsem nenavadne predstavitve knjige niso zalegli. Tudi Programski svet, ki je po zakonu dolžan skrbeti za spoštovanje programskih standardov RTVS, se ni oglasil. Med poslušalci na prvi predstavitvi malce dopolnjenega ponatasa ni bilo niti enega novinarja novinarskih hiš, katerih prostori so oddaljeni le nekaj ulic stran od nekdanjih zaporov pri sv. Ani, kjer je potekal večer: Radio Koper, Radio Capodistria, Televizija Koper-Capodistria, Primorske novice, La Voce del Popolo, dopisništva STA, Dela in Dnevnika. Gre za medije, med katerimi prevladujejo tisti, ki se financirajo iz prispevka RTVS ali iz državnega proračuna. Dogodka zato ni zabeležil nihče. Podbersič je še napovedal, da bodo v študijskem centru za narodno spravo postopno izdali knjige, ki bodo obdelale vso Primorsko in vso Slovenijo. Sedaj pa že pripravlja knjigo o revolucionarnem nasilju na Tolminskem in Idrijskem.

Tino Mamič

Kratke

Višarski dnevi mladih

Letošnji dnevi mladih bodo od četrta, 14., do sobote, 16. februarja 2013, na Svetih Višarjah. Program predvideva: čez dan smučanje, uživanje v sprehodih in lepih razgledih, ob večerih pa srečanja z gosti. Veliko priložnosti bo za klepet, spoznavanje, druženje, petje, pa tudi za duhovnost. Starostna omejitev: od 20 do 35 let. Več informacij na tel. +386 (0)1 438 30 50 ali prek e-pošte rafaellova.druzba@rkc.si. Lepo vabljeni mladi Slovenci iz domovine in tujine!

Leta 2011 je bilo v Sloveniji skoraj 77 odstotkov vseh prebivalcev katoličanov

Leta 2011 je bilo po cerkvenih statističnih podatkih, ki jih zbirajo pastoralne službe posameznih škofij, v Sloveniji 76,6 odstotka vseh prebivalcev katoličanov. Kot še kaže statistika, je bilo letih s 84,8 odstotka največ med prebivalci mariborske nadškofije, kjer pa so z 11,3 odstotka hkrati zabeležili tudi najnižji obisk nedeljske maše. Mariboru po številu deleža katoličanov v škofiji sledijo še Novo mesto s 83,3 odstotka, Celje z 81 odstotki, Murska sobota s 75,7 odstotka in Ljubljana z 72 odstotki. S 67,9 odstotka je delež katoličanov najmanjši v koprski škofiji, še kažejo statistični podatki, objavljeni na spletni strani Slovenske škofovske konference (SSK). Nedeljsko mašo pa je v letu 2011 obiskovalo 15,1 odstotka katoličanov. Od tega z 22,2 odstotka največ v škofiji Murska Sobota, v Novem mestu 17,2 odstotka, sledijo pa še Ljubljana s 16,9 odstotka, Koper s 16,1 odstotka ter Celje z 11,7 odstotka obiskovalcev nedeljske maše. Najmanj, 11,7 odstotka, se jih je maše v nedeljo udeležilo v Mariboru. Na SSK so še zapisali, da po cerkvenih podatkih skoraj 60 odstotkov vseh osnovnošolcev v Sloveniji obiskuje župnijski verouk.

Papež bo tvtal tudi v latinščini

Papež Benedikt XVI. bo odšel tvtal tudi v latinščini. Ustanovili so namreč Twitter profil, na katerem bodo objavljena sporočila v latinščini. S tem se je število jezikov, v katerih papež tvtita, dvignilo na devet. "Pozdravljeni na uradnem Twitter profilu papeža Benedikta XVI.", se je glasilo na latinskem profilu. Jezikovna ponudba papeževih Twitter profilov poleg latinščine zajema že angleščino, nemščino, španščino, italijanščino, poljščino, francoščino, portugalsščino in arabščino. Na Twitterju sicer vse papeževe profile spremlja že več kot 2,5 milijona sledilcev, najbolj priljubljen pa je seveda angleški profil z več kot 1,4

milijona sledilci.

Medtem ko latinski profil še čaka na prvo objavo, pa je papež Benedikt XVI. na vsakem od ostalih od uradne ustanovitve papeškega računa na tem družbenem omrežju 12. decembra objavil po 24 sporočil. Prvotna strategija svetega očeta je bila, da bo odgovarjal na verska vprašanja uporabnikov, vendar tega doslej še ni storil.

Izšla je Slomškova biografija izpod peresa Franca Kosarja

V paketu novosti Celjske Mohorjeve družbe je izšla Slomškova biografija izpod peresa njegovega tesnega sodelavca Franca Kosarja z naslovom Anton Martin Slomšek, knezoškof lavantinski. Kosarjeva knjiga, ki jo je prevedel Jože Stabej, ima po besedah urednika Matije Ogrina neprecenljivo vrednost, ker ponuja Slomškov psihološki portret. Kosar je bil Slomškov gojenec, ki ga je ta med bogoslovci prve generacije posvetil v duhovnika, je pojasnil Ogrin. Kosar tako iz prve roke podaja Slomškovo karakterno in nravnostno podobo v danih zgodovinskih okoliščinah. Pozneje se je Slomškove biografije lotil še Fran Kovačič, vendar se, po Ogrinovem mnenju, njegovo znanstveno-zgodovinsko delo od Kosarjevega razlikuje prav v pričevanjski in psihološki razsežnosti. Kosarjev nemški izvirnik se obenem odlikuje tudi po izvrstnem literarnem slogu, je še opozoril Ogrin. Tudi Stabej je delo ocenil kot odlično. Navdušil ga je predvsem izjem avtorjev jezik. Knjiga bo po njegovih besedah pripomogla tudi k celostnemu razumevanju Slomškove osebnosti, saj podaja temeljito zgodovinsko, sociološko, pa tudi politično in cerkveno predstavitev obdobja, v katerem je živel. Poleg Slomškove biografije so med novostmi predstavili še delo akademika Jožeta Mačka Mašne in svetne ustanove ter legati v Lavantinski škofiji I. ter knjigo Silvana Faustija Skupnost bere Lukov evangelij. Mačkova zgodovinska monografija na podlagi arhivskih virov prikazuje nastanek mašnih in svetnih ustanov, njihovo delovanje, urejanje, nadzor in premoženje. To je v celoti propadlo po prvi svetovni vojni, saj je bilo porabljeno za vojna posojila, je pojasnil Maček. Knjiga obravnava cerkvene enote v dekanijah Braslovče, Celje, Gornji Grad, Kozeje, Laško in Videm ob Savi. Faustijeva razlaga Lukovega evangelija zaokroža prevod njegovih štirih del o evangeliju. Prevod o Markovem evangeliju je v slovenščini izšel leta 2005, o Matejevem leta 2008, o Janezovem pa lani. Vse je prevedla Mihaela Kavčič, pričujoči prevod pa je delo Deana Rajčiča. Delo predstavlja katehezo in je primerno za osebno rast, študij ali spoznavanje kulturnozgodovinskih okoliščin evangelija, je dejal direktor založbe Jože Faganel. Fausti je italijanski jezuit in biblicist, ki živi v skupnosti, ki skrbi za izključene. Tako v delu ne podaja le akademske razlage Svetega pisma, pač pa vključuje tudi družbena vprašanja današnjega časa. Faganel je predstavil še ponatis knjžice Slomškovih misli Življenja modrost, ki jih je izbrala Zmaga Kumer (1924-2008). Delo je prvič izšlo leta 1996.

Kratke

Občni zbor Skupnosti družin Sončnica

SD Sončnica vabi v ponedeljek, 28. januarja 2013, ob 20.30 v Močnikov dom v Gorici (ob cerkvi sv. Ivana) na redni občni zbor. Po poročilih upravnega odbora za leto 2012 (predsednika, blagajnika, tajnika) in nadzornega odbora bo vodstvo predstavilo program dela za leto 2013. "S pomočjo vseh vas želimo v prihodnje delovanje in ponudbo društva še obogatiti ter vam ga približati", piše v vabilu.

V četrtek, 31. januarja / Izročitev Nagrade Dušana Černeteta Kulturnemu centru Lojze Bratuž

Slovesna izročitev 24. Nagrade Dušana Černeteta, ki jo je prejel Kulturni center Lojze Bratuž, bo v četrtek, 31. januarja, ob 20. uri v komorni dvorani samega Centra v Gorici.

Skrb za nagrado, ki jo je v letih 1976-2000 podeljeval Sklad Dušana Černeteta v spomin na časnikarja, kulturnega in političnega delavca Dušana Černeteta (1916-75), je pred časom prevzela Knjižnica Dušana Černeteta iz Trsta. Gre za nagrado z bogato tradicijo, ki se podeljuje slovenski organizaciji oz. ustanovi ali Slovencu oz. Slovenki kot priznanje za prizadevanje za vrednote, za katere se je boril Dušan Černe: slovenstvo, demokracija, krščanstvo.

Prvo oživljeno Nagrado Dušana Černeteta, ki ji bosta v kratkem zaporedju sledili še nagradi, ki bosta šli v ostali dve pokrajini Furlanije Julijske krajine, v katerih avtohtono živimo Slovenci, prejme Kulturni center Lojze Bratuž, nekdanji Katoliški dom, za pol stoletja izredno plodnega in požrtvovalnega dela na kulturnem, vzgojnem, verskem, družbenem, športnem in družabnem področju. Izročitev nagrade bo povezana s kratkim glasbenim programom in s krstno predstavitev knjige iz zbirke Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček, ki nosi naslov Zvestoba vrednotam - Podoba Dušana Černeteta in po njem poimenovanih pobud. Knjiga, o kateri obširno poročamo na drugem mestu, med drugim podrobno predstavlja delo Sklada Dušana Černeteta in opisuje vseh 23 nagradencev pred oživitvijo nagrade. Predstavniki goriških nagradencev iz prejšnjih let (Goriška Mohorjeva družba, Ljudski radio, Zveza slovenske katoliške prosvete, društvo Jadro, zbor Rupa - Peč in rajni javni delavci Kazimir Humar, Maks Komac ter Bernardka Radetič) bo Knjižnica Dušana Černeteta tudi javno poklonila knjigo v priznanje in spomin.

Razstava jasic v Gorici

Učenci petega razreda OŠ Petra Butkoviča Domna iz Sovodenj so sodelovali na razstavi jasic v Gorici. Učenci so izdelali jaslice iz lepenke. Na nagrajevanju, ki je potekalo 6. januarja v Centru

Margotti v Gorici, je bilo razstavljenih 170 jasic. Učenci iz Sovodenj so si prisvojili drugo mesto v kategoriji otrok. Otroci so izdelali jaslice med urami verouka in likovne vzgoje. Delali so pod mentorstvom učiteljic Alenke Radetič, ki je skupino tudi vpisala na razstavo, in Katje Batistič.

Dan spomina 2013 v Kulturnem domu

Mednarodni dan spomina 27. januarja je namenjen poklonitvi vsem žrtvam holokavsta, nacizma, fašizma in drugih genocidov, ki so posegli v temeljne vrednote človeške civilizacije in po koncu druge svetovne vojne privedli narode do zaobljube, da se tovrstna grozodejstva ne smejo nikoli več ponoviti. V četrtek, 31. januarja 2013, ob 18. uri, bo v Kulturnem domu v Gorici večer z madžarskim glasbenikom Janosom Hasurjem, avtorjem spleta poezij in violine z naslovom "Spomin v glasbi". Predstavil bo tudi odlomke iz knjige Zvijaz Kotiezija "Yossi Rakover se obrača k Bogu..." Večer prirejajo Kulturni dom v Gorici, Združenje borcev NOB ANPI - VZPI iz Posočja, kulturna zadruga Maja, združenje Forum cultura, združenje Folk Club iz Buttrria (Videm) in Slovenska kulturna gospodarska zveza. Vstop prost.

Učenci OŠ Gradnik in OŠ Zorzut v Medani Obiskali so rojstno hišo obeh pesnikov

Učitelji OŠ Gradnik in OŠ Zorzut so odločili, da svojim učencem podrobneje predstavijo briška pesnika, po katerih se poimenujeta njihovi šoli. Alojz Gradnik in Ludvik Zorzut sta bila sovaščana in sta pokopana na istem pokopališču. Učenci obeh šol so se odpeljali proti Medani. Po poti so se ustavili na Dobrovem pri kipu pesnika Alojza Gradnika, ki je pred gradom. Prijazno jih je sprejel kustos in jim na kratko orisal Gradnikovo življenje in delo.

Nato so obiskali domačijo v Medani na št. 51, rojstno hišo Alojza Gradnika in Ludnika Zorzuta, ki je bila leta 2000 razglašena za kulturni spomenik krajevnega pomena. Zanimivo je namreč dejstvo, da pesnika povezuje ista rojstna hiša. V njej je zbirka, ki predstavlja predvsem Gradnikovo življenjsko pot. Na ogled so njegovi osebni predmeti, izdaje njegovih del in priznanja, ki jih je prejel.

Po ogledu rojstnega doma so odšli do pokopališča, se ustavili pri obeh grobovih in na njih

Nastopili so MePZ Jazbine-Plešivo, MoPZ Filej in MIPZ Komel (zadnjič z dir. Damijano Čevdek)

Božični koncert z močnim čustvenim nabojem

V cerkvi Marije pomočnice na Jazbinah je bil 19. januarja po večerni maši lep in doživet božični koncert.

Pod taktirko neutrudnega Zdravka Klanjščka in ob klavirski spremljavi Elisabette Moretti ga je s štirimi pesmimi uvedel Mešani pevski zbor Jazbine-Plešivo, isti dirigent je nato vodil Moški pevski zbor Mirko Filej. Tudi ta je z dušo odpel domiselni izbor božičnih melodij; v čudoviti Ciganovi pesmi *Presveta noč prihaja k nam* se je kot solist odlično izkazal Matija Faganel. Za instrumentalni intermezzo so poskrbele violinistki Noemi Cristiani in Ivana Jug ter kitaristi Vanesa Ambroželj in Neli Bizjak s prof. Marjo Feinig, nato pa duo kitar Vanesa Ambroželj-Marja Feinig z Gruberjevo *Sveto nočjo*. Zadnji je nastopil Mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice pod vodstvom

D. Čevdek Jug

Damijane Čevdek Jug; sodelovale so zvesta pianistka Dalia Vodice, pri zadnji pesmi violinistka Noemi Cristiani in - na zvon - Nada Tavčar, ki je nastopila tudi kot sopranistka. Kot znano, se je Mladin-

ski zbor Komel v zadnjih letih kakovostno zelo razvil in dozorel, saj je na različnih tekmovanjih prejel vrsto laskavih priznanj in se lepo uveljavil. Njegovo odlično izvedbo je v soboto s toplim aplavzom nagradila tudi jazbinska publika. Mladi pevci pa so tokrat dali prav vse od sebe, ker so v soboto zadnjič nastopili pod vodstvom zborovodje Damijane. Po daljšem in tehtnem razmisleku je ta prišla do sicer težke odločitve, da otroke,

MIPZ Emil Komel

MoPZ Mirko Filej

Z. Klanjšček

ki jim je bila doslej (več kot) glasbena pedagoginja, prepusti novemu dirigentu, Davidu Bandlju. Na glasbeni šoli želijo namreč postaviti na noge nekako zborovsko piramido: skupino 5-6-letnih otrok, ki se uvajajo v petje, otroški zbor za osnovnošolce, mladinski zbor srednješolcev, na koncu pa še mešani mladinski zbor, kar ima v bližnji prihodnosti možnost postati sedanji zbor. Mladinski zbor Emil

Komel je namreč v širšem primorskem prostoru izjemen sestav, saj mu skupinica fantov daje poseben pečat. "Ločitev" ni bila lahka, nam je zaupala dirigentka; v zadnjih več kot štirih letih so veliko delali skupaj, doživeli - tudi na poletnih pevskih tednih - ogromno lepih trenutkov in se močno povezali. Ona je verjela vanje, zato so jo resnično vzbudili. Tak zbor se v nekem kraju "ne zgodi" pogosto, "v mojem življenju je

nekaj edinstvenega", nam je še povedala. Po zadnji odpeti pesmi so jo otroci presenetili s posebno zahvalo: medtem ko so mrmrali melodijo priljubljene *Ko se smeješ*, je pevka Gaja Prinčič zrecitirala Pavčkove verze "Na svetu si, da gledaš sonce. Na svetu si, da greš za soncem. Na svetu si, da sam si sonce in da s sveta odganjaš - sence".

Klanjšček se je na koncu zahvalil vsem nastopajočim in mentorjem ter spremljevalkam podaril šop cvetja. Nato so prijazni Jazbinci pogostili vse navzoče v kleti Gradis'ciutta. Dan kasneje je bil podoben božični koncert na Subidii; poleg zborov Jazbine-Plešivo in Mirko Filej je tokrat nastopila Vokalna skupina Kresnice iz Nove Gorice. / DD

In memoriam

Dominik (Dino) Vrtovec

Ob koncu prejšnjega tedna nas je kot strela z jasnega presunila vest o nenadni smrti znanega in cenjenega zobozdravnika dr. Dominika Vrtovca, ki so ga sicer vsi poznali kot gospoda Dina. V goriški bolnišnici je zaradi možganske kapi umrl 17. januarja 2013.

Materi Anici Rudolf in očetu Josipu Vrtovcu, znanemu zdravniku, po rodu iz Vipavske, ki je pred drugo vojno znanomoval zdravstvo na Štajerskem in je bil nazadnje konfiriran v Gorico, se je pokojni Dominik rodil 27. februarja 1933 v Mariboru. Po osnovni šoli v Mariboru, Črnem Vrhu

in Gorici je skupno z dvojčkom Jožetom v našem mestu opravil srednjo šolo in klasični licej, leta 1959 sta diplomirala iz cenjenega zobozdravnika dr. medicine v Padovi, dve leti kasneje pa še opravila specializacijo iz stomatologije in zobozdravstva. Po izpopolnjevanju v Ljubljani je Dominik najprej delal v slovenski prestolnici, nato pa v Padovi. Leta 1961 je odprl ambulanto v Vidmu, natančno pred 50 leti pa še v Gorici. Strokovno se je izpopolnjeval v Italiji in tujini; pacienti so ga zaradi izkušenosti, plemenitosti in prijaznosti zelo cenili. Leta 1965 se je poročil z dr. Irenko Brumat, našo redno bralko in podpornico; v zako-

nu sta se jima rodila sin Marko, ki nadaljuje očetovo delo, in hči Maja, ki sta starše osrečila z dvema vnukoma. Dominik Vrtovec je živel za svojo družino in za poklic, kateremu je bil ves predan. Še vedno je namreč zahajal v videmsko in goriško ambulanto, kjer je ob sinu oskrboval paciente.

Pogrebno mašo je v ponedeljek, 21. januarja zjutraj, v mestni stolnici daroval nekdanji nadškof msgr. Dino De Antoni, somaševali pa so msgr. Cvetko Žbogar, dekan Karel Bolčina, g. Marijan Markežič in stolni župnik g. Sinuhe Marotta. V homiliji je msgr. De Antoni omenil osebno prijateljstvo s pokojnikom in poudaril, da je Dominik, po svojih močeh in na svoj način, pomagal tudi bolnikom v oddaljenih deželah, saj je prek misijonskega urada, ki ga vodi msgr. Giuseppe Baldas, pošiljal zobozdravniške instrumente v Afriko. "Nasvidenje v nebesih", je prijatelj ob koncu pridige v slovenščini pozdravil msgr. De Antoni.

Gospe Irenki, sinu Marku in hčerki Maji z družinama izrekamo iskreno sožalje.

prizgali svečko. Vreme jim je bilo naklonjeno, zato so se lahko sprehodili tudi po Gradnikovi učni poti, ki vodi med vinogradi. Ob poti srečaš tipične briške rastline, kot so murva, vinska trta, češnja, sliva, oljka, smokva, cipresa. Na vseh tablah, ki predstavljajo te rastline, so pesnikovi verzi iz pesniške zbirke *Zlate lestve*. Še posebno doživeti pa je razgledna točka, ki ponuja pogled na 24 zvonikov z briških gričev in oddaljenih hribov. Po tej poti se je sprehajal in zadrževal tudi pesnik sam, iskal in dobil prave navdihe, poklepetal z domačini in posedal v senci briških dreves.

S sprehodom po tej lepi in zanimivi poti se je končal poučni izlet naših šolarjev, ki so se kulturno bogatejši vrnili domov. SG

Dramski odsek PD Štandrež

Naglo se bliža nova premierna uprizoritev

Ko je božični čas že lep spomin in ko se tam daleč že hihita šaljivi pust, se v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu v pospešenem ritmu vrstijo vaje dramskega odseka PD Štandrež za novo premierno uprizoritev. To se ponavlja že vrsto let, saj je letos pri nas in tudi v širši domovini poznana gledališka ljubiteljska skupina stopila v 48. leto neprekinjenega delovanja, kar je v ljubiteljskem gledališkem svetu prava redkost. Poleg tega so štandredški komedijanti celo leto zelo aktivni in s svojimi celovečernimi predstavami in krajšimi enodjelnimi vsako sezono naštejejo kakih petdeset nastopov. S tem številom verjetno prekašajo kako poklicno gledališče! Po uspehu, ki so ga zabeležili v zadnjih dveh letih s situacijskimi komedijama tujih avtorjev, *Zbeži od žene* Rayja Cooneyja in *Cvetje hvaležno odklanjamo* Normana Barrosha in Carrola Moora, so letos svoje dramske izbire usmerili na domače umetniško snovanje in se ustavili pri dramatik, pesniku, pisatelju, gledališkem in filmskem režiserju Vinku Möderndorferju (1958) in iz njegovega bogatega opusa vzeli satirično komedijo *Štirje letni časi*. Avtor jo je sicer

Jože Hrovat (foto DP)

napisal že l. 1996, a njena vsebina je tako aktualna, da se zdi napisana prav sedaj. Izprijetost politikov, podkupovanja, na lahko nabrano premoženje, zapravljanje pri igrah na srečo, ma-

Tabajem, ki mu niti težave z glasom ne preprečujejo vztrajnega nastopanja na odrskih deskah. Tabaj je poudaril aktualnost teksta zaradi znanih afer morebitnih ali preverjenih korupcij in prisotnosti raznih komisij v "naši ljubi domovini". Zdi se mu prav, da so izbrali prav ta tekst in se malce oddaljili od prejšnjih komedijskih žanrskih odtokov, ki so se predvsem osredotočali na zabavne situacijske trenutke. To besedilo pa ima veliko iztočnic, pri katerih se lahko globoko zamislimo: v bližini imamo igralnico in probleme povezane z njo. Korupcija pa je itak prisotna v Sloveniji, Italiji in drugod. Möderndorfer je komedijo šegavo podnaslovlil *ena vesela poslanska komedija v dveh aktih z lahkotnim zapletom in brutalno izpeljavo*. V središču pozornosti je poslanec, ki v državnem zboru predlaga, naj bi ustanovili komisijo, ki bi preverjala, kako je s premoženjem "sodržavljanov". On je predlagatelj ustanovitve te komisije, obenem pa najbolj izprijet poslanec. Predlog je sprejet in sporočijo mu, da bo ta komisija najprej obiskala njegov dom. Prav tu se začnejo komedijski zapleti, ki jih seveda ne bomo razkrili. Tudi režiser Hrovat je poudaril izvrstno napisan tekst in njegovo sporočilno moč: "Režija je

fija, komisije za preverjanje finančnih dohodkov in korupcije so danes na dnevnem redu. Prav zato ima zajedljiva komedija, žal, popolnoma sodoben zven. Prejšnji teden smo na eni izmed vaj malce pokramljali z režiserjem Jožetom Hrovatom, članom SNG Nova Gorica, ki od sezone 2004/05 z veliko zavzetostjo vodi štandredške igralce po zapletenih komedijskih labirintih, in z gonilno silo, dušo in srcem dramskega odseka Božidarjem

nec, ki v državnem zboru predlaga, naj bi ustanovili komisijo, ki bi preverjala, kako je s premoženjem "sodržavljanov". On je predlagatelj ustanovitve te komisije, obenem pa najbolj izprijet poslanec. Predlog je sprejet in sporočijo mu, da bo ta komisija najprej obiskala njegov dom. Prav tu se začnejo komedijski zapleti, ki jih seveda ne bomo razkrili. Tudi režiser Hrovat je poudaril izvrstno napisan tekst in njegovo sporočilno moč: "Režija je

zato zelo enostavna, pozna se, da je delo spisal režiser in dramaturg. Zato nimam težkega dela, vse je jasno. Treba je le urediti odnose med liki. Kako se bodo štandredški igralci znašli v njih, je pa drugo vprašanje", je dejal Hrovat. Tekst, ki so ga le malce tu pa tam spremenili in krajevno obarvali, je vizionarski. "Kot da bi na odru videli Jankovića in njegovega sina!" je ugotavljal Hrovat in razkril, da je Möderndorfer sodeloval na njegovi diplomski predstavi kot asistent režije in od takrat imata stalne prijateljske stike in se tudi miselno lepo ujemata. Hrovat pravi, da predstave režira po občutku in izkušnjah. Upa, da mu bo tudi tokrat uspelo, čeprav je potožil, da se igralci - kot vedno! - prepozno naučijo tekst, zato ne more izpiliti določenih odtokov, kot bi jih rad. To je po njegovem mnenju največja težava. V predstavi nastopa osem igralcev: Božidar Tabaj, Daniela Puja, Vanja Bastiani, Matej Klanjšček, David Mugerli, Marko Brajnik, Egon Cijan in Ivan Jedrinič. V zakulisju šepeta Chiara Mucci, luč in glasbo upravljajo Cristina Marussi, Roberta Marussi in David Vizintin. Sceno sta po režiserjevih željah - vseč mu je klasičen, realističen stil - kot vedno mojstrsko in v kratkem času izdelala Joško in Franko Kogoj, dolgoletna, zvesta tehnična spremljevalca štandredškega dramskega odseka. Premiera predstave *Štirje letni časi* bo v soboto, 26. januarja 2013, ob 20. uri v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu, ponovitev in hkrati zadnja predstava v abonmaju ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2012 pa bo v nedeljo, 27. januarja, ob 17. uri v isti dvorani.

Iva Koršič

In memoriam

Ana Gorian vd. Rijavec

Vsredo, 16. januarja 2013, so žalostno zapeli zvonovi cerkve sv. Ivana v Gorici. V njej so se med pogrebno sveto mašo domači, prijatelji in znanci poslovili od gospe Ane Gorian, vdove Rijavec, katere plemenito srce je po neozdravljivi, izčrpavajoči bolezni za vedno nehalo biti v ponedeljek, 14. januarja, v goriški bolnišnici, potem ko je bila zadnje čase pri sestri Kati na rojstnem domu v Solkanu. Z ljubečo nego je mlajša sestra povrnila nežno Anino skrb iz mladih dni, kot je spomnil solkanski župnik g. Vinko Paljk v krajšem nagovoru po mašni daritvi, ki jo je vodil župni upravitelj Slovenskega pastoralnega središča v Gorici, Marijan Markežič, asistiral pa sta ga g. Paljk in štandredški župnik, dekan Karel Bolčina. Prav njemu je, kot smo izvedeli, pokojnica veliko pomagala, ko je stopil na pot duhovniškega poklica. Gospa Ana se je rodila v Solkanu 9. decembra 1927 - lani je dopolnila 85. leto - v znani krščanski družini, v kateri je bilo sedem otrok, štiri hčere in trije sinovi. Poročila se je z Zdravkom Rijavcem in vsa leta živela v severnem delu Gorice. Vsa se je posvečala družini in svojim dragim. Po prerani moževi smrti je sama skrbela za sina Petra. Ko se je zaposlila kot kuharica v slovenskem vrtcu, ki je bil naprej v ulici Croce, nato v ul. Forte del Bosco, nazadnje pa v ul. Brolo, je vso svojo ljubezen in kuharske veščine namenila otrokom. Svoje kakšna tri desetletja dolgo delo v vrtcu je opravljala zelo zvesto in prav nič težko ji ni bilo po-

darjati kako uro več svojemu poklicu. Vsi, ki smo v tistih letih imeli priložnost se srečati z njo, smo lahko takoj spoznali njeno veliko predanost delovnim obveznostim, predvsem pa njen materinski odnos do malčkov. Gospa Ana ni bila zgolj kuharica, ki je skrbno izbirala sestavine za pristne domače jedi in poslalice ob raznih priložnostih, bila je veliko več: otrokom je preko svojega poklica izražala toplino, ljubezen, prijaznost, vljudnost, postrežljivost, pa tudi red, disciplino. Ker je bila izredno zavedna Slovenka, je to vrednoto znala posredovati tudi drugim. Poleg tega je zelo ljubila naravo. Na vrtu vrta v ul. Brolo je sama nasadila marsikateri cvetoči grmiček in cvetice, da je bil vhod v poslopje bolj prijazen in vabljiv. Čeprav je rada zahajala v priljubljeno domačo cerkev v Solkanu, smo jo srečevali pri slovenskih mašah v raznih goriških cerkvah. Tudi k sv. Ivanu je večkrat hodila, in da bi bile trde klopi udobnejše, je cerkvi podarila mehko oblogo. Tudi na to njeno pozornost se je v homiliji spomnil g. Markežič. V njej je poudaril nemoč domačih ob hudi boleznih drage osebe, ko se človek še posebno zaveda svoje človeške omejenosti. Takrat je pomembno samo to, da smo prisotni ob njej. G. Paljk se je v poslovnih besedah spomnil tudi, da je gospa Ana v aprilu leta 1950, ko se je svetogorska Marijina podoba tretjič vračala v svoje svetišče v zelo čudnih razmerah, fotografirala te dogodke, kar je bilo v tistih časih zelo pogumno in tvegano dejanje.

Sam bo gospo Ano in njene lepe žareče oči ohranjal v spominu v velikonočnem vzdušju, saj se je večkrat prav za Veliko noč udeleževala s svojimi sestrami blagoslova jedi v solkanski cerkvi. V petek, 18. januarja, je bil pokop žare na štandredškem pokopališču, na katerem sedaj ob ljubljem možu čaka vstajenja. Naj ji Bog poplača za vse, kar je dobrega storila v življenju. Sinu Petru, snahi Zlati, vnukinji Aleksandri in vsem ostalim sorodnikom naj grejo iskrene besede sožalja tudi od vseh iz uredništva Novega glasa.

IK

Msgr. Redaelli

Iz dnevnika goriškega nadškofa

Goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli bo v četrtek, 24. januarja, ob 18. uri v duhovniški skupnosti v Semeniški ulici daroval mašo za časnikarje in tiskarje. V soboto, 26. 1., bo v župniji na Malih Rojcah (Campagnuzza) ob 11. uri podelil zakrament sv. birmе skupini odraslih iz Gorice in Tržiča. V nedeljo, 27. 1., bo ob 9.30 maševal pri uršulinkah in se nato srečal z njimi. V ponedeljek, 28. 1., se bo ob 18. uri v Gorici srečal z vodstvom združenja trgovcev ASCOM. V sredo, 30. 1., si bo ob 16. uri ogledal razstavo Boj proti veri in Cerkev v Kulturnem centru Lojze Bratuž. V četrtek, 31. 1., bo ob 18.30 maševal v cerkvi salezijanskega zavoda S. Luigi v čast sv. Janezu Boscu. V petek, 1. februarja, bo na sedežu škofijskega ordinariata v Gorici imel audience (po najavi, tel. 0481 597601 ali 327 2844899).

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na rojatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITY2C. S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

V Kulturnem centru Lojze Bratuž bo od meseca februarja dalje potekal tečaj za premostitev tesnobe in stresa. Predvidenih je šest srečanj, v italijanskem jeziku, ki jih bo vodila dr. Simonetti Alessandra. Za informacije lahko kličete na št. tel. 389 7907657 ali pa infovikara@gmail.com. SCGV EMIL KOMEL sklicuje redni občni zbor, ki bo v torek, 29. januarja 2013, v komorni dvorani KC Lojze Bratuž ob 18.30 v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju. Na dnevnem redu so volitve novega upravnega in nadzornega odbora.

Svet slovenskih organizacij sporoča, da je sklican Deželni svet, ki bo zasedal v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, v sredo, 30. januarja 2013, ob 19. uri v prvem sklicu in ob 20. uri v drugem sklicu.

Spomladno in poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Sardinija, 7 dni, od 22. do 28. aprila 2013 (vpisovanje do konca meseca februarja), in Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 7-dnevni izlet v Pariz od 18. do 24. maja 2013 za ogled najpomembnejših kulturnozgodovinskih posebnosti. Vpisovanje se je začelo v januarju ob sredah od 10. do 11. ure na društvenem sedežu v Gorici na korzu Verdi 51/int. in se nadaljevalo do zasedbe mest na avtobus. Na račun 300 evrov. Udeleženci morajo imeti ob vpisu veljavni dokument za tujino.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Po poklicu sem ekonomist. Iščem delo kot pomoč pri pisarniških opravilih. Lahko nekaj ur dnevno, po pogodbi. Kličite na tel. 00386 40 606915.

Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 7077505.

Prodajam polnovreden kostanjev in mešani med. Količina omejena. Tel. 0481 884077.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. 00386 31449311.

Prodajamo suha gozdna drva in ekstradeviško oljčno olje. Tel. 0481 390238 ob uri obedov.

Darovi

Ob 29. obletnici smrti predragega očeta dr. Antona Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Za PD Štandrež daruje H. H. 200 evrov.

V spomin na pokojnega Gianfranca Tuniza daruje Miroslav Devetak z družino 50 evrov za Združenje prostovoljnih krvodajalcev Sovodnje ob Soči.

Za misijonarja Pedra Opeko - za riž: N. N. 200 evrov.

Sožalje

Ob izgubi drage mame Regine Cumar vd. Jarc izrekajo števerjanska županja, občinski odbor in svetniki ter števerjanska sekcija Slovenske skupnosti hčerki Orieti in vsej njeni družini ter vsem svojim in sorodnikom občuteno sožalje.

Ob izgubi drage mame Regine Cumar vd. Jarc izreka društvo F. B. Sedej hčerki Orieti in vsej njeni družini ter vsem svojim in sorodnikom občuteno sožalje.

Cestitke

Te dni je praznoval okrogel življenjski jubilej dr. Danilo Čotar. Da bi mu Bog podelil še veliko zdravih in zadovoljnih dni ter da bi še kaj lepega napisal za Radio Spazio 103 in da bi vztrajal pri upravljanju kočice sv. Jožefa v Zabnicah, mu iz srca želijo Marilka, Miloš z Alenko in malim Tomažem, Matevž in vsi ostali sorodniki, goriški prijatelji in radijski poslušalci ter letoviščarji v prijazni žabniški koči. Čestitkam se pridružujejo vsi na Novem glasu.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 25.1.2013 do 31.1.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 25. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 27. januarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 28. januarja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 29. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 30. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Stari misleci, napovedovalci Najvišjega - Izbor melodij.

Četrtek, 31. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

KNIJAZNICA DUŠANA ČERNETA

vabi na

IZROČITEV 24. NAGRADE DUŠANA ČERNETA KULTURNEMU CENTRU LOJZE BRATUŽ

Ob tej priložnosti bo tudi predstavitev knjige *Zvestoba vrednotam - Podoba Dušana Černeta in po njem poimenovanih pobud*, ki jo je izdal Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček.

četrtek, 31. januarja 2013, ob 20. uri

komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin ŠTANDREŽ 2012

PD Štandrež - dramski odsek

Vinko Möderndorfer

ŠTIRJE LETNI ČASI

komedija

režija: Jože Hrovat

premiera: sobota, 26. januarja 2013, ob 20. uri
ponovitev abonmajska: nedelja, 27. januarja 2013, ob 17. uri
župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček in založba Mladika Dušan Černe, pionir slovenskega demokratskega prepoveda

“Sicer pa narodnosti ni dolžan samo ohranjati, temveč tudi gojiti s tem, da skrbno čuvaš in izpopolnjuješ svojo narodno individualnost, njene izraze in proizvode, kar imenujemo z eno besedo slovenstvo”.

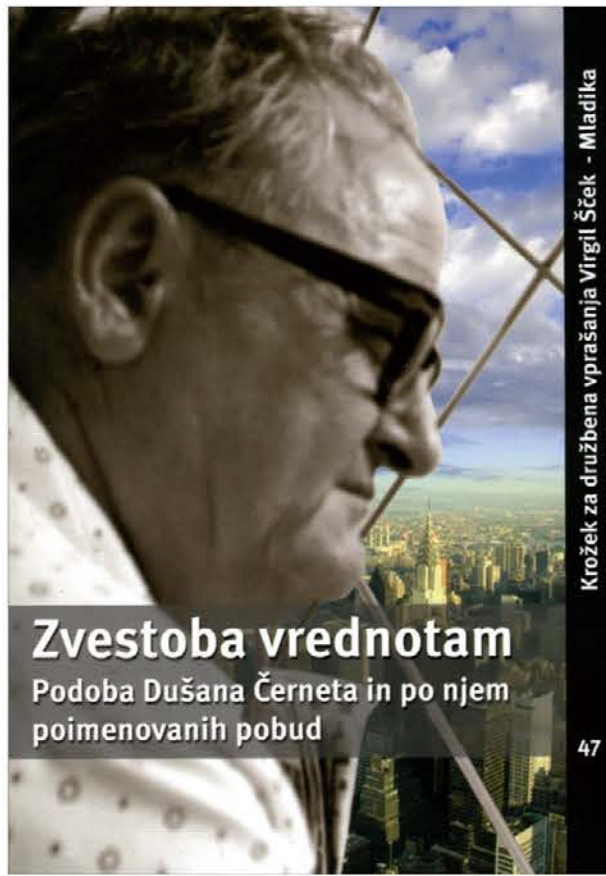
In pojem slovenstva je Dušan Černe izpilil in družboslovno ter politično teoriziral (in osebno udeležil) do pičice. Dovolj je, da se zatopimo v branje njegovega eseja, ki je vključen v publikacijo z naslovom *Zvestoba vrednotam – Podoba Dušana Černeta in po njem poimenovanih pobud*. Publikacija, ki velja za razčlenjeno monografijo o Černetovem liku, njegovem delovanju in moralni zapuščini, je v sodelovanju z založbo Mladika izdal Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček. V omenjenem eseju, ki ga je Černe kot dolgoletni sodelavec Novega lista objavil v nadaljevanjih od 26. marca do 23. aprila 1959, se časnikar in politični delavec pogloblja v razsežnost slovenske biti: od začetnih pozitivnih praslovenskih oziroma praslovenskih lastnosti (ki so jih zaznamovali težnja po svobodnosti posameznika in po demokraciji, nagnjenje k razglabljanju in mysticizmu, ljubezen do bližnjega in do socialne pra-

z negovanjem materinega jezika in kulture, s spoštovanjem načel narodne individualnosti (človekoljubja, čuta za demokratičnost, svobodoljubja, socialne pravičnosti itd.), spoštovanjem in ohranjanjem vsestranske dediščine, gojenjem družinskega okolja in z izbiro partnerja, ki naj bo prav tako Slovenec. Izognili se bomo tako pojavi odpadništva, narodne brezbriznosti in mlačnosti: “Ker nam je narodnost po naravi dana, je izraz Stvarnikove volje. Naša dolžnost je, da smo pripravljene biti resnično tisto, za kar nas je namenila Božja volja. Zvestno odpadništvo je torej tudi upor proti Bogu in zato velik greh”.

Vrednote, ki jim je bil Dušan Černe zvest vse življenje, mu je

tudi pri ilegalnem listu Združenji Slovenci. Italijani so ga areti-

ličnih virov, tudi spominov Mitje Bitežnika in Egidija Vršaja, ki sta bila velika Černetova prijatelja. Černe je kanejšega odvetnika Bitežnika pritegnil k sodelovanju v Narodno legijo, ki jo je podpirala tudi ljubljanska katoliška ‘sredina’, ekonomist in časnikar Egidij Vršaj pa na podlagi svojih spominov obuja dogodek, ko sta s Černetom varovala srečanje na štiri oči med prof. Jakobom Šolarjem in predstavnikom KPS, političnim komisarjem Borisom Kidričem. Černe in Bitežnik sta po kaptulaciji Italije v Gorici sodelovala pri obnavljanju slovenskega kulturnega in šolskega življenja, da bi zavezniški ob svojem prihodu ob koncu vojne našli kaj izrazito slovenskega tudi v samem

Zvestoba vrednotam
Podoba Dušana Černeta in po njem
poimenovanih pobud

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček - Mladika

47

rali leta 1942; več mesecev je bil kot talec v zaporu, nato so ga internirali v Gonars. Po nemški zasedbi je sodeloval v nacionalni ilegali v Gorici. Po vojni pa se težave nikakor niso končale. Leta 1947 sta bila Alojz Černe in njegova družina, zlasti sin Dušan, deležna zelo hude časopisne gonje v goriški izdaji Primorskega dnevnika z očitki o predvojnem, medvojnem in povojnem zadržanju: v tedniku Demokracija je oče Alojz objavil odločno izjavo, v kateri je zavrnil vse obtožbe, obsodil komunizem in poudaril zvestobo idealom slovenstva, demokracije in krščanstva.

“Dušan Černe med drugo sve-

Drago Legiša: “Dušana Černeta lahko imamo za enega izmed pionirjev slovenskega demokratičnega prepoveda v naših tedanjih razmerah”.

točno vojno ni sodeloval v partizanskem gibanju, temveč je pripadal tistem delu precej pisane ‘goriške sredine’, ki je obsegal katoliško usmerjene, jugoslovanske ideje in monarhiji zveste, protikomunistično nastrojene ljudi, ki so se na območju zgodovinske Goriške postopoma, zlasti po nemški okupaciji, odločali, da bodo svoje sanje o osvoboditvi, priključitvi vse Primorske Jugoslaviji in demokratičnem ter socialno pravičnem ustroju družbe skušali uresničevati v okviru Jugoslovanske vojske v domovini ali slovenskega četništva (ki so ga partizani imenovali tudi ‘plava’ ali ‘modra’ garda)”, je o Dušanu Černetu zapisal časnikar in urednik knjige Ivo Jevnikar, v razdelku, ki ga je zasnoval na podlagi raz-

knjigi je objavljen tudi govor, ki ga je Zorko Harej imel na žalni seji v spomin na Černeta: dolgoletni predsednik ZCPZ je tedaj izjavil, da se je Černe z vso močjo oklenil ideje, “da moramo imeti Slovenci v Italiji lastno politično organizacijo, in je zato povsod s prodorno prepričevalno silo zagovarjal tezo, da moramo biti Slovenci sami kot narodnopolitični subjekt ustvarjalci lastne usode”. Saša Martelanc pa je ob slovesu dolgoletnega prijatelja v Društvu slovenskih izobražencev takole spregovoril o premočrtnosti Dušana Černeta: “Vsi smo ga poznali kot velikega Slovenca, prepričanega demokrata in globoko vernega človeka. V teh točkah se je bil pripravljen pogovarjati do skrajne potrpežljivosti, če je lahko upal, da koga pridobi. Sicer se pa o trdnosti teh vrednot ni nikoli niti debatiralo”. Drugi del knjige je posvečen Knjižnici Dušana Černeta. Časnikar in politik je namreč Slovenski prosveti zapustil svojo zasebno knjižno zbirko, ki je obsegala preko 500 knjižnih enot. To je bil začetek nove knjižnice. KDČ je bila ustanovljena leta 1983 kot samostojni odsek SP.

Knjižnico že od samega začetka pooseblja upravnik, knjižničar Marijan Pertot, ki mu je že nekaj let v pomoč gospa Lučka Kremžar De Luisa. On je tudi glavni avtor tega razdelka knjige *Zvestoba vrednotam*. Urejeval je knjižni fond knjižnice, obenem pa je ustanova navezala stike s slovenskimi in izseljenski organizacijami in drugimi ustanovami po svetu ter jih povabila, naj ji pomagajo pri zbiranju slovenskega zdomskega tiska. Prostorji na Donizettijevi ulici so tako postali pomembno središče za preučevanje različnega tiska Slovencev izven matičnih meja, zlasti v Ameriki. Popisnega knjižnega gradiva je 14.000 enot, od tega je približno 80 % že katalogiziranega. KDČ zdaj skrbi tudi za Černetovo nagrado, za katero je bil po smrti Dušana Černeta zadolžen Sklad, ki so ga v njegov spomin ustanovili prijatelji. Zadnji razdelek knjige je namenjen prejemnikom nagrade, ki so se odlikovali na področjih, ki jih je Dušan Černe imel za svete: slovenstvo, demokracija, krščanstvo.

IG

V gradnji je nova šola v Romjanu Poimenovali jo bodo po Ljubki Šorli

V začetku letošnjega januarja je v javnost prišla vest, da bodo novo slovensko šolsko središče, ki ga gradijo v Romjanu in bo menda dokončano pred šolskim letom 2013/14, poimenovali po priljubljeni pesnici Ljubki Šorli, ki je bila rojena v Tolminu 19. 2. 1910, umrla pa je v Gorici 30. 4. 1993 in počiva na goriškem pokopališču ob ljubljenski moži Lojzetu Bratužu in od novembra l. 2011 tudi ob sinu Andreju. Tenkočutna pesnica nam je zapustila kar nekaj pesniških zbirk, od katerih je eno *Venec spominčič moži na grob*, sonetni venec z akrostihom, posvetila predragemu moži, glasbeniku in pevovodji Lojzetu Bratužu, ki je umrl februarja l. 1937,

potem ko so ga fašisti zastrupili s strojnim oljem. Tudi sama je okusila strahote fašističnega zatiranja, aretacijo, zapore in strašno roko okrutnega mučitelja Collottija. Kljub vsemu temu trpljenju, ki ga je prestala že v otroških letih med prvo svetovno vojno, kasneje v obdobju fašizma in med drugo svetovno vojno, je zaradi neomajne vere v božjo Previdnost gojila veliko ljubezen do

sočloveka. Predvsem pa je svoja ljubeča čustva razdajala otrokom, svojim učencem. Pri njih je dobila navdih za marsikatero razigrano otroško pesmico, v kateri se vselej zaiskri vzgojna iskrica. Te je kot učiteljica zmeraj delila svojim Šolarjem. Njeni nekdanji učenci jo ohranjajo v trajnem spominu kot dobro vzgojiteljico popolnoma predano učiteljskemu poklicu. V svojem dolgem življenju je vzgojila kar

nekaj generacij otrok in bila po drugi svetovni vojni ena izmed prvih učiteljic na slovenski šoli v Trziču. Zato je povsem umestno in primerno, da se nova šola poimenuje po njej, saj je svoje najboljše moči posvetila prav šoli in bila za zgled mlajšim kolegicam, tudi kot neomajno zvesta svojemu slovenskemu narodu. Pesnica, kulturna delavka in učiteljica bo tako še naprej utripajoč svetilnik za učiteljski kader in se bo trdno zasedla tudi v srcih otrok v Laškem, kjer je še posebno močno čutil vpliv italijanskega življa in je zato asimilacija še bolj preteča. Ker bo nova stavba s svojimi šestimi učilnicami in sobami za določene dejavnosti in drugimi

prostori služila slovenskim otrokom in njihovim vrstnikom, ki obiskujejo italijansko šolo, bo obojestransko odkrivanje literarne umetnice Šorlijeve gotovo pripomoglo tudi k boljšemu medsebojnemu spoznavanju, predvsem pa k sožitju, saj kljub prenehanju trpljenja Ljubka Šorli ni nikdar gojila nikakršne mržnje do sočloveka iz večinskega naroda in ni nikomur namenjala žal besede.

IK

Dušan Černe: “Ker nam je narodnost po naravi dana, je izraz Stvarnikove volje.

Naša dolžnost je, da smo pripravljene biti resnično tisto, za kar nas je namenila Božja volja. Zvestno odpadništvo je torej tudi upor proti Bogu in zato velik greh.”

vičnosti), do vpliva, ki so na Slovenec v novem (se pravi sedanjem) naseljenem prostoru imeli krščanstvo, fevdalizem, boj proti Turkom in večstoletna nemška vladna oblast. Iz dokaj razdrobljenega družbenega tkiva je po mnenju Černeta slovenski narod stopil na novodobno pot zaradi vpliva Krekovega krščansko-socialnega gibanja: ta je v narodu sprožil idealizem, strpnost, požrtvovalnost, pridnost, ustvarjalnost. Splošneje pa slovensko narodno individualnost odlikuje in usmerja globoka etičnost kot izraz “notranje nujnosti”. Iz človečnosti in demokratičnega pojmovanja življenja “izvira obenem težnja po socialni pravičnosti in enakosti”, kar preprosto vodi do miroljubnega odnosa do sveta: tako pojmovanje življenja pa zahteva poštenega človeka, ki ima čut odgovornosti – trdi pisec. Černe pa ni prezrl hib naše

dejansko vcepila njegova rodovina, ki je izhajala iz goriškega prostora. V uvodnem razdelku knjige, ki ga je prispevala Ana Marija Prijatelj, roj. Gregorič, Černetova nečakinja, bodo bralci med drugim spoznali Černetovo družino in lik Alojza Černeta, Dušanovega očeta, ki je bil kot tigrovec preganjan, večkrat zaprt in konfiniran, usodo, ki se je mlademu Dušanu pisala v predvojnih in povojnih letih, ko je kot primorski emigrant pribeljal najprej v Ljubljano, nato v Beograd, kjer je bil zelo dejaven pri primorskih emigrantskih društvih. Vojna vihra in z njo pomešana revolucionarna logika ter okupacija so privedle do tega, da bi njegove domače na Goriškem imeli za sovražnike tako okupatorji kot partizani (le-ti so v smrt pognali brata Darinka). Dušan Černe

Saša Martelanc: “Vsi smo ga poznali kot velikega Slovenca, prepričanega demokrata in globoko vernega človeka.

V teh točkah se je bil pripravljen pogovarjati do skrajne potrpežljivosti, če je lahko upal, da koga pridobi.

Sicer se pa o trdnosti teh vrednot ni nikoli niti debatiralo.”

se je med vojno pridružil odporu proti okupatorju kot član Narodne legije in nacionalne ilegale (slovenski četniki) v Mihailovičevem gibanju; sodeloval je

Kratke

**V Trevisu in Ljubljani / Spomin na hude čase
Spomenik za internirance**

Ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta bosta v nedeljo in ponedeljek, 27. in 28. januarja, v Trevisu in Ljubljani pomembni srečanja, uglaseni na trpljenje naših in drugih ljudi med drugo svetovno vojno, a tudi na osebnosti, ki so zastavile svoje moči za pomoč bližnjemu.

Inštitut za zgodovino odporništva in sodobne družbe v trevižanski krajini ISTRESCO bo v nedeljo kronal večletne pobude za ohranjanje spomina na slovenske in hrvaške žrtve fašističnega koncentracijskega taborišča v predmestju Monigo z okritjem reliefa z napisom v italijanščini, slovenščini in hrvaščini pod arkadami nekdanje bolnišnice sredi mesta. V tej bolnišnici je v letih 1942-43 umrla večina izmed okoli 200 žrtev taborišča. Med njimi je bilo kar 53 otrok. V bolnišnici pa je zagledala luč sveta tudi glavnina 45 otrok, ki so se rodili internirankam v času nesvobode.

Relief je sad natečaja med dijaki umetnostnega liceja v Trevisu, pri pobudi pa bodo sodelovali tudi dijaki znanstvenega liceja Leonarda da Vinci.

Slovesnost se bo začela ob 10.30 v tamkajšnji nekdanji cerkvi Sv. križa. Spregovorili bodo predstavniki prirediteljev, krajevnih uprav, Arhiva Republike Slovenije, diplomatsko-konzularnih zastopstev Slovenije in Hrvaške ter poveljnik vojašnice, v kateri je bilo taborišče. Napovedani so tudi nekateri slovenski nekdanji interniranci ter dijaki gimnazije v Novem mestu.

Ob 15. uri bo v priredbi občinske uprave še koncert domačega godalnega orkestra Domenico Visentin, ki ga vodi ravnatelj prej omenjenega liceja Antonio Chiarparin. Za to priložnost je na osnovi slovenskih pesmi, ki so jih po pričevanjih prepevali interniranci, orkestral skladbo Monigo.

**Milko Mikola je spregovoril o monografiji
Rdeče nasilje**

Zgodovinar, sociolog in poznavalec povojne represije v Sloveniji Milko Mikola je v študijskem centru za narodno spravo spregovoril o svoji monografiji Rdeče nasilje. Poudaril je, da je Slovenija bila totalitarna država, saj z eno stranko in močno ideologijo ne bi bilo mogoče drugače, ter izpostavil okrog 100.000 žrtev komunističnega nasilja.

Represije je bilo po letu 1950 manj, medtem ko lahko komunistično nasilje med letoma 1945 in 1950 po besedah Mikole izenačimo z represijo stalinizma ali nacizma. Tudi komunistični sistem je, tako Mikola, imel koncentracijska taborišča, ki jih je tako, kot je razvidno v dokumentih, tudi imenoval.

Med hude kršitve človekovih pravic je Mikola uvrstil množične izgone prebivalstva ter zaplembe premoženja. "To ni bila nacionalizacija premoženja, kot se danes govori, saj lastniku niso dali nobene odškodnine, pač pa so ga ali obsodili ali ubili", je opozoril. Podčrtal je tudi politične procese komunistične oblasti, ki je prevzela kazensko sodstvo, da je obračunala s svojimi nasprotniki, ter nasilno preseljevanje ljudi in preganjanje verujočih. Ni šlo za ločitev Cerkve od države, pač pa za izločitev. Tako so preimenovali vse slovenske kraje, poimenovane po

Milko Mikola

svetnikov, ter pobili številne duhovnike, je povedal. Varnostno-obveščevalna služba (VOS), pozneje Ozna, je bila po besedah Mikole odgovorna za smrt 4200 civilistov. To je razvidno tudi iz depeše Edvarda Kardelja Borisu Kidriču, poslana junija 1945. V njej piše: "Nimate torej nobenega razloga biti tako počasni v čiščenju". Kot je pojasnil Mikola, je čiščenje pomenilo pobijanje. Delo Rdeče nasilje je izšlo konec minulega leta v redni zbirki Celjske Mohorjeve družbe 2013.

**Tretja in četrta številka 66. letnika
Zgodovinskega časopisa**

Konec lanskega leta je na 250 straneh prišla med naročnike dvojna 3. in 4. številka 66. letnika Zgodovinskega časopisa.

V njem je objavljenih šest znanstvenih razprav. Marina Zorman piše o ideološki in jezikovni reformi pri Hetitih v drugi polovici 13. stoletja pred Kristusom. Marko Snoj in Marc L. Greenberg pa podajata pogled jezikoslovcem na jezik slovanskih prebivalcev med Donavo in Jadranom v srednjem veku.

Peter Štih v razpravi o ustoličevanju koroških vojvod poskuša pokazati, kako se predstave, ki jih ima javnost o ustoličevanju koroških vojvod, razlikujejo od dejanskega stanja v zgodovini. Pri tem navaja probleme izročila, razvoja in poteka omenjenega obreda kot tudi njegovo razumevanje pri Slovencih.

Ameriški zgodovinar James Shedel, ki poučuje na univerzi Georgetown v Washingtonu D. C., v svoji razpravi ugotavlja, da so sinova Marije Terezije Jožef II. in Leopold II. ter njen vnuk Franc prevzemali razsvetljenjske ideje, ki so omogočale Habsburški monarhiji, da je z reformami dobila moderne državne temelje in tako preživela revolucijo leta 1848 in njej sledeče krize do prve svetovne vojne.

Senta Jaunig in Zvonka Zupanič Slavec sta avtorici izvirnega znanstvenega članka iz zgodovine medicine, v katerem pišeta o razširjenosti tuberkuloze, socialne bolezni, ki je bila med Slovenci do šestdesetih let preteklega stoletja hud družbeni problem. Skrivani Aleš Jr. z oddelka za gospodarsko zgodovino na praški ekonomski fakulteti piše o značaju in vlogi trgovine v novonastali Čehoslovaški po prvi svetovni vojni. Razprava je objavljena v angleščini s povzetkom v slovenščini.

Tudi tokratna številka Zgodovinskega časopisa prinaša več priložnostnih zapisov o nekaterih knjigah in jubilejih ter več ocen in poročil o raznih zgodovinskih publikacijah. / (mab)

Slovenska akademija znanosti in umetnosti S knjigo o Mušiču je poravnal moralni dolg do umetnika

Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) je izdala monografijo o slikarju Zoranu Mušiču, naslovljeno *Videnja Zorana Mušiča*, ki so jo uredili Niko Grafenauer, Alenka Puhar in Gojko Zupan. S knjigo so nekoliko poravnali moralni dolg do umetnika svetovnega formata, ki je bil v izgnanstvu, je na predstavitvi dejal predsednik SAZU Jože Trontelj.

Predstavitve, ki je bila v dvorani SAZU v Ljubljani v sredo, 16. januarja, se je udeležil tudi predsednik republike Borut Pahor, ki je tudi osebni prijatelj soproge pokojnega umetnika Ide Cadorin Barbarigo. Kot je poudaril, ima tudi slovenska politika dolg do velikega umetnika, ki ga poskuša sam - tako na osebni ravni kot tudi kot politik - poravnati. Težavam, na katere so naleleti raziskovalci Mušičevega dela, po Pahorjevih besedah botruje tudi zadržan odnos Mušičeve soproge do Slovenije. Kot je poudaril, ji je tudi sam povedal, "da se stvari v Sloveniji spreminjajo".

Monografija je nastala po simpoziju *Nismo poslednji*, ki so ga pripravili leta 2009 ob 100. obletnici Mušičevega rojstva. Takrat so raziskovalci potrdili, da je Mušič "glasnik tistega ust-

varjalnega duha, ki si ne dovoljuje omejevanja ne z ideološkimi ne z etničnimi ali s kakšnimi drugimi determinantami", je povedal Grafenauer. Je opozoril tudi na Mušičevo tragično zgodbo, ko

stjo in erotizmom, je prepričan urednik.

Po besedah Puharjeve monografija prinaša za slovenske razmere nadpovprečno veliko gradiva o umetnikovem življenju. O Mušičevem slikar-

znanel pred sodiščem narodne časti, pa je emigriral v Benetke. Pozneje je živel tudi v Parizu, je še povedala Puharjeva.

Zupan, ki je velja za poznavalec Mušičevega dela, je povedal, da so avtorska besedila priznanih slovenskih

in tujih piscev razvrščena v šest poglavij, dodani so še slovenska in angleška biografija, povzetki in seznam reprodukcij. Uvod k delu so prispevali tržaški pisatelj Boris Pahor, francoski poznavalec Mušiča Jean Clair in hrvaški likovni kritik Igor Zidič.

Poleg omenjenih so pri monografiji s prispevki sodelovali še Tomaž Brejc, Tonko Maroevič,

Marilena Pasquali, Emerik Bernard, Nadja Zgonik, Andrej Medved, Milček Komelj, Marjan Tršar, Jožef Muhovič, Andrej Jemec, Jože Ciuha, Irene Mislej, Boris Podrecca, Miro Oppelt in Ivo Jevnikar. Pri delu so sodelovali prevajalci Martin Hugh Creegen, Veronika Simoniti, Klemen Jelinčič Boeta in Breda Ilich Klančnik. Delo, ki ga je oblikoval Peter Skalar, prinaša skoraj 100 barvnih reprodukcij slikarjevih del ter več kot 30 fotografij iz slikarjevega življenja.

Foto M. Oppelt

se je takoj po vrnitvi iz Dachaua, kamor ga je leta 1944 v Benetkah deportiral gestapo, znašel v povojni Ljubljani. Ker je preživel Dachau, se je znašel na listi sumljivih, zato je v strahu pred zaporom ali celo smrtno poveljno pobegnil v Italijo. To ubežništvo ga je ohranilo, da se danes lahko posvečamo njegovi umetnosti, izkušensko povezani s Krasom, Mediteranom, z Benetkami in s Parizom na eni ter z Dachauom na drugi strani, eksistencialno pa predvsem z osebno občutljivo-

stvu je bilo doslej po svetu že veliko napisanega, saj je slavo dosegel že v času življenja, v Sloveniji pa manj, kot bi se spodobilo, kar po njenem mnenju odslikava slovensko zgodovino in kulturno zgodovino.

Mušič (1909-2005), rojen v Bukovici pri Volčji Dragi v spodnji Vipavski dolini, je bil vse življenje emigrant. Selil se je že od ranega otroštva po Sloveniji, pozneje, ko so ga kolegi črtali s seznama slikarjev in ko se je zaradi čudnih sumov

Donacija dr. Mirka Cudermana Javnemu skladu RS za kulturne dejavnosti

V novem slovenskem zborovskem arhivu je več kot 60.000 enot zborovske literature

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) vabi na slovesno odprtje Slovenskega zborovskega arhiva, donacije dr. Mirka Cudermana Javnemu skladu RS za kulturne dejavnosti, ki bo v ponedeljek, 28. januarja 2013, ob 15.00 v Uršulinskem samostanu v središču Ljubljane, Plečnikov trg 1a. Obsežna zborovska literatura, ki jo je dr. Mirko Cuderman zbiral več kot pol stoletja in obsega več kot 60.000 enot, je izjemnega pomena za slovenski arhiv in tudi širši evropski zborovski prostor. Slovenija se uvršča v sam svetovni vrh zborovskega petja, ta arhiv neprecenljive vrednosti, ki bo prvič dostopen strokovni in drugi zainteresirani javnosti, pa je lahko odločilen za nadaljnji razvoj in promocijo področja.

Slovenski zborovski arhiv obsega osebno zbirko dr. Mirka Cudermana in arhiv zbora Consortium musicum, vsebuje pa slovenske posvetne in cerkvene glasbene revije, ki so izhajale v Sloveniji, slovenske oratorije, kantate, maše ter posvetne skladbe slovenskih skladateljev, zbirke večjih vokalnih opusov evropskih skladateljev, zbirke slovenskih pesnikov, iz katerih so slovenski glasbeniki črpali besedila, plošče, kasete in zgoščenke slovenske ter svetovne zborovske glasbe, domače in tuje priročnike ter sodobne skladbe evropskih skladateljev.

Slovenski zborovski arhiv bo za javnost odprt dvakrat tedensko, in sicer ob torkih med 10. in 13. uro ter ob četrtek med 15. in 18.

uro, moč pa bo ga obiskati tudi po dogovoru. Namenjen bo študiju zborovske literature in strokovnim srečanjem. V soboto, 2. februarja, bodo pripravili dan odprtih vrat, ko bo arhiv odprt med 10. in 13. uro.

Dr. Mirko Cuderman je v petdesetih letih aktivnega delovanja na področju ljubiteljske in kasneje poklicne zborovske glasbe dal slovenski glasbeni poustvarjalnosti neizbrisni pečat. Izjemni so njegovo znanje, glasbeni spomin, energija in muzikalnost, kar ga

strumentalne glasbene zakladnice. V programih, ki jih je pripravil dr. Mirko Cuderman, srečamo vrsto prvih izvedb v Ljubljani in prvih izvedb nasploh. Njegova brezkompromisna zavezanost najvišjim umetniškim standardom je pripeljala do izjemnih poustvaritev, ki so navdihovale mnoge druge poustvarjalce. Njegov prispevek na področju zborovske ter vokalno-instrumentalne glasbe je enkrat in neponovljiv. Vodil je najvidnejše slovenske zборе, nekatere je tudi ustanovil:

zbor ljubljanskih bogoslovcev, zbor ljubljanske stolnice, Consortium musicum, Komorni zbor RTV Slovenija, Slovenski komorni zbor, Slovenski oktet. V zgodovino se je zapisal s svojim izjemnim opusom in bo ostal trajno zapisan kot najpomembnejši poustvarjalec slovenske zborovske glasbe na prehodni iz dvajsetega v

Dr. Mirko Cuderman

enaundvajseto stoletje. Dr. Mirko Cuderman je leta 1968 ustanovil glasbeno društvo Consortium musicum z glavnim namenom poustvarjati velika vokalno-instrumentalna dela iz domače in svetovne glasbene zakladnice in s tem obogatiti slovensko glasbeno ponudbo. Con-

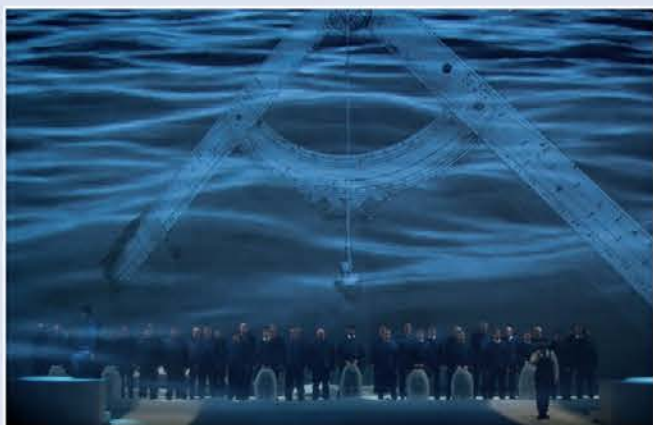
sortium musicum je med zbori nekaj posebnega - v štiridesetih letih neprekinjenega delovanja ni nikoli zamenjal ne zborovodja ne programske usmeritve, poleg tega v vsem tem času ni doživel nobene resne krize, ki bi ogrozila njegov obstoj. V zboru je doslej prepevalo skoraj 400 pevcev, na več kot 400 koncertih pa je izvedlo preko 600 različnih skladb, sodeloval s 40 dirigenti, kot so Riccardo Muti, Hartmut Hänchen, Uwe Gronostay, Theodor Guschlbauer, Milan Horvat, Maris Jansons, Tõnu Kaljuste, Ken-ichiro Kobayashi, Vladimir Kranjčević, Marko Letonja, George Pehlivanian in drugi, ter pel skupaj z več kot 200 solisti, kot so Francisco Araiza, Aldo Baldin, Anton Dermota, Marko Fink, Bernarda Fink Inzko, Mirjam Kalin, Marijana Lipovšek, Janez Lotrič in drugi.

Zadnjih osemnajst let zbor redno sodeluje s profesionalnimi ansambli, predvsem s Slovenskim komornim zborom in Orkestrom slovenske filharmonije, pel pa je tudi z Madžarskim državnim zborom, Državnim zborom iz Kana, Komornim in mladinskim zborom RTV Slovenija, zborom SNG Opera in balet Ljubljana, mladinskim zborom Carmina Slovenica, Orkestrom Češke filharmonije, Orkestrom Zagrebške filharmonije, simfoničnim orkestrom iz Graza in Osla, Simfoničnim orkestrom Moskovske filharmonije, Simfoničnim orkestrom HRT in drugimi.

Kratke

SSG v sodelovanju z Glasbeno matico vabi v Opero SNG Ljubljana

Tudi Slovensko stalno gledališče bo v sodelovanju z Glasbeno matico počastilo dvestoletnico rojstva Richarda Wagnerja z odmevnim glasbenim dogodkom, ki spada v izbirni, zeleni abonmajski programski sklop SSG. V soboto, 26. januarja, bodo abonenti tega sklopa kot tudi drugi zainteresirani gledalci lahko izkoristili priložnost za ogled najnovejše koprodukcije Opere SNG Ljubljana in Cankarjevega doma, uprizoritve opere Leteči Holandec, ki bo v Veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Po letu 1984 je z zadnjo produkcijo Wagnerjevega Večnega mornarja uprizorjanje oper tega slovitega skladatelja v Sloveniji dobesedno zamrlo, zato so dogodek, ki zaznamuje začetek leta in vrhunec sezone, označili kot "prerod Wagnerja v Ljubljani".

Wagnerjevo delo preveva silovito, neizmerno hrepenenje po ljubezni in odrešitvi nekakšnega prekletstva, dvojnost med strastno čutnostjo in vzvišeno ter čisto duhovnostjo. Ti motivi se pri njem v različnih prepletajo v operi Leteči Holandec oz. Večni mornar (1843), ki prikazuje usodo nesrečnega poveljnika fantomske ladje, obsojenega na večno blodenje in nemir, ki ju lahko preseže le ljubezen brezmejno zveste ženske. Režiser Matjaž Berger je izhodišče za svojo vsebinsko zasnovu poiskal v razmišljanjih o ozadju in sporočilnosti Wagnerjeve opere v filozofskem smislu; v iskanju odrske podobe se je odločil za abstrakcijo morja, za koncept soli. Monumentalno scenografijo, zasnoval jo je Marko Japelj, in izjemno likovno podobo kostumov po zamisli Alana Hranitelja zaokrožujejo spektakularne projekcije in uporaba čarobnih svetlobnih učinkov, ki s kristalno belino soli na odru sestavljajo scensko opremo (ta do konca zaseda vse razpoložljive možnosti največjega slovenskega odra), ter številni vrhunski izvajalci v službi veličastne uprizoritve, za katero je režiser zapisal, da mora "slediti več redom Lepote in svojo eksistenco poiskati v polju nekega drugega Absoluta".

Koprodukcija med SNG Opera in balet Ljubljana in Cankarjevim domom ter v sodelovanju s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija in Slovenskim komornim zborom je velikopotezni projekt, pri katerem ob domačih opernih solistih, dirigentu, opernem zboru, baletnem ansamblu ter orkestru sodelujejo tudi gostujoči solisti in glasbeni vodja. V vlogi Holandca, Sente, mornarja Dalanda in lovca Erika bodo nastopili ukrajinski basbaritonist Andrej Maslakov, Maida Hundeling (nekdanja štipendistka bayreuthske Fundacije Richarda Wagnerja), prvaka ljubljanske Opere SNG Saša Čano in Branko Robinšak. Orkester bo vodil dirigent Igor Švara, sin priznanega tržaškega dirigenta, skladatelja in pedagoga Danila Švare. Izvedba je v izvirnem nemškem jeziku s slovenskimi nadnapisi.

Gledališče bo poskrbelo za ogled opere in tudi za avtobusni prevoz z odhodom ob 16. uri s trga Perugino z dodatnima postajama na trgu Oberdan ob 16.15 in na glavnem križišču na Opčinah ob 16.30. Predstava v Ljubljani se bo pričela ob 19. uri. Rezervacija avtobusa in predhodni nakup vstopnic sta obvezna za abonente in za gledalce izven abonmaja. Abonenti Zelenega sklopa imajo pravico do brezplačnega avtobusnega prevoza, za vse ostale zainteresirane pa je na voljo izjemno ugodna ponudba, saj vsaka vstopnica stane 30 evrov, vključno s prevozom.

Prefektinja Francesca Adelaide Garufi gostja na dolinskem županstvu

V sredo, 16. januarja, je bila na dolinskem županstvu v gosteh nova vladna komisarka in tržaška prefektinja Francesca

Fulvia Premolin (foto IG)

Francesca Adelaide Garufi

Adelaide Garufi. Sprejel jo je občinski odbor z dolinsko županjo Fulvio Premolin na čelu, ki je sogovornici predstavila značilnosti dolinske občine. Županja je prefektinji Garufijevi prikazala tudi nekatere težave, ki so vezane na delovanje občine, začeti s pomanjkanjem dvojezičnega generalnega tajnika, ki ga preprosto ni. Obenem pakt o stabilnosti onemogoča zaposlovanje novega osebja, kar dodatno bremeni občinske strukture, ki se spoprijemajo z novimi zadolžitvami. Prefektinja je za rešitev omenjenih težav zagotovila svojo podporo.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV Božični koncert v stolnici sv. Justa

Dogodek z edinstvenim pomenom, ki ga potrjuje odziv občinstva

Magnum Mysterium je naslov, ki ga je Zveza cerkvenih pevskih zborov izbrala za svoje 50. glasbeno razmišljanje o božični skrivnosti v stolnici svetega Justa v Trstu. Ko se je ta tradicija pričela leta 1963, je imelo prirejanje koncertov božičnih pesmi bistveno skromnejšo razsežnost. Pobuda, ki je vidno povezovala Slovence v Trstu in za katero so mnogi skladatelji napisali nove pesmi, je zato postala unikaten dogodek in spodbudni vzor. Tudi danes, ko nešteto božičnih koncertov in revij olepša praznični čas, je ta koncert ohranil edinstveni pomen, ki ga potrjuje tudi odziv občinstva. Med osebami, ki so imele največje zasluge za razvoj teh trdnih korenin, je bil zagotovo nekdanji predsednik ZCPZ Zorko Harej, katerega se je v priložnostnem pozdravu spomnil sedanji predsednik Marko Tavčar, ki si je s sodelavci zamislil večer v znamenju povezovanja različnih kulturnih in glasbenih sredin. V programu so bila zastopana društva, ki so včlanjena v Zvezo, solopevci, ki izhajajo iz kriške Operne akademije, a so tudi povezani z dejavnostjo cerkvenih zborov in tržaških društev, kot tudi gostje iz goriške Zveze slovenske katoliške prosvete. Opevsko pevsko društvo Vesela pomlad je imelo pomemben delež pri oblikovanju letošnjega programa z nastopom najmlajših protagonistov. Pevci otroškega zbora so pod vodstvom Gorana Ruzzierja

podali nežne vtise dveh pesmic, ki ju je družila pesniška vezna nit, saj sta bili uglasbitvi verzov pesnic Zore Saksida in Ljubke Šorli. Zborovodkinja Andreja Štucin je za pevke mlajše vokalne skupine istega društva izbrala živahni in prisrčni "angelski" pesmi: veseli glas, ki vabi pastirje k čaščenju v ljudski pesmi Kaj se vam zdi, tokrat v vsečni priredbi Tomaža Habeta, in Pesem angela v uglasbitvi

MePZ Lojze Bratuž (foto Z. Vidau)

ga zaklada melodij, pri katerem navadno upoštevajo predvsem ameriško klasično, pop in črnsko duhovno tradicijo. Sopranistka

koncertni program je zaznamoval tudi daljši nastop mešanega zbora Lojze Bratuž iz Gorice, s katerim je zborovodja Bogdan Kralj skušal zaobjeti čim širši in priložnosti primeren razpon glasbenih vsebin. V ta namen je izbral nekaj mednarodnih "standardov" od renesanse do sodobnosti, sklop pesmi domačih, tržaških in goriških avtorjev ter finale v znamenju slovenskih, priljubljenih klasikov. Pevci so začeli z renesančnim razkošjem Gallusove Resonet in laudibus za dva zbora, nato so svoje mednarodno božično potovanje zaokrožili s kronološkim zaporedjem, ki je skozi

OPZ Vesela pomlad (foto Z. Vidau)

priljubljenega Johna Rutterja. Božični repertoar je hvaležno bogat na vseh področjih in tudi solisti lahko črpajo iz neskončne

Mojca Milič in basbaritonist Goran Ruzzier pa sta pokazala, da obstajajo tudi manj "popularne", a zanimive alternative, ki jih lahko najdemo v slovenski literaturi. Miličevi je bila zaupana umetna usmeritev s kraško božično impresijo Brede Šček, Lipovškovo koncertno uspevanko in spevno Tomčevo pesmijo, Ruzzierju pa Vremšakove priredbe neposredno sporočilnih ljudskih pesmi. Skrbno sestavljen

Rusijo zgodnjega 20. stoletja s skladbo Bogorodice Devo Sergeja Rachmaninova nazadnje dosegljo harmonske sugestije živečega Mortena Lauridsena. Zbor Bratuž premore precej široko barvno paletu, ki pa je ni dovolj razprostrl v tem uvodu a cappella. Svojo izraznost je bolj prepričljivo vtil v prikaz različnih glasbenih govoric Bratuža, Jeričija, Hareja in Daneva kot tudi v obče znani pesmi Rajske strune in Že počiva vsa narava. Verjetno so ju tudi poslušalci tiho zapeli v pričakovanju sklepne, tradicionalne skupne izvedbe pesmi Sveta noč, ko so se vsi pridružili nastopajočim v vsakoletnem pozdravu ob koncu božičnih praznikov.

PAL

DVS Vesela pomlad (foto Z. Vidau)

Mladi so odsev staršev!

Predavanje v organizaciji openske župnije

Finžgarjev dom (Marijanišče) na Opčinah je v letošnji sezoni že četrto odprl vrata dr. Jožetu Bajzeku, ki ga v našo sredino vabi openska župnija. Pred nedavnim smo se starši in vzgojitelji zbrali ob temi *Mladi, kdo so, kako so*. Po uvodnih besedah g. Antona Bedenčiča je gostujoči predavatelj zakoličil debato v časovne koordinate. Od kod prihajajo, kdo so in kam gredo: to so ključna oporišča za gotovost človeka v življenju, pravi. V kriznem obdobju, ko se mladi sprašujemo, kako naprej, nam Bajzek ponuja četverico časovnih interpretacij. Krščanstvo deluje na principih greh-odrešenje-zveličanje, znanost se utemeljuje preko triade nevednost-znanje-napredek, marksizem razlaga razvoj preko stopenj izkoriščanje-revolucija-pravičnost, freudizem pa preko faz trauma-analiza-ozdravitev.

Če cilja v prihodnosti ni, nas morda čakata samo propad, ga ugledajo v zrcalu? Michael Jackson je primer razbitja enotnosti življenjske zgodbe kot celote. Mladi so tujci doma, brez zgodovinskega spomina (nekoč je njihovo zgodbo predstavljal

in ponotranjiti določene norme. Taki otroci so kot razbito zrcalo, določajo jih mnoge, raznovrstne pripadnosti in identitete, tako da se lahko nazadnje vprašamo: ko ga ugledajo v zrcalu? Michael Jackson je primer razbitja enot-

osebni dnevnik). Bajzek je spregovoril o deklici, ki je rekla: "Zelega sem si starše, dali so mi igrače". Če mladi nimajo svobodnega okolja doma, morajo pač nekje živeti - kje drugje kot v računalniku? To je digitalna generacija, ki ne potrebuje več knjig z navodili.

Mladi so, je dejal gost, drugačna generacija, nič boljša, nič slabša. Potreba po medgeneracijskem stiku ni bila nikdar tako konkretna. Na mladih svet stoji, se reče, na kom pa stojijo mladi? Odgovor in odgovornost je na odraslih, ki se morajo truditi v razumevanju in iskanju skupnih, novih poti z znanjci. Otroci so namreč odsev staršev in niso prišli z drugega planeta. Peto srečanje bo na sporedu v petek, 15. februarja, ob 20. uri.

Jernej Šček

G. Jože Bajzek

OPČINE Relikvije sv. Bernardke v cerkvi sv. Jerneja

Gospodova volja je prebivala v njenem srcu

O penska župnijska cerkev sv. Jerneja je bila v torek, 15. januarja 2013, polna vernikov, ki so se z molitvijo zbrali ob spominu na sv. Bernardko Lurško. Pred glavnim oltarjem v prezbiteriju je bil namreč relikvarij s svetinjami francoske svetnice, ki so bile prej razstavljene v tržaški cerkvi Novega svetega Antona in v nekaterih drugih mestnih cerkvah, tudi v tržaškem zaporu.

Lik sv. Bernardke je v zgodovini katoliške Cerkve priljubljen zlasti zato, ker se v njej zrcali predanost vernikov Materi Božji. To je prišlo docela do izraza na Opčinah, ko so verniki ob molitvenem čaščenju zatopljeno poslušali zgodovinski oris lika sv. Bernardke, ki ga je podal domači duhovnik g. Franc Pohajač.

Bernardka Soubirous se je rodila leta 1844 v Lurdu kot najstarejša izmed šestih otrok mlinarja brez stalnega zaslužka. Družina je živela v veliki revščini. Bernardka je bila bolehnja in je večkrat živela pri tujih ljudeh. Ko ji je bilo štirinajst let, je imela v votlini massabielske pečine v času od 11. februarja do 16. julija 1858 osemnajst prikazovanj. Marija se ji je prvič prikazala, ko je nekega mrzlega februarjskega dne s sestro Tončko

in sosedovo Ivanka nabirala suhljad. Ob prikazovanjih je 'neznana gospa' govorila Bernardki: "Obljubim ti, da te bom naredila srečno ne na tem svetu, temveč na

je Bernardka morala veliko trpeti, predvsem zaradi neštetih ljudi, ki so se imeli za poklicane, da jo smejo o vseh videnjih natančno izpraševati; mnogi med njimi so

Foto Kroma

onem", in spet: "Moli za grešnike"! - "Pokora, pokora, pokora"! "Pojdi k studentu, pij in umij se"! Ker ni vedela, kje je ta student, ji je Marija pokazala, naj gre v votlini na levo stran. Tam je začela kopati in prišla je voda. Šele 25. marca, na praznik Gospodovega oznanjenja, ji je "neznana gospa" razkrila svojo identiteto: "Jaz sem Brezmadežno spočetje". V prvih letih po Marijinem prikazovanju

poskušali odkriti "prevaro". Ona je vedno odgovarjala mirno, stvarno, jasno in prepričljivo. Njena velika želja je bila, da bi se skrila. Sprejeli so jo v samostan v daljnem Neversu. Tu je prav tako veliko pretrpela. Predstojnica in voditeljica novink sta se bali, da bi bila Bernardka zaradi prikazovanj domišljava, zato sta jo pogosto poniževali. Umrla je 16. aprila leta 1879. Njeno truplo je ostalo

nestrohnjeno. Leta 1925 je bila razglašena za blaženo, leta 1933 pa za svetnico.

Paul Claudel v svoji knjigi *Skrivnost Lurda* pravi, da lurški čudeži pomenijo povezanost med srednjim vekom in sedanostjo, posredujejo nam nekakšno duhovno zamenjavo med tistimi časi, ko so ljudje imeli še pravo, lahko rečemo, preprosto vero, in med našim stoletjem, ki vse preveč veruje v neomejene možnosti napredka in je ves napuhnjen zaradi svojih velikih uspehov v znanosti in tehniki.

In ravno na tem prepračanju je slonela homilija, ki jo je škofov vikar za Slovence g. Tone Bedenčič imel med slavnostnim bogoslužjem, ki je sledilo molitvenemu obredu. G. Bedenčič je izhajal iz samega lika sv. Bernardke, ki ji je srečanje z Božjo Materjo razjasnilo obličje. Prav tako naj bo njena izkušnja tudi današnjim vernikom v spodbudo, da

Jezusa Kristusa sprejmejo vase in da se na njihovem obličju prepozna, kako Gospodova volja prebiva v njihovih srcih. Openki verniki so med molitvenim trenutkom in med slovesnim bogoslužjem izpeli svojo vero tudi s petjem celotnega besedila izvorne lurške pesmi, ki obsega 28 kitic. Iz opeenske cerkve so nato relikvije nesli v cerkev na Vejno.

IG

Obvestila

Društvo Finžgarjev dom vabi na drugo predavanje iz ciklusa o kakovostnih odnosih v družbi in družini z naslovom *Znati vpravljati in razumeti lastna čustva in čustva drugih*. Predaval bo mag. psiholog Silvo Šinkovec. V četrtek, 24. januarja, ob 20. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah.

Društvo Rojanski Marijin dom vabi na projekcijo diapozitivov *Potovanje po Sveti deželi*. O lepotah krajev in o doživetjih na škofijskem romanju bo govorila gospa Ida Klarič. Sodeluje flavtistka Sara Bembi. V nedeljo, 27. januarja, ob 16.30 v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29).

Spomladno in poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Sardinja, 7 dni, od 22. do 28. aprila 2013 (vpisovanje do konca meseca februarja), in Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored

in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Po poklicu sem ekonomist. Iščem delo kot pomoč pri pisarniških opravilih. Lahko nekaj ur dnevno, po pogodbi. Kličite na tel. 0038640606915.

Darovi

V hvaležen spomin na starše darujeta Nada in Uča Gašperšič 200 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

V blag spomin

Tri leta je že minilo, odkar nas je zapustil dragi mož in oče **Zorko Harej**. Z neizmerno ljubeznijo v srcu in hvaležnostjo, za vse, kar nam je podaril v življenju, ga ohranjata v živem spominu žena Neli in sin Marko.

ZAHVALA

Ob koncu niza radijskih oddaj o Jožetu Peterlinu se zahvaljujemo vsem pričevalcem, ki so v intervjuih orisali Peterlinovo osebnost in delo ter s tem bistveno prispevali k uspehu oddaj.

RADIJSKI ODER IN AVTORICA NIZA,
LUČKA SUSIČ

BORŠT Praznovanje zavetnika sv. Antona

Vera je "lepa beseda na ustih, resnica v srcu in konkretno dobro delo"

Svetniki so zaradi svojega življenja tako ali drugače zgled za vernike, ki ob teh vzornikih najdejo moč, da svoje življenje kljub vsem težavam in osebnim hibam venomer vz-

porejajo z Božjo voljo. Nedvomno je na oboku častnih mož krščanstva sv. Anton tisti, ki je zaradi svoje zglečnosti še kako v pomoč zlasti sodobnemu človeku, ki mu vrvež današnjega

sveta črpa življenjski mozeg in ga oddaljuje od samega sebe in Boga. Zato je g. Ivo Miklavc v homiliji na dan farnega zavetnika v Borštu v četrtek, 17. januarja, lik sv. Antona razčlenil z namenom, da bi verniki lahko globlje zrl v svojo vero in presodili, ali se njihovo življenje ujema z Gospodovimi pričakovanji.

Mar ni odrekanje zemeljskim dobrinam služilo Antonovi potrebi, da zavrne družinsko bogastvo in da se v odmaknjem puščavniškem življenju tesneje poveže z Bogom? To je lahko počel le zato, ker je v tem samotnem okolju navezal tesnejšo nit s samim seboj. Šele nato je bil pripravljen deliti svoja izkustva s svetom, z ljudmi. G. Miklavc se je zato vprašal, v kakšnem okolju

živi danes človek: "Živimo namreč v 'ekspresnih družinah', ko se njeni člani ob vrnitvi domov takoj zatopijo v virtualne svetove tehnoloških pripomočkov in tako preživljajo večji del svojega življenja". Tako se naša družba čedalje bolj šibi, bogastvo je postavljeno na prvo mesto, ulični protesti, zlasti v Sloveniji, pa odražajo nesposobnost ljudi za pogajanja in delo. Po zgledu sv. Antona se tudi mi otrešimo zavajajočih siren vsakdana in se podajmo v družbo in jo poskusimo preosnovati na trajnih krščanskih vrtilinah.

G. Miklavc se je navezal na osmino za edinstvo kristjanov, ki se je začela dan po praznovanju zavetnika sv. Antona. "Kristjani smo poklicani, da oblikujemo našo skupno jutrišnje pot", da najdemo tisto točko v naših srcih, kjer se sovraštvo, preganjanje in ostalo hudodelstvo razblinijo. "Le tako bomo udeležili

Foto IG

Božjo voljo po miru". Dejanski prikaz krščanske edinstvi je bilo v cerkvi sv. Antona mogoče občutiti ob petju zbor, ki so ga sestavljali domači pevci in pevci iz Boljunca: obhajilo pa sta spremljali Kristina Visintin na klavirju in Neža Petaros na flavti. Ta 'skupni' pevski dogodek je dušni pastir iz Boršta g. Jože Špeh pozdravil na začetku slavnostnega bogoslužja. Z njim se je še kako strinjal g. Miklavc, ki je svoje razmišljanje sklenil z ugotovitvijo, da je vera "lepa beseda na ustih, resnica v srcu in konkretno dobro delo". V

soboto, 19. januarja, pa sta župnijska skupnost iz Boršta ter SKD Slovenec priredila v srenjski hiši kulturni večer; na sporedu sta bila koncert MePZ Slovenec-Slavc pod vodstvom Danijela Grbca in nastop dramske skupine SKD Tabor z Opčin, ki je uprizorila komedijo neznanega srednjeveškega avtorja z naslovom *Burka o jezičnem dohtarju* v režiji Sergeja Verča. Na nedeljo pa je bil na vrsti božični koncert MePZ F. Venturini od Domja pod vodstvom dirigentke Cinzie Sancin.

IG

Foto IG

V cerkvi sv. Janeza Krstnika v Boljuncu

Božični koncert v izvedbi zbora Anakrousis

V cerkvi sv. Janeza Krstnika v Boljuncu je bil v soboto, 12. januarja, na vrsti božični koncert. V imenu Mladinskega doma Boljunc je številne prisotne, ki so napolnili cerkev do zadnjega kotička, pozdravila mlada napovedovalka Jasmina Gruden in se zahvalila Slovenski prosveti, ki jim vsako leto omogoča to glasbeno srečanje. Domači župnik Jože Špeh je v priložnostnem govoru poudaril pomembno misel o miru, ki ga dejansko nikoli ni bilo in ga niti ne bo. Župnik je dejal, da kaže človek navzven to, kar ima v sebi. Če je torej človek v sebi razklan, bo to tudi delil z drugimi. Zakaj pa je človek nemiren? Ker

se ne čuti uresničene, je enigma samega sebe in ne ve, kdo je. Ključ tega je transcendenca in odnos, ki ga ima človek z Bogom. Človek prenaša ta nemir srca na bližnjega. Zato se mora vsakdo vprašati za vzrok nemirnosti. Če si znamo na to odgovoriti in rešiti, je dejal g. Špeh, bomo to ponesli naprej, ker smo družbeno bitja.

Po nagovoru g. Špeha je nastopil osrednji del s koncertom zbora Anakrousis, ki ga vodi prof. Maurizio Marchesich. Ime zbora pomeni poudarek na lahki dobi oz. predtakt, delovati pa so začeli pred štirimi leti na popoldanskih delavnicah na nižji srednji soli z glasbeno smerjo Sv. Cirila in Metoda pri Sv. Ivanu. Leta 2011

je zbor Anakrousis začel delovati izven šole, lani pa so ustanovili društvo z istim imenom, ki pod okriljem gospodarske zadruge Skala iz Gropade podpira zbor. Angažiranost mladih pevk in pevcev je opazna, saj z njihovih obrazov vejeta optimizem in dobra volja. O njihovi ubranosti pa pričajo tudi številne nagrade, ki so si jih prislužili v pičlih treh letih delovanja, kot npr. srebrno in zlato priznanje na tekmovanju Zlata grla v Gorici ter prvo absolutno mesto na tekmovanju v umbrijskem mestu Citta' di Castello. Posneli so tudi zgoščenko.

Kot so se poslušalci lahko prepričali v boljunski cerkvi, izvaja skupina skladbe različnih glasbenih zvrsti, od gospela, chansona in popa do tanga in evergreenov. Najprej so zapeli pesem Miroslava Košute Dežela iz sonca in morja, ki jo je uglasbil Maurizio Marchesich. Sledile so ji African Alleluia Jaya Althousa

in Ne čakaj na maj Frana Milčinskega Ježka v priredbi Nade Žgur. Zbor sestavlja štirinajst mladih pevk in šest pevcev, ki z ubranim in živim petjem prepričajo vsakogar; posredujejo mu energijo in dobro voljo. Spored se je nadaljeval s pesmijo I sing, you sing Andersa Enderrotha, Dindirin avtorja Rutha Morrisa Greyja, I wish you long Charlesa Treneta, Lullabye Billyja Joela in Torpedo Blue Georgija Gaberja.

Ob koncu čudovitega večera so pevci ogreli srca številnega občinstva s pesmimi Over the rainbow v priredbi Marka Haysa, Zelena dežela v priredbi Andraža Slakana, Will you be there Michaela Jacksona v priredbi Jaya Althousa, Božično drevce (nemška božična) in z narodnim spiritualom Christmas glory Hallelujah v priredbi Toma Fettkeja in Thomasa Grassija. Nazadnje so zapeli še pesem Oh happy day avtorja Edwina Hawkinsa, v priredbi Marka Haysa.

Metka Šinigoj

Škedenj

Molitveno srečanje za edinstvo kristjanov

Dejanski pomen in sporočilnost ekumenskega dialoga sta prišla do izraza v soboto, 19. januarja, v cerkvi sv. Lovrenca v Škedenju, ko je bilo molitveno srečanje za slovenske vernike v sklopu pobud molitvenega tedna za edinstvo kristjanov. Ekumenskega molitvenega srečanja, ki se dogaja že več kot sto let in na katerem udeleženci iščejo način zblizovanja v čaščenju in oznanjanju Božje besede, so se ob škedenjskem župniku Carlu Gamberoniju in domačem dušnem pastirju g. Dušanu Jakominu udeležili škofov vikar za kulturna vprašanja Ettore Malnatti, srbsko pravoslavni pop Raško Radović in evangeličanski pastor Dieter Kampen, ob prisotnosti koordinatorja mednarodnega medverskega gibanja Claudia Caramie.

G. Dušan Jakomin (foto IG)

Slovensko zdravniško društvo Trst Gorica

Veselo potepanje po Ptuj in okolici

Radoživo vzdušje in vonjave po moštu, ki se spreminja v vino, so le še sladek spomin, pa se vseeno za hip povrtno v dni okoli sv. Martina, ko je v kletih in zidanicah še posebno veselo.

Po dolgoletni, ustaljeni navadi je Martinovo ozračje zvrabilo na dvodnevni izlet po Sloveniji članice Slovenskega zdravniškega društva, ki združuje zdravnike in lekarnarje iz Tržaške in Goriške pod zavzetim, že tridesetletnim vodstvom predsednika dr. Rafka Dolharja, kateremu kot desna roka stoji zmeraj ob strani ustrežljiva tajnica dr. Elvira Kalc Feri. Potovanje je kot vselej skrbno pripravila gospa Vlasta Žvab iz agencije adriatica.net, a žal zaradi poškodbe sama ni mogla spremljati izletnike na ogled Ptuja in njegove slikovite okolice. V vremensko bolj muhastem sobotnem jutru, 10. novembra 2012, so odpotovali z Opčin z avtobusom, ki ga je vozil spretno in varno zanesljivi šofer Tomo. Na poti proti cilju so bile Trojane s svojimi slovitimi krofi preveč privlačne, da bi jih kar obšli. Zato je bil postanek samoumeven. Lepa pokrajina, ki umirja dušo, jih je spremljala do Ptuja, kjer so se nastanili v Grand Hotelu Primus s štirimi zvezdicami, ki spada v sklop hotelskih ponudb Sava, največjega turističnega podjetja v Sloveniji. Tu so jih sprejeli s koračkom žlahtne kapljice v rimskem duhu, saj hotel nosi ime po slavnom vojskovodju Marku Antoniju Primusu, ki je bil na čelu legije Gemina XIII; le ta je tabarila na Ptujskem pred 2000 leti. Poletne rimske igre, pri katerih se Terme Ptuj in okolica spre-

nijo v rimsko naselbino, spominjajo na ta čas. Tržaški in goriški gostje so se ves popoldan "crkljali" v objemu termalne vode, ki je še posebno primerna pri revmatičnih obolenjih, pa tudi pri okrevanju po operacijah na gibalnem sistemu. Terme Ptuj se ponajša z velikim Termalnim parkom, ki obsega 4.200 kvadratnih metrov površine in ima največji sistem vodnih drč v Sloveniji. To vodno zabavišče oživi poleti, ko tu uživajo vsi tisti, ki se prepuščajo adrenalnim občutkom.

Na obvezno Martinovo večerjo s tipičnimi štajerskimi dobrotami, med katere spadajo pečena raca, rdeče zelje, mlinci, gibanica ..., so se "zamejski gostje" odpeljali malce ven iz mesta na izletniško vinogradniško kmetijo Lovrenc, obdano z vinogradi. Tu v zelo prijaznem okolju lahko prenoči enajst gostov, saj razpolaga kmetija s sobami, od katerih ima ena

starinsko opremo; postelja je stara 200 let, na njej naj bi prespala tudi Marija Terezija. Pred dvema letoma so zgradili prizidek, kar veliko dvorano, krito z rženo slamo, da bi domačija pridobila pristen nekdanji videz. Pod streho imajo urejen hišni muzej z najrazličnejšimi predmeti. Na kmetiji pridelajo petnajst sort vina,

membem zgodovinski prehod čez Dravo, kjer je vodila trgovska pot med Baltiskim in Jadranskim morjem, imenovana Jantarna pot. V dolgi zgodovinski dobi je Ptuj doživel marsikaj: keltsko dobo, rimsko obdobje, opustošenje Hunov, prihod Slovanov (569-590), frankovsko oblast, l. 811 je bila Drava določena za mejo

ukvarjajo se tudi z govedorejo in prašičerejo, pa še s poljedelstvom za domačo rabo. Izletniki so se pozabavali v družbi dveh šaljivih muzikantov, dveh Martinov iz Voličina, in seveda razigrano zaplesali ter doživeli krst novega vina. Naslednji dan, na Martinovo nedeljo, 11. novembra, jih je izredno zgovorna in ljubezniva vodička Sonja Brlek Krajnc vodila po Ptuj na odkrivanje lepote tega najstarejšega mesta v Sloveniji, ki leži v središču Spodnjega Podravja v Panonski nižini in ga obdajajo Slovenske gorice, Haloze in Dravsko ter Ptujsko polje. To je edino slovensko mesto s skoraj v celoti ohranjenim srednjeveškim jedrom. Mesto je bilo naseljeno že v mlajši kamni dobi, v antiki se je iz vojaškega tabora razvila utrdba Poetovio. Srednjeveški del se oklepa vznožja Grajskega griča. Preko Ptuja je potekal zelo po-

mostan, (1230) Zgornji dvor ... Okoli l. 1250 je dobil Ptuj status mesta. Pod Madžari je bil v letih 1479-90, nato pa pod Habsburžani. Predolgo bi bilo naštevanje vsega, kar je vedoželjni izletnikom iz zamejstva pokazala (med drugim tudi prostijsko cerkev sv. Jurija, Orfejev spomenik na Slovenskem trgu, znamenit več kot štiri metre visok rimski nagrobnik iz drugega stoletja, ki je bil v srednjem veku sramotilni steber, Mestno gledališče) in pripovedovala vodička Sonja, ko so se sprehajali po slikovitem mestnem jedru in se pri tem tudi radovedno ozirali proti mestni hiši, iz katere so stopali principi in vinske kraljice; videli pa so tudi

obhod rimske legije in ostali predokus slovitega ptujkega pusta, ki se nekako začneja že na Martinovo, vrhunec pa doseže s kurentovanjem z očarljivimi, pa tudi skrivnostnimi kurenti v pustnem času. Izletniki so se težko ločili od ptujskih lepote in se z avtobusom odpeljali v občino Sakušak pri

Juršincih (Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah), kjer se je l. 1862 rodil Janez Puh, ki se je izučil za ključavničarja in je po izpopolnjevanju na Ptuj in v Mariboru ter Radgoni odšel po svetu. Preko Dunaja je šel v Nemčijo. L.

slamnato streho, preurejene v muzej. V njej vrtijo tudi dokumentarni film o Puhovem življenju, polnem inovatorskega vrenja. Predolgo se o tem domačem izumitelju, ki je odšel v svet in postal slaven, ni v domačem kraju nič govorilo, celo njegova restavrirana rojstna hiša komu ni prijala, saj so jo dvakrat zajeli zublji podtaknjene ognja. Sedaj pa njegov spomin goji društvo, ki nosi njegovo ime, nanj opozarjajo vsakoletno srečanje ljubiteljev starodobnih vozil ob njegovem rojstnem dnevu in še drugi dogodki.

Klopotanje in drzanje velikanskega klopotca na bližnji domačiji je zbudilo tudi želodce zvedavih popotnikov, ki so že močno občutili uro kosila. Dočakali so ga v prijetnem okolju vinorodnih Slovenskih goric v vasi Gočava v Štajerski hiši kulinarike ŠIK. Pot jih je nato vodila še do vasi Zavrha na ekološko kmetijo Šuman, katere vinogradniška tradicija sega v 14. stoletje. Tu je gospodar Radovan Šuman ob degustaciji predstavil svoja odlična vina, ki jih na naravi prijazen način prideluje iz kakih sedemdesetih različnih sort.

Ob veselih obrazih, s katerih je bilo razbrati zadovoljstvo ob tako dobro pripravljenem izletu, se je potepanje po Štajerski na ptujskem koncu končalo. Med vožnjo domov se je ob nepogrešljivi "prvi pomoči" dr. Mirana Dolharja, ki se zelo prileže po slastnih kosilih, dr. Marjan Spetič zahvalil žal odsotni gospe Vlasti, ker je z izbiro krajev omogočila odkritje delčka naše lepe Slovenije in novih, prijaznih štajerskih ljudi. Zahvala je šla tudi Šoferju Tomu za varno vožnjo. Hudo mušna pripomba pa je letela na SZD, ki je očitno zelo zdravo, saj so včasih Miranovi "leki" skoraj pošli že pri Trojanah!

Iva Koršič

Evropska unija skozi zgodovino v prihodnost

Namesto konca sveta potrebujemo nov začetek

Po vojnah, ki so pretresle Evropo v 20. stoletju, se je z namenom vzpostavitve miru združilo šest evropskih držav. Vzpostavili so entiteto, ki naj bi pripomogla ohranjati mir v povojnih kriznih letih. Kasneje je iz tega nastala Evropska unija (EU). Že na začetku so se začele debate o nadaljnji strukturi te entitete. Po 60 letih integracij se še vedno sprašujemo, kaj je Evropa, kaj EU in v katero smer se mora (ta) razvijati? Meje med državami v Evropi so se že velikokrat spremenile. Ravno tako so se spremenile entitete, ki so upravljale na tem območju. Imeli smo imperije, aktualne nacionalne države. V zadnjih šestdesetih letih se je pojavila EU. Pogovori o njenem nadaljnjem razvoju vodijo v različno smer; pravzaprav se razlikujejo že mnenja o obstoječem stanju Unije. Vsi se strinjajo, da EU ni ne mednarodna organizacija ne država. Se pravi 'nekaj vmes', nihče pa ne ve, kaj natančno je. Na enega izmed možnih razvojev je septembra 2012 opozoril predsednik Evropske komisije José Manuel Barroso. V govoru pred Evropskim parla-

mentom v Strasbourgju je poudaril pomen učinkovite ekonomije in monetarne unije ter izrazil potrebo po usklajeni politični uniji. Povedal je, da se EU mora razvijati v smeri 'federacije nacionalnih držav', tj. v zvezo držav, ki del svojih suverenih pravic predajo nadnacionalnim institucijam. Torej, nacionalna država ne bi bila 'ukinjena', kot se mnogi bojijo. Navsezadnje je geslo EU 'Združeni v raznolikosti'. Z združitvijo bi Evropa bila večja in bolj slišana v mednarodni skupnosti. Nastopa čas, ko v ospredje prihajajo večja gospodarstva, in če Evropa želi ostati konkurenčna, mora sodelovati. Raznolikost pa bi ohranjala različne kulture in narode, ki EU delajo tako posebno. Zaradi nacionalizma so se v polpretekli evropski zgodovini dogajale grozote. Integracije so pomembne ravno zato, ker države pripeljejo k sodelovanju in prispevajo k miru. Na podlagi tega in zaradi tega je leta 2012 EU dobila Nobe-

lovo nagrado za mir. Po drugi svetovni vojni se je pokazala potreba po miru in ponovni ureditvi Evrope. Zahodne države so si prizadevale za mir in demokracijo. Prvi vidnejši politik, ki je klical po 'Združenih

državah Evrope' je bil Winston Churchill. Vzpostaviti je želel sodelovanje med evropskimi državami. Prvi odgovor na to je bila ustanovitev Sveta Evrope leta 1949. A cilj le-tega nista politična

Evrope, saj to velja za začetek EU. Italija, Nemčija, Francija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg so tako leta 1951 ustanovile ESPJ. Leta 1957 so iste države ustanovile Evropsko gospodarsko skupnost. Prišlo je do prostotrgovinskega območja med državami članicami. Leta 1986 je Enotni evropski akt predvideval vzpostavitev skupnega trga, kar je pripeljalo do prostega pretoka blaga, storitev, kapitala in delovne sile, po čemer je EU še danes prepoznavna. Nato smo dobili skupno valuto. Vprašanje je, kako naj poteka razvoj EU naprej. Kako naj se spopade s pomanjkljivostmi, ki jih, glede na to, da je EU entiteta v nastajanju, ni malo. S tesnejšim sodelovanjem bi na političnem področju lahko omogočili enotno, hkrati pa bolj učinkovito vladanje oz. upravljanje. Seveda je to tesno povezano z evropsko identiteto in vprašanjem, kaj EU sploh je. Združevanje temelji na skupnih zgodovinskih in kulturnih značilnostih. Tu se pojavi vprašanje, ali smo se Evropejci sposobni povezati na višjem nivoju, ki ne temelji zgolj na pogodbi, ki so jo vlade podpisale. Iščanje skupnih značilnosti in vrednot je pogoj za federacijo. To pa ne pomeni, da bi se vsi narodi zlili v enega – evropskega. Pomeni le, da bi se poleg 'Slovenec sem', predstavil še kot Evropejec, kar smo zaradi majhnosti pogo-

sto že sedaj primorani. A to bi storili prostovoljno, ker pripadamo večji entiteti, katere se ne sramujemo.

Ob današnjih protestih se govori, da ljudje niso zadovoljni s sistemom, v katerem živijo. Da sicer ne vedo, kaj jih moti, imajo pa ti protesti globlji pomen. Morda pa je upravljanje iz EU alternativa, ki si jo ljudje želijo, pa se tega ne zavedajo. Seveda je pred tem treba spoznati EU kot celoto, njeno delovanje in pomanjkljivosti. Saj šele ko poznamo družbeni sistem, v katerem živimo, lahko nekaj spremenimo. In menim, da je osnovna pomanjkljivost protestov danes ravno nepoznavanje družbene sistema. Le majhen del protestnikov se zaveda, da imajo možnost spremeniti stvari na volitvah. Če ne kot volivci, pa kot kandidati ali sodelavci kandidatov. Daleč od tega, da zagovarjam vsa dejanja politične elite. Ampak pomanjkljivosti v družbenem sistemu bodo vedno prisotne, ker je le-ta sestavljen iz ljudi. Vprašanje je, ali se bomo pravočasno odzvali. In pravočasno se lahko odzovemo, ko vemo, kaj se dogaja, tudi ko imamo "kruha in iger". In če se tega zavedamo, nas ne sme biti strah vstopiti v novi družbeni sistem, ki temelji na demokraciji, saj imamo možnost spreminjati stvari že na začetku. Mogoče pa Evropa potrebuje svež začetek?

Marija Busija

državah Evrope' je bil Winston Churchill. Vzpostaviti je želel sodelovanje med evropskimi državami. Prvi odgovor na to je bila ustanovitev Sveta Evrope leta 1949. A cilj le-tega nista politična

pomen sodelovanja. Z Jeanom Monnetom sta leta 1950 pripravila Schumanov načrt, v katerem sta predlagala skupen nadzor nad premožjem in jeklom. Dan dogodka, 9. maj, je postal dan

Poseg nekdanjih slovenskih diplomatov povzročil incident z veleposlanikom ZDA

Namesto delovanja v korist Slovenije, nestrpnosti in sovražstva

Sodeč po marsičem od tistega, kar se dogaja v Sloveniji, je najbolj ponižana demokracija, civilizacijska, kulturna in politična vrednota. V njenem imenu na t. i. vseljidskih vstajah odstavljajo ljudi, ki so bili skladno z zakoni in po drugih merilih, preizkušeni in veljavni v vseh demokratičnih državah in parlamentarnih sistemih, izvoljeni na razne funkcije, in jih zamenjujejo s posamezniki, ki so vsični navdihovalcem ali pa organizatorjem omenjenih vseljidskih vstaj. Tiste svetnike mestne občine Maribor, od koder so se t. i. vseljidske vstaje razširile po vsej Sloveniji, ki vztrajajo na svojih položajih, pa skupine protestnikov obiskujejo kar na domovih in jih poskušajo prisiliti, da odstopijo iz mestnega sveta. Samo del politike se je kritično odzval na omenjene in druge primere izvajanja nove t. i. neposredne ljudske demokracije. V Dražgošah na Gorenjskem, kjer so proslavljali obletnico partizanske bitke, je govornik, zgodovinar prof. dr. Božo Repe, z odra poučeval prisotnega predsednika Slovenije Boruta Pahorja, kako naj presoja razmere v državi in se opredeljuje pri opravljanju svoje funkcije. Publicist Marko Crnkovič je v sobotni prilogi časopisa Delo, 19. januarja, dogodek v Dražgošah ocenil z besedami, "da je samo v Sloveniji možno, da si posameznik, ki je sam del levo usmerjene politične elite, dovoli na slavnostni prireditvi direktno v kših (obraz) polemizirati s predsednikom države". Politika se je šele po nekajdnevem obotavljanju odzvala s kritiko dogodka v Dražgošah. Še zmeraj pa je prezrtu poniževanje ustavnega sodišča, kjer se je predsednik tega najvišjega varuha ustave in pravnega reda, prof. dr. Ernest Petrič, morda tudi zaradi groženj in napadov nanj, izločil iz obravnave vloge nekdanjega mariborskega župana Franca Kanglerja, ki se je pritožil zaradi zavrnitve statusa svetnika v državnem svetu. Podpredsednik komisije za preprečevanje korupcije Rok

Praprotnik, ki je v prejšnji zaposlitvi kot časnikar dolgo obdobje objavljaj pogosto neresnične in žaljive članke o Janezu Janši, bi se najbrž moral iz etičnih in moralnih razlogov izločiti iz postopka, uperjenega zoper Janeza Janšo. A tega ni storil, kar imajo za enega najpomembnejših dvomov o verodostojnosti poročila komisije za preprečevanje korupcije. Morda je za razlagalce novega opredeljevanja demokracije dopustno, da so v dvigalu zgradbe nacionalne televizije nalepili letake z žaljivimi in sramotilnimi napisi o Janezu Janši. Ljudmila Novak, predsednica Nove Slovenije, krščanske in ljudske stranke, je bila edina iz političnega vrha, ki je opozorila na grozljivo ugotovitev, da v gonji zoper Janeza Janšo izrabljajo tudi njegovega komaj poldrugo leto starega sina. Filozof, prof. dr. Igor Pribac, podpredsednik volilnega štaba na predsedniških volitvah poraženega prof. dr. Danila Türka, pa nekako ležerno in ravnodušno izjavlja, da dvomi v psihično stanje in zdrav razum predsednika vlade. Predstavnik samozvane Skupine 29. Oktobar, ki je v Mariboru izvedla prvo t. i. vseljidsko vstajo, je na Vrhovno državno tožilstvo vložil kazensko ovadbo zoper Janeza Janšo in dejal, da bi morali predsednika vlade aretirati in zanj odrediti pripor. Privrženci in nasprotniki Janeza Janše, ki izhajajo iz obeh ideoloških in političnih taborov, levega in desnega, se medsebojno obtožujejo in širijo svoje razlage o razmerah v Sloveniji v pismih, ki jih pošiljajo prijateljem, somišljenikom in raznim organizacijam v Evropi in zunaj nje, "zato ker svojih razlag in stališč v lastni državi ne morejo uveljaviti". Klub nekdanjih slovenskih vele-

poslanikov pa je napravil potezo, ki se je sprevrgla v diplomatski incident. Ameriškega veleposlanika Josepha Mussomelija je v ostro napisanem pismu, v katerem se sklicuje tudi na nikjer dokazano podporo vseh Slovencev, obtožil, da se vmešava v slovenske notranje zadeve. Z veleposlaništvom so odgovorili, da veleposlanik ZDA vsak dan prejema prošnje medijev za pogovore in izjave, on pa se nanje odziva. Hkrati so

Joseph Mussomeli

deluje tudi predsednik države Borut Pahor. Ljubljanski nadškof, metropolit in predsednik Slovenske škofovske konference, msgr. dr. Anton Stres, je v izjavi z naslovom Politična kriza ogroža našo skupno prihodnost zapisal, "da po tem, ko je vse kazalo, da smo stopili na pot gospodarskega okrevanja in družbene stabilizacije, so čez noč postali ogroženi napori in dosežki vladne koalicije. Zato pozivamo vse politične dejavnike, ki v teh dneh sprejemajo usodne odločitve, da postavijo skupno dobro državljank in državljanov ter vse narodne in politične skupnosti na prvo mesto in takoj poiščejo takšen izhod iz krize, ki bo ohranjal dosežene reforme in jih razvijal naprej v začetni smeri. Edino to nas lahko izpelje iz negativnega stanja, ki je nastalo kot posledica dve desetletji trajajočega, a le deloma uspešnega prehoda Slovenije iz totalitarne družbene ureditve v demokratično, pravno varno in socialno pravično državo". Poročilo komisije za preprečevanje korupcije, ki je glavni povzročitelj krize, največje v dosednji zgodovini Slovenije, bo zagotovo predmet šte mnogih analiz, obravnav in mnenj. Zaradi razgretih, celo dramatičnih političnih razmer in strasti, ki se zdijo neobvladljive, se sesujata, razkrajata vlada in parlament. Vse kaže, da bodo kot najnujši ukrep za vsaj delno izboljšanje razmer v Sloveniji potrebne predčasne državnozbornske volitve. V javnosti in tudi v politiki pa sočasno s krizo vlade odmevajo izjave ljubljanskega nadškofa in metropolita msgr. dr. Antona Stresa o zelo aktualni temi v tem času. V pogovoru za ljubljanski časnik Dnevnik je dejal, "da pozivi k odstopu Zorana Jankovića in Janeza Janše za zdaj niso utemeljeni. Sodišča so namreč edino pristojna, da raziščejo in ugotovijo naravo in tezo njima očitane nezakonitosti. Protikorupcijska komisija pa ni tako sodišče".

Marijan Drobež

Vladna kriza se še razpleta Ura resnice

Sloveniji se obeta nov vróč teden vladne krize. Premier Janez Janša je dalj časa odlašal z uradno izjavo svojim koalicijskim partnerjem, a so zato poskrbeli njegovi strankarski kolegi, pa tudi sama stranka, predvsem v tvitih. Neurande reakcije so bile povsem pričakovane: Janša ne odstopa, kvečjemu bo šel po zaupnico v parlament. Če zaupnice ne dobi, bo to odgovornost partnerjev, ki so mu odtegnili zaupnico. Do zaprtja redakcije pa uradnega pojasnila slovenskega premierja o svojih namerah še nismo dočakali. Predčasne volitve tako postajajo vse bolj možna opcija, čeprav bi bila to za Slovenijo najslabša rešitev, ker prinaša kar nekaj mesecev "institucionalne anarhije".

Zakaj Šušteršiča za mandatara

Zaradi številnih ultimatumov, ki so jih Janši postavili vladni partnerji, je preživetje sedanje vlade dejansko nemogoče. Stanje slovenskih javnih financ bi sicer narekovalo kontinuiteto vladnega dela. Teoretično bi lahko vladna koalicija to dosegla tudi brez Janše na mestu mandatara. A tre-

ba je videti, ali to odgovarja vsem koalicijskim partnericam. Glede na dosedanje delo vlade bi ena od možnih rešitev bilo napredovanje finančnega ministra Janeza Šušteršiča na premiersko mesto. Razlogov za to potezo je več. Šušteršič je dejansko po pomembnosti drugi človek Janševе vlade po premierju. Vse pomembnejše reforme so dobile obrise v njegovem ministru (tukaj gre sicer izpostaviti še projekte ministra za delo, družino in socialne zadeve Andreja Vizjaka). Pa tudi usmeritev v varčevalno gospodarsko politiko je posledica ne samo pritiska Nemčije, ampak tudi njegove klasično-liberalne formacije na ekonomskem področju. Šušteršič ima tudi dobre zveze z liberalnimi ekonomskimi krogi v ZDA, kar je znal v tem mandatu včasih tudi izkoristiti: v mislih imam zadnjo izdajo obveznic v višini 2,5 milijarde evrov, ki jo je Šušteršič uspešno spravil na ameriški trg (takrat je bila cena zadolževanja na evropskem trgu za Slovenijo neizmerno visoka). Te ameriške zveze bi Slovenija lahko še potrebovala: med vrsticami je v zadnjih izjavah to potrdil tudi ameriški veleposlanik v Ljubljani, Joseph Mussomeli.

Vprašanje bi ob tem seveda bilo, kako bi Šušteršič kot morebitni novi premier in član Virantove DL lahko sodeloval z SDS, ko pa je bil ravno Virant prvi koalicijski partner, ki se je odrekel Janši. Večjih težav pa tudi tukaj ne bi smelo biti: Šušteršič se v strankarske spore med Virantom in Janšo ni vključeval, nasprotno, doslej je s premierjem vedno deloval dokaj usklajeno. Prednost njegovega imenovanja na mesto premierja bi torej bilo nemoteno nadaljevanje dela, ki si ga je vlada zastavila. In to brez vmesnih obdobj "anarhije" ali ustvarjanja napetosti v Evropi. Finančno ministrstvo bi pri tem lahko prevzel sedanji predsednik odbora za finance Andrej Šircelj, poslanec SDS, ki je bil v lanski predvolilni kampanji najresnejši kandidat za finančnega ministra pred Šušteršičevim vstopom v politiko. Če odleti Janša kot premier, naj Jankovič odide iz mestne hiše

Medtem ko se zagonetka okoli vladne krize še kar vleče, pa je naenkrat vse potihnilo okoli drugega "obtoženca", Zorana Jankovića. Tako kot smo že zapisali prejšnji teden, se je Jankovič formalno odpovedal funkciji predsednika stranke: njegova namestnica bo do nadaljnjega poslanka Alenka Bratušek. Ni se

pa odpovedal drugi funkciji, stolčku v ljubljanski mestni hiši. In dejstvo, da so javnost in mediji na to pozabili, kaže na dobršno mero dvoilčnosti. Razlogov za Jankovičev odstop je namreč v poročilu KPK več kot za odstop Janše. Prvič, ker je bilo dohodkov nepojasnjenega izvora pri Jankoviču desetkrat več. In drugič, ker se je pri najbolj izpostavljenih in najbolj čudnih transakcijah posluževal prav svoje institucionalne funkcije ljubljanskega župana. KPK mu namreč očita, da je del nepojasnjene vsote pristal na Jankovičevem bančnem računu po verzižnem spletu transakcij, ki so vključevale tudi mestno občino Ljubljana (MOL) in družbo Grep, graditelja Stožic (objekta, ki je nastal v javno-zasebnem partnerstvu z MOL). Jankovič ostaja na svojem mestu. Spomnimo, da je kot ljubljanski župan v preteklosti tudi že "pomagal" pri spremembi namembnosti nekaterih spornih zemljišč, kjer sta "prstne odtise" za sabo puščala tudi sinova. Skratka, veliko je indicov, zaradi katerih bi moral Jankovič odstopiti tudi kot ljubljanski župan.

Ura odločitve

V trenutku, ko prebirate članek, je politična kriza v Sloveniji najbrž že dobila nekoliko jasnejše

Kratke

Prihaja zimski Festival Panč

Festival stand-up komedije Panč je postal v Sloveniji že prava stalnica in se že četrtič vrača tudi v svoji zimski različici. Dva večera zapored se bodo gledalci lahko zabavali ob domislicah desetih izbranih komikov iz Slovenije, Hrvaške, Srbije in Kanade. Panč bo že drugo leto zapored potekal v času velikega kulturnega praznika, 8. in 9. februarja, in to v hramu kulture, Cankarjevem domu. Program bo tudi letos zelo pester. V goste bodo prišli: iz Kanade ekstravagantni "globetrotter" Daniel-Ryan Spaulding, ki je v letu 2012 zbral preko 300 nastopov v štiridesetih mestih v kar šestnajstih državah, iz Zagreba Marina Orsag in Pedja Bajović, iz Beograda tamkajšnji as Srdjan Jovanović, eden vodilnih in sploh prvih komikov iz Srbije, ki je slovenske gledalce nazadnje navdušil na poletnem Panču 2011, Pedja Bajović iz Seattla, kjer se je udeležil prestižnega tekmovanja komikov in pustil močan vtis ter zbral kar nekaj nastopov tako po ZDA kot Kanadi. Med slovenskimi komiki bosta redni stalnici festivala, trenutno zelo vroča Tin Vodopivec in Perica Jerković, posebnost festivala pa bo nastop legendarnega vsestranskega igralca Janeza Hočevarja Rifleta. Kot je v navadi vsako leto, bosta na festivalu tudi letos dobila priložnost dva manj uveljavljena komika, ki pa sta si s svojim delom in trudom prislužila povabilo organizatorjev. Letos bosta to Stefan Šumanac - Šumi in Mirza. Vstopnice so že v prodaji pri blagajni Cankarjevega doma. Cena: 13 evrov in 11 evrov za mlade in upokojence. Na dan festivala 16 evrov. Ob nakupu dvodnevne vstopnice 10% popusta. Več informacij na www.festivalstandupkomedije.si

JSKD RS za kulturne dejavnosti / Revija pevskih zborov Goriške 2013

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Območna izpostava Nova Gorica, prireja tridnevno Revijo pevskih zborov Goriške v petek, 25. januarja 2013, ob 20. uri, v soboto, 26. januarja 2013, ob 18. uri, v nedeljo, 27. januarja 2013, ob 18. uri, v Kulturnem domu Deskle. Revija pevskih zborov Goriške, ki že tradicionalno poteka v omenjenem Kulturnem domu, bo v treh zaporednih koncertnih večerih imela v gosteh 27 zborovskih sestavov oz. 560 pevki in pevcev, ki bodo izvedli 81 skladb. Na reviji, poleg Primorske poje, eni večjih pevskih manifestacij na Goriškem, bodo svoje nove programe predstavili ženski, moški, mešani pevski zbori in večji ter manjši vokalni sestavi. Občinstvo bo deležno pisane palete slovenskih umetnih in ljudskih pesmi, kot tudi repertoarjev iz svetovne

Vokalna skupina Vinika z zborovodkinjo Franko Žgavec

zakladnice zborovske literature. Programi nastopajočih vsebujejo tako sakralno kot profano zborovsko literaturo. Med nastopajočimi zbori so tudi MePZ Rado Simoniti Dobrovo, ki bo pod vodstvom Patrica Quaggiata zapel v petek, in Vokalna skupina Vinika z zborovodkinjo Franko Žgavec ter Oktet Rožmarin pod vodstvom Zulejke Devetak, ki se bosta udeležila revije na sobotnem koncertu. Tridnevno Revijo pevskih zborov Goriške bo v umetniško - strokovnem pogledu spremljala strokovnjakinja s področja zborovske glasbe Maja Čilenšek. Strokovna spremljevalka revije po nastopu z vsakim zborovodjem in umetniškim vodjem bo opravil temeljito analizo izvedenih skladb. Dela strokovnega spremljevalca pa ne gre enačiti z delom žiranta, saj strokovni spremljevalec zborom svetuje in jih vzpodbuja za nadaljnjo kakovostno umetniško rast. Prsično vabljeni na praznik petja v Deskle! Vstopnina: 5 evrov za posamezni koncert.

Ljubljana / Okrogla miza o Cirilu Kotniku

Študijski center za narodno spravo in Svetovni slovenski kongres vabita na okroglo mizo z naslovom "Ciril Kotnik, bodoči slovenski pravičnik". Potekala bo v ponedeljek, 28. januarja 2013, ob 11. uri v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa, Cankarjeva 1/IV, v Ljubljani. Sodelovali bodo časnikar in publicist Ivo Jevnikar, upokojeni diplomat Ivan Martelanc in zgodovinar mag. Renato Podbersič. Ciril (Ciro) Kotnik (Ljubljana 1895 - Rim 1948) je bil slovenski diplomat, ki je več kot dvajset let deloval na veleposlaništvu Kraljevine SHS oz. Jugoslavije v Rimu. Med drugo svetovno vojno je opravljal službo diplomatskega predstavnika jugoslovanske begunske vlade pri Sv. sedežu in je tako smel ostati v Rimu. Aktivno je deloval v prid preganjanim Judom in protifašistom, zato ga je oktobra 1943 aretirali gestapo. Zveza italijanskih judovskih občin mu je leta 1955 posmrtno podelila zlato kolajno. Potekajo priprave za priznanje njegovega statusa pravičnika med narodi, za zasluge pri reševanju Judov med holokavstom. Dogodek je organiziran ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta.

podobe: v torek pozno zvečer (po koncu redakcije) je namreč zapadel rok, ki ga je Virant postavil Janši za odstop. Za sredo pa je bila napovedana tudi splošna stavka javnega sektorja, usmerjena predvsem proti rezanju plač (predvideno v višini 5 odstotkov): gre za ukrep, ki je bil sprejet v proračunu za leto 2013 in je bil tudi že potrjen v DZ s široko večino. Pogajanja s sindikati za prekinitve stavkovnih namer so vseskozi potekala, na vladni strani jih je vodil minister za javno upravo Senko Pličanič iz vrst DL.

Morebiten izstop DL iz vladne koalicije bi avtomatično pomenil tudi odstop obeh Virantovih ministrov, Pličaniča in Šušteršiča: to bi dejansko prineslo velike spremembe pri glavnih vladnih pogajalcih s socialnimi partnerji in pri ustvarjanju nadaljnjih vladnih politik. Pa se tako vrnemo na začetek: ali si Slovenija res želi popolno blokado v času, ko bi bilo potrebno smotno in brez oklevanja zapirati reformna poglavja v boju proti finančni in dolžniški krizi?

Andrej Černic

Koledniki so obiskali Števerjan in druge vasi

Prišli smo mi, Kralji Trije!

Na praznik Sv. treh kraljev, 6. januarja 2013, so že pred nekaj leti mladi fantje, ki želijo ohranjati živo v spominu stare navade, obudili koledovanje, ki je bilo nekoč razširjeno tudi po naših vaseh. Tudi letos se je šest postavnih števerjanskih fantov, Gabrijel Lango, Matija Corsi, Jernej Terpin, Danjel Hlede, Fabijan Mužič, Elija Mužič, Damjan Klanjšček in Jurij Klanjšček, zmenilo, da se bodo na praznik Gospodovega razglasenja razdelili v dve koledniški skupini in obiskali briške domačije. Obkleli so razkošna oblačila in bogata pokrivala, ki jih je kot vselej skrbno in natančno, s posebno paznjo na vsak detalj, pripravila v ljubiteljskih gledaliških krogih dobro poznana, spretna šiviljska roka, Snežica Černic,

in se odpravili na obhod vseh hiš v Števerjanu in tudi nekaterih v goriški občini. Udeležili so se sv. maš v Števerjanu, Podgori, Pevmi, Podsobotinu - tu so

še posebno razveselili starejše ljudi, ki bivajo v domu za ostarele - in na Cerovem. Pri vsaki domačiji so zapeli staro koled-

niško pesem, ki se prenaša po ustnem izročilu iz roda v rod in se začne s stih: *Skoz to zvezdo smo spoznali, / da je rojen Judov kralj. / Prišli smo Sveti Trije Kralji iz jutrovih dežel. / Mesijo smo iskali po mestu Betlehem. Po tem lepem pevskem pozdravu in kratkem pogovoru z domačimi so po prejemu daru zapeli še: Lapuo ste nam darovali / daruj Vam Buoh in Marija / in vsa nebeška Družina / za Svete Tri Kralje, če tuo želite, / nej Vam pomaga Jezus!* Vsako obiskano hišo so "blagoslovili" s kadiplom in na vhodna vrata napisali 20+G+M+B+13, to so leto obiska 2013 in začetne črke imen Gašper, Miha, Boltežar. Pri vseh obiskanih hišah so jih lepo sprejeli in jim dali kak prispevek. Nabrani denar so dobrosrčni koledniki darovali v dobre namene. Letos so izbrali združenji Bambini Chirurghi del Burlo in Spyraglio iz Gorice; prvemu so namenili 500 evrov drugemu pa 1300 evrov. Mladim fantom, ki jim ni bilo žal prostega časa na praznični dan porabiti v tako plemenite namene in s tem tudi obujati nekoč zelo zakoreninjeno in občuteno šego, naj gre iskrena pohvala.

IK

Ob nedavni raziskavi Nemci imajo več kot 8000 ton zlata

Nemci imajo doma očitno prave zaklade. Zasebniki v Nemčiji namreč posedujejo 8000 ton zlata, je pokazala študija visoke šole Steinbeis iz Berlina in concerna Heraeus Holding. Podatek kaže, da so Nemci več denarja naložili v zlato kot v delnice, polovica pa jih zlaht-

no kovino hrani kar doma. Največji delež Nemcev je sicer v zlato vložilo v obliki palic, na bančnem okencu in plačali z gotovino. Tretjina zasebnikov v Nemčiji je zlato kupila kot del daljnoročne naložbene strategije. Obetajo si dvome-

stne obresti, skoraj vsi pa so svojo naložbeno odločitvijo zadovoljni. Več kot polovica pričakuje, da se bo privlačnost naložb v zlato še zvišala. Raziskava je pokazala še, da se je priljubljenost zlata zvišala v luči gospodarske negotovosti. V raziskavi je sodelovalo 2000 ljudi, starejših od 18 let.

Ad formandum

Tečaj o tehnikah promocije območja

Na razpolago so še prosta vpisna mesta za tečaj Referent za promocijo teritorija, ki ga Ad formandum v Gorici prireja za odrasle brezposelne osebe s stalnim bivališčem v Furlaniji - Julijski krajini. Tečaj predvideva 490 ur, od teh dva meseca delovne prakse v podjetjih, ki poslujejo v turističnem sektorju. Izbor bo v petek, 15. februarja 2013.

Referent za promocijo območja in sprejem gostov skrbi v prvi vrsti za organizacijo gostinskih in turističnih storitev v hotelskih recepcijah, agencijskih poslovalnicah, v informacijskih uradih; temeljna naloga je informiranje o turističnih zanimivosti območja. Poleg teorije sta predvidena tudi dva

meseca delovne prakse v hotelih, resortih in turističnih poslovalnicah iz goriške pokrajine. "Za uspešno opravljanje dela je nujno potrebno poznati osnove marketinga, še zlasti novjših marketinških oprijemov, ki jih bodo tečajniki spoznali in uporabili na praktičnem primeru", pravi Majda Klanjšček, ki na Ad formandumu skrbi za izvajanje programov na goriškem sedežu. "Tečaj je odlična priložnost za pridobitev specifičnih kompetenc in posledično obogatitev lastnega poklicnega življenjepisa", poudarja Klanjščkova. Tečaj je brezplačen, financira ga Evropski socialni sklad. Več informacij na spletni strani www.adformandum.org in na socialnem omrežju Facebook.

Ameriška obveščevalna služba na Slovenskem med 2. svetovno vojno

Prikriti odpor

Ob koncu leta 2012 je bila predstavitev knjige Blaža Torkarja z naslovom *Prikriti odpor*. Knjigo, ki ima 303 strani, je izdala in založila Mohorjeva založba v Celovcu. Avtor je knjigi dal podnaslov *Ameriška obveščevalna služba na Slovenskem med drugo svetovno vojno*. Morda bi bil naslov in podnaslov knjige drugačen in bolj celovit. Blaž Torkar je leta 2010 doktoriral na Oddelku za zgodovino Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem s temo *Ozadje delovanja misij ameriške obveščevalne službe OSS v Sloveniji v obdobju 1943 - 1945*. Bil je aktiven pri postavitvi številnih razstav Vojaškega muzeja Slovenske vojske. Raziskoval je v številnih slovenskih, italijanskih, srbskih, britanskih in ameriških arhivih. Zato mu je tudi v tej knjigi uspelo zbrati številne informacije in podatke za omenjeno knjigo. Njegova najnovejša knjiga predstavlja doslej najbolj poglobljen prikaz delovanja ameriške tajne službe na slovenskem ozemlju med drugo svetovno vojno. Gradivo za knjigo je črpal iz domačih in tujih virov, zato je ta knjiga strokovno in znanstveno utemeljena, je privlačna za vsakdanje branje, tako za širši krog bralcev kakor tudi za strokovnjake, ki se ukvarjajo s tovrstno literaturo in raziskovanjem. Avtor je podrobno prikazal

ameriške obveščevalne službe in potek druge svetovne vojne ter nabor in urjenje ameriških in drugih obveščevalcev. Na razumljiv način je prikazal ZDA in približevanje vojne v Jugoslaviji ter aprilsko zasedbo Jugoslavije leta 1941. Uspelo mu je predstaviti zahodne zaveznike in politični razvoj dogodkov v

Američani so imeli samostojno misijo pri Titu oz. njegovem štabu. Avtor je v knjigi dodal in opisal prve ameriške baze v severni Afriki in pobude za delovanje v Jugoslaviji, vključno z urjenjem ameriškega osebja za spust v Jugoslavijo. Zanimivo je njegovo razmišljanje o

povojnih slovenskih mejah in številnih misijah med slovenskimi partizani, vključno za prodor v Avstrijo preko slovenskega ozemlja. Za naše območje so zanimive ameriške in angleške misije na Primorskem in Videnskem, vključno z analizo ameriških obveščevalnih poročil iz Slovenije. V zadnjem delu knjige je dr. Torkar dodal še problematiko OZNE in slovenske padalce ameriških misij. Knjiga zajema v zadnjem delu zanimivo kronologijo dogodkov od leta 1939 do maja 1945, s poudarkom na dogodke in borbe na Primorskem. Ravno

Jugoslaviji, vključno s Teheransko konferenco in spremembo politike zahodnih zaveznikov do Jugoslavije. Razumljivo je opisal sporazum Tito - Šubašić ter zaostretev odnosov med zahodnimi zaveznicami in partizani. ZDA in Anglija sta veliko pomoči pošiljali v Jugoslavijo, kakor tudi nudili pomoč in častnike za zvezo.

tako je koristno in praktično imensko kazalo, s pomočjo katerega poiščemo posamezna imena in dogodke, ki so navedeni v tej zgodovinski knjigi. Prav zaradi tega je ta publikacija izredno zanimiva za mlajše in starejše občane, da si lahko obogatijo znanje o dogodkih med drugo svetovno vojno.

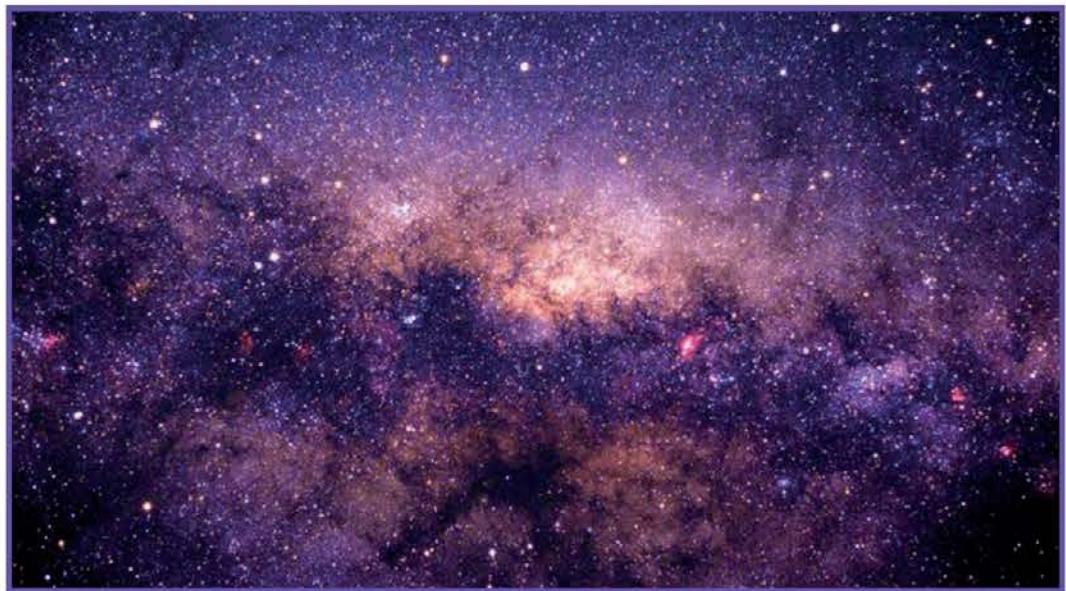
Gabrijel Devetak

Izsledki študije centra za astrofiziko Harvard-Smithsonian V Rimski cesti naj bi bilo 17 milijard planetov velikosti Zemlje

V galaksiji Rimski cesta je vsaj 17 milijard planetov v velikosti Zemlje, najverjetneje pa jih je še veliko več, je pokazala študija centra za astrofiziko Harvard-Smithsonian. Odkritje precej povečuje možnosti za najdbo planeta, podobnega Zemlji. Raziskovalci so s pomočjo vesoljskega teleskopa Kepler ocenili, da okoli 17 odstotkov zvezd v naši galaksiji

dneh ali manj. Planete so iskali s pomočjo mini mrka, ki nastane, ko se planet pomika pred zvezdo. Meritve so morali popraviti na dva načina: izločili so nebesna telesa, ki potujejo mimo zvezde, pa niso pravi planeti, ter ocenili, koliko je planetov, ki jih z merjenjem niso zaznali. Ugotovitve, ki so jih predstavili na 221. srečanju ameriškega astronomskega

tun (dva- do štirikratna velikost Zemlje), ki kroži po orbiti 250 dni ali manj. Večji planeti pa so precej redkejši. Le okoli tri odstotke zvezd ima velik Neptun (štiri- do šestkratna velikost Zemlje), pet odstotkov pa ima plinskega velikana (šest- do 22-kratna velikost Zemlje) z orbito 400 dni ali manj. Sicer pa so iz Nase sporočili, da so s pomočjo Keplerja pre-

kroži planet, ki je po velikosti podoben Zemlji. V galaksiji Rimski cesta se sicer nahaja okoli 100 milijard zvezd. Raziskovalce so zanimali planeti v 0,8- do 1,25-kratni velikosti Zemlje, ki svojo pot okoli zvezde opravijo v 85

zdrženja v Kaliforniji, kažejo še, da ima približno četrtna zvezd v naši galaksiji t. i. super Zemljo - planet v 1,25- do dvakratni velikosti našega planeta, ki zvezdo obkroži v 150 dneh ali manj. Enak delež jih ima mini Nep-

poznali 461 novih morebitnih planetov. Štirje od njih so manj kot dvojne velikosti Zemlje, njihova orbita pa poteka v takšni oddaljenosti od zvezde, kjer je mogoča tekoča voda, s tem pa tudi življenje.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittorio-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittorio-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittorio-Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glas. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi leteh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 22. januarja, ob 14. uri.

Križi in težave ob zapadlem snegu

V brk vsem tistim, ki ljubijo snežno idilo

O koli polnoči z možem izklopiva televizijo, nastaviva budilko, jaz pa peljem ven še psa. Nič hudega sluteč, natakem povodec terierki in grem z njo na vrt. Pa sem takoj slabe volje. Čeprav je ves večer deževalo in sem upala, da ne bo hudega, je zunaj že belo, sneži in piha kot za stavo. Vseeno zmaga moja pozitivna stran, pogledam še na cesto za hišo in se polna upanja vrnem v objem tople peči. Saj se ne bo oprijelo cestišča, sem skoraj vesela, pretoplo je.

Ob petih se oglasi budilka, vem, da me čaka naporen dan: že ob pol devetih morava biti z možem v Trstu. Še prej pa morava naložiti v našo lončeno peč nekaj polen in jih pokuriti. V nekaj sekundah sem pri oknu, nekam preveč svetlo se mi zdi zunaj, nekako preveč belo... Groza, vse živo na našem vrtu se nagiba pod težo snega, še naletava, burja pa ga vrtinči in nalaga v zamete. Ledene sveče visijo s sosedove nove strehe. Saj se ne bo dalo premakniti avta, pomislim, že gledava in razmišljava z možem. Ne da se nikamor, sva zaskrbljena, in ker naju zebe, zlezava nazaj v posteljo.

Spanca ni od nikoder, preganjajo me misli in obveznosti. Ždim in poslušam, če mimo zapelje kak avto. Tišina, samo znanec, ki dela pri Iskri, se odpelje s kamionom. Torej se vendarle da, skočim pokonci in prebudim še moža. Morava dol, čakajo nas, saj bodo

vendarle plužili.

In že sva v vrtincu jutranjih priprav. Pospraviva posteljo, nakrmiva domače živali in divje ptice, ki se v obupu zadržujejo pod oknom, zapreva peč, ker je v njej žerjavica, ki obeta toploto, in že hitiva ven z dokumenti, torbami in psičko Nino, ki naj bi šla z nami v Trst. A pri dvoriščnih vratih je najine poti že konec. Led je popolnoma prekril ključavnico in kljuko, celotna vrata so dobesedno prilepljena na hišni zid. Vrneva se v hišo, v naglici iščeva alkohol in daljše strgalo. V ledeni burji in mrazu začneva boj proti zmrzali, v upanju, da se bodo vrata vendarle odprla. Po desetih minutah prerekanja, skakanja in raznovrstnega taljenja, jih moj mož z brco odpre in sva zunaj, pri avtu. A upanja, da bi pravočasno prispela v Trst ni več veliko: avto, se pravi šipe, ključavnica in vse ostalo, je popolnoma zaledenelo, cesta tudi, kaže, da je čez noč nihče ni plužil. Na Kržadi, kjer imava parkirano mojo staro, za take dneve najbolj pripravno Felicijo, je še veliko drugih voznikov, ki poklapano stojijo ob svojih zaledenelih jeklenih konjičkih ter z nogo brcajo v debelo skorjo na cestišču. Nič ne bo, veva, ko vidiva, da je ura že čez osmo, adijo uradi, zobozdravnik in moja uboga mama, ki naju čaka sama doma.

Po mrzli brozgi capljam nazaj do doma, pokličem mamo, da ji povem, da nas ne bo. Zobozdrav-

nika bom klicala pozneje, kajti nikogar ni še v ambulanti. Mama je obupana, plinska peč ji je odpovedala, mraz je in ne ve, kako bi si pomagala. Zaman

sprašujem, ali pozna kakega tehnika, ki bi popravil peč. Midva ne moreva do nje. In že imam v rokah italijanski "mobi", ki sva ga morala nabaviti ravno zaradi mame, iščem signal, ki ga v hiši seveda ni, in čez sneg in brozgo vsa premražena spet capljam proti višjim legam. Nekje blizu cerkve končno ujame signal, mrzimi me, a vztrajam, ker me skrbi mama v mrazu. Na prvi številki ne vedo, kako bi pomagali, tudi socialne delavke ne poznajo nikogar, ki bi peč popravil. Iščem, medlujem, gledam zaledenelo cestišče in mislim na mrzlo stanovanje v Trstu, kjer je moja mama sama. Končno najdem pri družbi

Ater nekoga, ki bo na kraj poslal nekega delavca. Upamo, da mu bo uspelo prižgati peč. Medtem sneži, še vedno sneži in meni je mraz, ker sem šla iskat signal brez jope.

Z možem sva se že vdala v usodo, pokličeva še zobozdravnika, ki na srečo vse skupaj razume, tudi z Opčin so se težko pripeljali do mestnega središča. Dobimo nov termin, seveda šele čez dva tedna. Mož je je obupan, ker ima zlomljen zob, in seveda sam pri sebi nerga čez "zimsko idilo". Saj

pada moja obutev in moje življenje, to je res težko primerjati idili.

Ostaneva doma in čaka nas rutinsko delo ob sneženju. Najprej pokličem nekaj starejših sosed. Ena bi rada kruh, druga je v skrbeh, ker ji je zaledenela ključavnica. Takoj sva tam, spotoma v marketu povprašava še po soli za posipanje, a je nimajo več, tistih nekaj vreč so v dveh minutah pokupili naši sovaščani. Ko sta sosedki zadovoljni, ubogemu možu stisnem v dlan lopato za kidanje in začne se dolga trnova pot od hišnih vrat pa do dvoriščnih, od dvoriščnih do parkirišča in od tod do glavne ceste. In seveda mimo dveh sosed, ki si sami ne moreta pomagati. Sama poiščem v kuhinji vso sol, ki je na razpolago, in jo stresem v vrečo. Upajmo, da bo dovolj za pot iz parkirišča, tako da ne bo čez noč poledenela in se bomo vsaj jutri lahko odpeljali.

Mož v snegu, ki že prehaja v dež in moči ter ledeni obnem, vdano kida pot iz hiše, moker je in zebe ga, tako da skuham čaj. Ko bomo imeli prehod, bomo spravili izpod snega še oba avtomobila, upamo, da bo do poznega popoldneva vse nared. Medtem se brozga že topi, pred vrati je ogromna luža, s strehe kapa kot za stavo,

drevesa pa se počasi vračajo v svoj položaj. Vejo, ki je rasla nad nadstreškom, je polomilo, tako da s kleti potegnemo še lestev in jo dokončno obrežemo, da v burji ne bo poškodovala strešnikov.

Medtem ko mož kida, sama še pometam pred hišo in sušim pločnik, da se ne bi delal led. Želim si, da bi bil že večer in bi bilo vse mimo, mika me topla peč, v grlu pa me ščemi, bojim se, da je na udaru viroza. A spet, se smeje mož. Vsako leto, ko sneg pobeli našo hišo, dobim namreč virozo. Ni kaj, verjetno gre za odpor do bele idile.

Medtem ko si ob ognju sušim razmočene noge, obešam nogavice in pijem čaj, se sprašujem, kaj je v tem tako lepega, da ti sredi tedna vreme prekriža načrte in da po večurnem boju z brozgo, ledom in nečim, kar naj bi pač spominjalo na sneg, ležeš v posteljo z bolečim grlom in zamašenim nosom. Morda ni nič poezije več v meni, da mi ples snežink ne seže do srca, a prisežem vam, da je moja idila čisto drugačna. Idila mojih sanj je tam ob vodi, pri tridesetih stopinjah in pod žgocim soncem, ki poživljajoče greje ude in srce, medtem ko škržati pojejo pesem o poletju. O snegu pa komaj kaka sled na oddaljenih dvatisočkah.

Suzi Pertot

S 3. strani

"Vsi bi si morali prizadevati ..."

Dejstvo, da imamo na teh parlamentarnih volitvah kar štiri različne slovenske kandidate, samo posebej zagotovo ni pozitivno, še manj pa bo pozitivna slika sredi meseca marca, ko bomo preverjali število in imena slovenskih kandidatov za deželne volitve in ponovno ugotavljali, da jih bo večina le nosila vodo na mlin svojim italijanskim kolegom. Slovencem, tistim maloštevilnim, ki pa imajo realno možnost izvolitve, bodo preprosto odžirali nepotrebne glasove in osebne preference. Ocenjujem, da to ni nikakršna pametna politika, pač pa je, nasprotno, nespametna, če je res, da bi si morali, kot vsi govorimo, prizadevati za učinkovitost in uspešnost svojega političnega delovanja. Seveda je potrebno spoštovati našo različnost in pluralnost, ne moremo pa si prikrivati dejstev: ko bomo 22. aprila popoldne prebrali imena izvoljenih deželnih svetnikov, utegne biti seznam slovenskih izjemno kratek, v hipu pa bodo izginila vsa številna imena kandidatov, ki so v volilni kampanji le opravili nalogo prinašalcev vode ostalim, italijanskim izvoljenim svetnikom.

V manjšini torej potrebujemo, po moji oceni, tudi neko politično strategijo, ki bi morala biti skupna. Prizadevanje za izvolitev dveh slovenskih parlamentarcev, npr. po enega za vsako zbornico, in izvirajočih iz obeh različnih političnih duš naše manjšine, bi lahko bila pametna strategija neke narodne skupnosti, ki je sicer pluralna in pisana. Zagotovo je to boljše politična strategija kot pa izključno poskus onemogočanja političnih tekmecev, z rezultatom, da obe strani potegneta krajši konec.

Tudi na deželni ravni bi bilo mogoče, po mojem, v naši skupnosti doseči neki dogovor, ki bi omogočal izvolitev vsaj minimalnega števila slovenskih deželnih svetnikov, kar pa predpostavlja voljo in željo po resničnem in odkritem dogovarjanju in predvsem politično modrost, za katero pa ne vem, ali je imamo dovolj, in to vsi skupaj.

Zagotovo pa politična modrost in smisel za državo ne domujeta v naši matični državi Sloveniji, kjer je postalo očitno, da citiranega smisla za državo oz. "Senso dello Stato", kot ga definirajo Italijani, pravzaprav skoraj ne poznamo! Ne razumemo in ne znamo presoditi, kje so meje politične tekme ali, če želimo, političnega boja in kje se začne obči interes države oz. nacije in njenih prebivalcev. Slovenija danes tvega politično krizo in predčasne volitve, ki jo lahko sedaj, ko je na teži poti sprejemanja najmanj popularnih ukrepov za izhod iz krize in težavnega ponovnega pridobivanja zaupanja svetovnih finančnih trgov, lahko stane - kot pravi nekdanji gospodarski minister Lahovnik - najmanj pol milijarde evrov, ob približno 8,5 milijard evrov težkem državnem proračunu. Bojimo pa se, da bo ta številka lahko še krepko narasla, če bo do krize in do predčasnih volitev, kot kaže, res prišlo. In če pogledamo konkretno vsebino očitkov Protikorupcijske komisije predsedniku vlade, se mi zdi, da je marsikdo v Sloveniji dokončno izgubil smisel za razsodnost, smisel za državo pa itak malokdo v Sloveniji sploh ima.

Res je treba spoštovati ugotovitve državnih organov, spoštovati državne institucije itd., ne mo-

rem pa se znebiti neprijetnega občutka, da gre danes predvsem za to, da se iz slovenske politike dokončno izloči protagonist, ki je odločilno zaznamoval nastanek naše samostojne države in njeno 20-letno mlado, morda še premalado, demokracijo.

Izražam torej lahko le upanje, da bo prevladala modrost, pravi smisel za državo, ki ga skorajda v Sloveniji ne poznamo, in smisel za skupno dobro. Slovenci smo v svoji zgodovini že dokazali, da ko gre zares, znamo stopiti skupaj. Upam da bo tudi tokrat tako. Dovolite mi še, da se ob koncu zahvalim vsem, ki so pripomogli k organizaciji nocojšnjega prijetnega snidenja, predvsem goriške pokrajinskemu tajniku Julijanu Čavdku in celotnemu pokrajinskemu vodstvu naše stranke v Gorici, števerjanskim mladini, predsedniku goriške pokrajine Gherghetti za gostoljubje v tej prekrasni stavbi, števerjanskim in oslavljskim vinarjem ter restavraciji Lokanda Devetak za gostitve v spodnjih prostorih, na katero vas vse z veseljem vabim po koncu uradnega dela.

Vsem vam in vašim dragim želim v novem letu še več sreče, zadovoljstva in zdravja, predvsem pa, da bi se prihodnje leto spet srečali ob ugotovitvi, da so znaki krize, ki za zdaj še ne pojenjajo, končno šibkejši in bomo mi vsi ter naši otroci začeli z nekoliko več zaupanja gledati v prihodnost in utemeljeno pričakovali nekoliko več blaginje, za kar je pravzaprav politika poklicana, da skrbi.

Hvala za Vašo udeležbo in lep večer še naprej.

Kmalu zamenjava na vrhovih ZSŠDI

Kdo bo Kufersinov naslednik?

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji bo, kot kaže, v tem letu 2013 po 22 letih dobilo novega predsednika. Vsaj tako je v novoletnem intervjuju v Primorskem dnevniku uredniku športnih strani časnika Saška Korenu potrdil dolgoletni prvi mož naše športne krovne organizacije Jure Kufersin. O premiku se je sicer že govorilo tudi v preteklosti, ne nazadnje še pred začetkom sedanjega mandata. Tistim mlajšim, ki smo ZSŠDI doživljali zlasti med Kufersinovim predsednikovanjem, se zdi kar malce ne navadno, da bi združenje lahko vodil kdo drug. Združenje slovenskih športnih društev v Italiji smo enostavno enačili s "Kufom", kot ga vsi kličejo in kot se tudi sam predstavlja, in obratno. Po toliko letih je nedvomno prav in čisto smiselno, da vodenje ustanove prevzame kdo drug. Nov način dela in razmišljanja, drugačen pristop do sodelavcev in problematik, svež odnos z društvi, javnostjo in zunanji sodelavniki, ne nazadnje novo poglavje po obdobju že rutinskega delovanja. Kufersin je na predsedniškem mestu naredil veliko, posebej kot upokojenec se je vlogi predal z dušo in telesom, bil je izjemno prisoten na terenu, na športnih prizoriščih, ob dogodkih, v katere so vpletena včlanjena društva, v Sloveniji, pa tudi - kar je za to telo izredno pomembno - v politiki, ki kroji življenje naše skupnosti. Vidno mesto zaseda v upravi Slovenske kulturno gospodarske zveze, bil je na čelu zdaj zamrznjene manjšinske

koordinacije Slomak, zdaj predseduje tudi zadruzi Primorski dnevnik. Zadolžitve se mogoče celo kopičijo (kar spet ni dobro), najbrž tudi zaradi tega odločitev, da se umakne. Sicer ne popolnoma, saj je najavil, da je pripravljen še naprej pomagati, mogoče bo sedel tudi v novem odboru.

Kaj se bo zgodilo po spomla-

Jure Kufersin

združenju Sloga in slovenskemu športu v Italiji. Športni pedagog, prodoren mislec našega športa in odlični komunikator bi bil objektivno najbolj logična rešitev za mesto na čelu ustanove. Zdaj ima tudi veliko več časa, saj se je upokojil in v društvu precej porazdelil trenerske vloge mlajšim. Med odgovori vprašanih so se pojavila tudi imena poklicnih figur ZSŠDI, se pravi zaposlenih na tržaškem (dva) in goriškem (eden) sedežu, kar pa najbrž ni izvedljivo. Profesor telesne vzgoje in nogometni trener Miloš Tul (tudi sam bi bil odlični kandidat!) je predlagal pojem namiznega tenisa pri nas, Sonjo Milič, glasove pa je prejelo še nekaj ljudi. Bomo videli, kaj se bo zgodilo do volilne skupščine, na kateri bodo društva odločala o novi upravi.

Kdorkoli že bo stopil za krmilo športne krovne organizacije, se bo moral v družbi sodelavcev v prvi vrsti spoprijeti z vse tanjšo torto finančnih sredstev. Predvsem pa od njega pričakujemo ravno tako stalno prisotnost na sceni, kot jo je jamčil Kufersin, mogoče z bolj trdo roko pri usmerjanju športne politike včlanjenih klubov. Treba bo izluščiti prioritete dejavnosti in o žgočih vprašanih jasno povedati, kakšno je stališče odbora. Nekaj izzivov za Kufersinovega naslednika: tekmovalni projekti, ki jih kaže podpirati, Italijani v naših društvih, vzgajanje domačih trenerjev, sodelovanje med športom in šolo, športni objekti itd.

HC

danskem volilnem občnem zboru ZSŠDI, še ni znano. Naravno je, da se v javnosti pojavlja toto-ime njegovega naslednika. V televizijski oddaji Športel je voditelj Igor Malalan imel v gosteh v studiu Kufersina, zanimiva pa je bila zlasti anketa med našimi športniki o tem, kdo bi lahko bil novi predsednik. Naravni Kufersinov dedič bi bil kajpak profesor Ivan Peterlin, že vrsto let desna roka v odboru Združenja, mož, ki je v celoti zapisan športnem

SSk proti znižanju števila deželnih svetnikov

Deželni tajnik SSK Damijan Terpin je bil v prejšnjih dneh v stalnem stiku s tremi poslanci jezikovnih manjšin v italijanski poslanski zbornici. Siegfriedu Bruggerju, Karlu Zellerju (oba SVP) in Robertu Rolandu Niccu (Dolina Aosta) je obrazložil, da predlagano zmanjšanje števila deželnih svetnikov je krivično do jezikovnih manjšin v FJK. V zakonskem predlogu, ki mora skozi ustavno proceduro, ni bilo upoštevano, da bo zmanjšanje svetnikov hudo prizadelo možnosti izvolitve predstavnikov jezikovnih manjšin, kar je še posebej nevarno za Slovence. Ne glede na to, ali se bodo slovenski kandidati predstavili na listah večjih strank ali bodo prisotni na manjšinski listi, v obeh primerih bo veliko težje priti do slovenskega predstavnika v Deželnem svetu FJK. To pa je popolnoma nedemokratično in krši osnovne pravice manjšinskih skupnosti. Brugger, Zeller in Nicco so deželnemu tajniku SSK Terpinu priznali utemeljenost vseh teh ugovorov in obljubili, da jih bodo poudarili v razpravi, predvsem pa, da bodo volili proti predlogu za zmanjšanje števila deželnih svetnikov.

Deželni tajnik SSK je mnenja, da bi se v tem smislu morale oglasiti tudi druge manjšinske organizacije, zlasti krovne, saj bo zmanjšano slovensko predstavnstvo v Deželnem svetu FJK prizadelo celotno narodno skupnost.

GORICA Razstava Boj proti veri in Cerkev (1945-1961)

Poglobljen prikaz nasilja nad "sovražnikom št. 1"

Odpri razstave *Boj proti veri in Cerkev 1945-1961* v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v ponedeljek, 21. januarja, je bilo odmeven dogodek, ki je privabil res veliko ljudi. Med njimi so bili tudi prefektinja Maria Augusta Marrosu, župan Ettore Romoli, deželni svetnik Igor Gabrovec, predsednik SSO Drago Štoka, drugi vidni upravitelji, izobraženci in predvsem zgodovinarji - slovenski in italijanski - iz Goriške, Tržaške in Slovenije. Kot je povedala predsednica Centra Franca Žgavec, je pisno opravičilo poslal nadškof msgr. Redaelli, ki pa je napovedal svoj obisk čez nekaj dni.

Bogato dokumentarno razstavo je avtorica dr. Tamara Griesser-Pečar uresničila v sodelovanju z Arhivom RS, Nadškofijskim arhivom Ljubljana, Muzejem novejšje zgodovine Slovenija in Založbe Družina. Da pa je bila postavljena v Gorici, je veliko naredila častnikarka in publicistka Erika Jazbar, ki je v slovenščini in italijanščini prebrala nekaj pretresljivih odlomkov iz spominov msgr. Franca Močnika, kako so ga grobo pregnali čez mejo, in g. Jožka Kraglja, kako je v svoji celiči l. 1949 "skoraj z golimi rokami" izdelal lesen križec, ki je tudi razstavljen.

Dr. Tamara Griesser-Pečar je svoj nagovor začela z ugotovitvijo, da so dvajseto stoletje - predvsem v

Evropi - oblikovali trije totalitarizmi: fašizem, nacionalsocializem in komunizem. Prva dva sta kot totalitarni ideologiji in sistema naletela po vsem svetu na globok odpor, "dejanja komunistov proti človekovim pravicam v zatiranih državah pa še vedno veljajo za manj obsodbe vredna, če še ne povsem neprimerljiva z dejanji fašistov in nacistov, čeprav je delovanje komunistov povzročilo najmanj 95 milijonov žrtev po vsem svetu, kot prepričljivo priča Črna knjiga komunizma". Počasi se le širi pričanje, da je treba totalitarne pojave presojati po enakih merilih. Razstava *Temna stran meseca* pred desetimi leti je bila prvi poskus celovitega prikaza komunističnega totalitarizma na Slovenskem, obravnavano je bilo tudi nasilje nad katoliško Cerkvijo. Danes je naše vedenje o strukturi represije na Slovenskem veliko večje, čeprav se je "ideološki in propagandni boj proti Cerkvji tudi po padcu komunizma še nadaljeval". V slovenski javnosti namreč še vedno prevladuje nestrpnost do

Cerkve, kar je "produkt ateistične indoktrinacije šolstva in publicistike v času komunističnega režima, ki sta ljudem vcepila mišljenje, da je Cerkev reakcio-

nem položaju verskih skupnosti. Omejuje se na obdobje popolne brezpravnosti Cerkve in največjega fizičnega in psihičnega obračunavanja z njenimi predstavniki. Najbolj odmeven je bil zažig ljubljanskega pomožnega škofa Antona Vovka januarja 1952, na Goriškem pa od partije organiziran dvakratni izgon apostolskega administratorja goriške škofije Franca Močnika jeseni 1947. Oblast je na Slovenskem skušala zatreti ne le Cerkev kot ustanovo, temveč nasploh vero,

nica reakcije'. T. i. ljudska oblast je kmalu začela ukrepati proti Cerkvji in njenim predstavnikom ter vidnim vernikom: to je delala "s hišnimi preiskavami, s stanovanjskim utesnjevanjem, brisanjem iz volilnih list, z omejevanjem verouka, z ukinjanjem cerkvenih šol, z agrarno reformo in nacionalizacijo, z omejevanjem verskega tiska, z odpuščanjem sester iz šol in bolnišnic, čeprav za njih ni bilo nadomestila, pa z množičnimi aretacijami in sodnimi procesi". Takoj se je začela tudi gonja proti duhovnikom. "Oblast se je čutila ogrožena od moči, ki ji ni mogla do živega, ker je imela velik vpliv nad pretežno vernim prebivalstvom". Zato je skušala njene predstavnike v očeh vernikov moralno onemogočiti. V omenjenem obdobju je imela velika večina duhovnikov in redovnikov težave z oblastjo: kar 429 duhovnikov se je od konca vojne do l. 1961 znašlo na zatožni klopi, aretiranih pa je bilo veliko več. V zaporih in taboriščih oz. kaznovanih je bilo

cilje. "V preiskavi, med procesom in v zaporu so bile kršitve človekovih pravic na dnevnem redu". Oblast je izključevala predstavnike Cerkve in vernike iz javnega življenja, preprečevala vsako javno manifestacijo vernosti, obenem pa je podpirala močno protiversko propagando. Udba je skušala preprečiti dotok v semenišče in izvajala pritisk na bogoslovce. Skoraj ni bilo predstavnika Cerkve, ki ni bil klican na zasliševanje. Marsikoga je Udba nasilno prisilila k sodelovanju; ti so bili "žrtve, ki jih je oblast na različne načine poniževala. Nekaterim je bilo dano, da so neznanskemu pritisku tajne policije kljubovali, vendar ne moremo nikomur očitati, da ni iz testa, iz katerega so mučenci". Komunistična oblast je skušala Cerkev tudi ekonomsko uničiti z nacionalizacijo, zaplembami in davki. Precejšen pritisk se je izvajal tudi na verne laike, predvsem učitelje, profesorje, višje uradnike itd., "vendar je to poglavje še popolnoma neobdelano". Dr. Tamara Griesser-Pečar je sklenila predstavitev s citatom iz dnevnika dr. Maksa Wraberja, ki je zaporno celico delil tudi s številnimi duhovniki: "Kdaj bomo mogli spet živeti in delati v svobodi pred strahom in preganjanjem, ne da bi nam grozili zunanji in notranji pretresi, ki jih je bilo zadnja leta toliko, da je bilo kar preveč. Trdno zaupam, da pride slednjič ta čas. Bog ne plačuje vsako soboto, a plačuje pravično!"

Številni gostje slavnostnega odprtja so se nato zadržali v prijaznem pogovoru ob dobrotah in zlahkni pijači, za kar je izredno gostoljubno poskrbela Čotova družina iz Gostilne Devetak na Vrhu Sv. Mihaela. / DD

Foto DPD

narna in opij za ljudi", je dejala avtorica razstave. Zato so bili narodnozavedni katoliško usmerjeni Slovenci drugorazredni državljani. Razstava *Boj proti veri in Cerkvji* je poglobljen prikaz nasilja nad Cerkvijo od leta 1945 do 1961, ko je bila sprejeta uredba za izvrševanje Zakona o prav-

čev se je na ljudskem štetju leta 1953 še 83,3% Slovencev opredelilo za katoličane. Vse do prevrata 1990-1991 je bila "katoliška Cerkev na Slovenskem za komunistično oblast notranji sovražnik številka ena". Že v poročilu notranjega ministrstva novembra 1945 je označena kot 'hrbte-

najmanj 639 duhovnikov, redovnikov in redovnic. Slovenija je posejana s prikritimi grobišči - do danes je evidentiranih okoli 600 -, v katerih so končali tudi duhovniki. Obsojeni so bili na nesorazmerno visoke kazni. Sodstvo je bilo seveda v rokah partije in je uresničevalo le njene

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj glas!

Novi naročniki bodo prejeli v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2013
- Mariza Perat: GORICA - NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS
- Doris Jarc: SKRIVNOST NONE GENOVEFE
- Floriana Stefani, Danilo Sedmak: JADRANSKA OAZA

NAROČNINA ZA LETO 2013:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 100,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov

Obiščite nas tudi na naši spletni strani www.noviglas.eu ali na:
www.facebook.com/noviglas, www.twitter.com/noviglas, www.youtube.com/noviglas